

CARLOS FUENTES

KÖRLERİN
ŞARKISI

ÖYKÜ

TÜRKÇESİ
MÜNTEKİM ÖKMEN

Carlos Fuentes
KÖRLERİN
ŞARKISI

Can Yayınları: 168

Çağdaş Dünya Edebiyatı: 68

Aura - Cantar de Ciegos, Carlos Fuentes

© Carlos Fuentes, 1995

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 1998

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: 1986

2. basım: Temmuz 2008

Yayına Hazırlayan: Pınar Savaş

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi

Kapak Düzeni: Semih Özcan

Dizgi: Hayriye Kaymaz

Düzeltili: Nurten Sönmezcan

Kapak Baskı: Çetin Ofset

İç Baskı ve Cilt: Eko Matbaası

ISBN 978-975-07-0845-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Carlos Fuentes
KÖRLERİN
ŞARKISI

ÖYKÜ

Türkçesi
MÜNTEKİM ÖKMEN

CAN YAYINLARI

**CARLOS FUENTES'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

KOCA GRINGO / *roman*
KENDİM VE ÖTEKİLER / *deneme*
INEZ'İN SEZGİSİ / *roman*
LAURA DIAZ'LI YILLAR / *roman*
YANIK SULAR / *öykü*
SEFER / *roman*
DIANA / *roman*
CAM SINIR / *roman*
DERİ DEĞİŞTİRMEK / *roman*
ARTEMIO CRUZ'UN ÖLÜMÜ / *roman*

Carlos Fuentes, 1928 yılında doğdu. Amerika Birleşik Devletleri'nde Columbia, Harvard, Princeton ve başka üniversitelerde ders verdi, çok sayıda deneme ve senaryo yazdı. Bir süre Meksika'nın Fransa Büyükelçiliği'ni yaptı. Fuentes'in romanları arasında en önemlilerinden olan *Terra Nostra* Venezüella'da Romulo Gallegos Ödülü'nü kazandı. 1987 yılında, İspanyol dilinde yazan yazarlara verilen en büyük ödül olan Cervantes Ödülü'ne değer bulundu. Fuentes'in öteki kitapları arasında *Yanık Sular*, *Koca Gringo*, *Deri Değiştirmek*, *Artemio Cruz'un Ölümü* vardır.

Müntekim Ökmen, 1915 yılında doğdu. Darüşşafaka Lisesi'nde öğrenim gördü. Marksist dünya görüşünü benimsedi. Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi saflarında yer aldı, yöneticilik yaptı. Uzun yıllar boyu sürdürdüğü çevirmenlik uğraşında pek çok önemli yapıtı dilimize kazandırdı. Antikçağ tarihçisi Herodotos'un ülkemizde *Herodot Tarihi* adıyla yayınlanan ünlü yapıtı ve René Descartes'ın *Aklın Yönetimi İçin Kurallar* adlı kitabının yanı sıra, Marguerite Yourcenar'ın *Zenon* ve *Bahçe* adlı kitaplarını, Carlos Fuentes'in *Körlerin Şarkısı* adlı öykü kitabını, Robert Sabatier'nin *Yaban Fındıkları*'nı, Alain Spiraux'nun *Hitler, Annem Seni Çağırıyor*'unu Türkçe'ye çevirdi. Ökmen, 2003 yılında İstanbul'da öldü.

İÇİNDEKİLER

Sunuş (Octavio Paz).....	9
Aura	15
İki Elena	57
Kraliçe Bebek	71
Ne Olursa Olsun.....	93
Eski Haklar	113
Saf Bir Ruh	135

SUNUŞ

MASKE VE SAYDAMLIK

Carlos Fuentes'in ilk kitabı ince bir öykü kitabıdır: *Los Días Enmascarados* (Maskeli Günler, 1954). Eserin yönünü belirten ve Aztek yılının son beş gününe, *nemontani*'lere ulama yapan bir başlık: "Beş maskeli adam/maguey'in¹ etli yaprakları" –şair Tablada'ya göre. Adsız beş gün, işlerin ertelendiği boş günler, bir yılın son günleri ile gelecek yılın başlangıcı arasındaki oynak köprü. Bu başlık, Fuentes'in kafasında, besbelli alaycı bir soruya yönelik: Maskelerin ardında ne var? İspanyol öncesi kurbanların kan bardağı, bir idam sabahının barut tadı, seksin kara deliği, korkunun kadife örümcekleri, bodrumlarda ve keneplerde kahkahalar. Bu değişik kitaptan sonra Fuentes, beş roman, ölüm kokan, kusursuz –türünün gereği olarak, geometrinin, dehşetin bekleme odası olduğu– bir kısa roman ve bir başka öykü kitabı yayınladı.² İlk romanı olan *La Región más transparente* gençlik öykülerine karşılık gibidir:

¹ Meksika'da yetişen birkaç günde altı-yedi metreye ulaşan, dikenli, yaprakları etli, gövdesi sivri bir aletle çizilince şekerli özsuyu akıtan, kurak ve sıcak iklimlerde kulübe yapımında da kullanılan bir bitki. (Y.N.)

² Octavio Paz'ın dipnotu: Fuentes'in romanları: *La Región más transparente* (En Saydam Bölge, 1958), *Las Buenas conciencias* (Rahat Gönüller, 1959), *Artemio Cruz'un Ölümü* (1962), *Kutsal Bölge* (1967), *Deri Değiştirmek* (1967). Kısa romanı: *Aura* (1962). Öykü kitabı: *Körlerin Şarkısı* (1964).

Çevirenin notu: Fuentes, daha sonra *Terra Nostra* adlı bir roman daha yayınlamıştır.

Saydamlık, maskeye karşı çıkar. Bu kitap, Meksikalılar için, Meksiko'ya¹ ilk çağdaş bakış olarak, iki önemli açıklama getirmiştir: Onlara, kendilerinin olan ama tanımadıkları bir kentin yüzünü göstermiş, bir de genç bir yazarı tanıtmıştır; bu yazar artık sürekli olarak onları şaşırtacak, tedirgin edecek, kızdıracaktır. Romanın gizli teması, karmaşık bir kişi, İxca Cienfuegos'tur; kendisi eyleme katılmaz, ama eylemi belli bir biçimde hızlandırır ve kentin vicdanı gibi bir şey olur. Bu, Meksiko'nun öbür yarısıdır, gömülmüş ama ölmemiş olan Kristof Kolomb öncesi geçmişi. Bu, Meksiko'nun ve İxca'nın maskesi olduğu kadar, Fuentes'in de maskesidir. Yazarın ve yeryüzünün maskesi olarak edebiyat. Tersine bu İxca'nın bir eleştirel vicdan olmasına da engel değildir. Roman bu ikiliğin çevresinde döner; maske ile vicdan, sözcükler ile eleştiri, İxca ile bugünkü Meksiko, Fuentes ile İxca.

Fuentes'in yapıtına yön veren bir eksen vardır, bu (*Las Buenas Consciencias* dışında, geleneksel gerçekçiliğe başarısız bir dönüştür o) sözlü üretim ve dil eleştirisidir. Bu romanların her biri bir hiyeroglif benzer; aynı zamanda bunlara can veren, gözle görülmez olan eylemdir; bu hiyeroglifi çözmek için inatçı ve tutkulu bir girişim. Her çizgiden bir başka çizgi türetilir: Meksiko, kentten İxca'ya doğru, ondan Artemio Cruz'a doğru (anti-İxca, eylem adamı) ve bu hep böyle, romandan romana kişilikten kişiliğe sürüp gider. Fuentes bu çizgiyi, bu çizgi de onu sigaya çeker: Yazarlar da bir başka çizgidir. Yazmak aralıksız sürüp giden bir sorudur ki, çizgiler tek çizgiye ulaşırlar: insan; ve çizginin çizgilerine yaptığı da: dil. Romancının her seferinde yeniden başladığı sonu gelmez bir iş: Bir hiyeroglifi çözmek için çizgileri (sözcükleri) kullanır, bu çizgilerden de hemen bir başka hiyeroglif çıkar. Sözcüklerin yalanını,

---

¹ Meksika'nın başkenti. (Ç.N.)

eleştiri, başka sözcüklerin yardımı ile açığa vurur, bu başka sözcükler de daha ağızdan çıktıkları anda katılışlılar, maskeye dönüşürler. En belirgin düzeyde, ikilik, ahlakî ya da siyasî eleştiri, bir destanlar çağına duyulan özlem olarak ortaya çıkar. Çağdaş Meksika toplumunun tasviri, devrimimizin yaratmış olduğu evrenin acı (ve haklı) bir eleştirisidir, ama bu eleştirinin acılığı hemen bir başka gerçeği, silahlı kavganın alevlerle kaplı yıllarını çağırıştırır. Eleştiri bir efsaneye dönüşür, efsane de her zaman eleştiriye açıktır.

Devrimcinin toplumsal çizgisi ve bunu izleyen ahlak düşkünlüğü, Balzac'dan beri çağdaş romanın sürekli temasıdır. *Artemio Cruz'un Ölümü*, yozlaşmış devrimcinin öyküsüdür. Düşüş, efsaneye dönüşür. Fuentes, tutucu burjuvazinin devrimci kaynaklarından yeni bir örnekleme yapmaya soyunmuş değildir, o daha çok, daha önce, İspanyol sömürgeciler öncesi çağdan kalma İxca'larda olduğu gibi, kendi yaratmış olduğu kişiliğin büyümesine kapılmıştır. Cruz'u açmak, çözmek, onu kurtarmak ister. Ölümçül sıkıntısı, onu açmak, sökmektir. Ölümün eşiğinde geçmişi yeniden yaşar: Sevdalıdır, devrimcidir, politika meraklısıdır, işadamıdır... Çocuk ve genç, ölümünü bekler; çünkü ölümün onlara gerçekliğin öte yanını göstereceğini sanırlar; son nefesindeki ihtiyar, geçmişinde, o biricik ayrıntıyı, ölüme gözünü kırpmadan bakmasını sağlayacak olan o bozulmamış bir anlık zaman parçasını arar. Birbirini izleyeni değil, birlikte varolan karşıtlıkları. Fuentes önceyi ve sonrayı ortadan kaldırır, tarihi, yatay bir oluşum çizgisi olarak almaz: Birbiri ardından gelen değil, Artemio Cruz'un kendi varlığını sorguya çektiği anda rastlaşan ve birbirine eklenen her zaman parçası ve her yer. Cruz, açıklanmadan ölür. Daha kesin bir deyişle: Ölümü bizi bir başka hiyeroglifin karşısına koyar, olup biten her şeyin ve inkârının toplamıdır bu yenisi. Yeniden başlamak gerekir.

Dünya, bir adı gerektirecek bir nicelik olarak değil, çözülmesi gereken bir söz olarak ortaya çıkar. Fuentes'in baş sözü şu olabilir: *Bana nasıl konuştuğunu söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim*. Bireyler, sosyal sınıflar, tarihsel dönemler, yerler, kentler, çöller – hepsi de sözlü anlatımdır: İspanyol-Meksika dilini ve öbür dilleri oluşturan dillerin bütünü. Alabildiğine zengin bir söz malzemesi, sevinçli, acılı bir dil, José Lezama Lima'nın barok *Paradiso*'sunu¹ düşündüren bir dil; eğer “barok” etiketi bu iki çağdaş yazara uygun düşerse. Ama Kübalı büyük şairin söz dizilerinde en önemli olan şey, dizelerinin sağlamlığıdır; onun sözlü dünyası bir stalaktit'in² dünyasıdır; buna karşılık Fuentes'in gerçekliği sürekli bir patlama içinde devinir. Birisi bir birikim, taşlaşma, muazzam bir sözsel jeoloji; öbürü kökünden söküp atmak, dillerin göçü, toplanması ve saçılması. Toprak ve rüzgâr. Fuentes'in gezginliği bizim köksüzlerin en saydamı ve köktencisi (çelişki ama ne yapalım!) olan Cortázar'inkine benzer: Buenos Aires lehçesiyle yazdığı zaman bile, yazarla yazdığı şey arasındaki mesafeden ileri gelen o ince alay. Cortázar'ın İspanyol-Amerikan gezginliği bir soyutlama ve arındırmanın en uç sonucudur: Bir kristalleştirme; Fuentes'inkiye İspanyolca'nın içinde ve dışındaki çeşitli dillerin yan yana konulması, bir araya getirilmesidir. Bu Cortázar dili karşılıklı oynanan öyle bir oyundur ki, okuru her seferinde daha ince, daha keskin bir ip üzerinde yürümek zorunda bırakır, ta ki onu bir boşluğun kenarına getirinceye kadar. Sözle anlatımı bırakmak, suskunluğun kucağına atılmak. Fuentes'de sözcüğün metafiziği yoktur; onda olan sözsel erotizm, şiddet ve şehvet, çarpma ve

¹ José Lezama Lima: Kübalı şair, filozof, roman ve deneme yazarı. *Paradiso* (Cennet) adlı yapıtı 1966'da yayınlanmıştır. XX. yüzyıl Hispanik edebiyatının başyapıtlarından biri olarak kabul edilir, epik değil, yazarın daha önceki şiirlerinin kaynaklık ettiği poetik bir roman olduğu söylenir. (Y.N.)

² Sarkıt. (Ç.N.)

patlamadır. İmbik ve füze.

Fuentes'in dünyasında gövdenin temel bir işlevi vardır. Soğuk, sıcak, insanın sabrını tüketen cinsel istek, yorgunluk, hemen bastırılmayı bekleyen doğrudan ve aceleci duygular ve en ince, en karmaşık olanlar: istek ve hayal, coşku ve yanılısama alışmaları, yanlışları, sezgileri. Cinsel duygu ve onun azgın yoldaşı imgelem en başta gelir. Fuentes için kadın ve erkek yalnızca arzunun iki basit izdüşümü değildir, suç ortağı ve düşmandırlar. Hayalet, gövdeden daha az gerçek değildir, hayalet canlanır; ona dokunuruz, o da bize dokunur – bizi yırtar. Gövde gerçektir ve bize verdiği açıklama, hayvansal ya da tanrısal, insanlık dışıdır: Bizi bizden koparır, bir başka, daha bütün bir hayatın ya da ölümün kucağına atar.

Gövdeler duyarlı hiyerogliflerdir. Her gövde bir erotik eğretilemedir ve bütün eğretilemelerin anlamı hep aynıdır: ölüm. Fuentes aşk için ölüme bakar; ölüm için, eskiden kutsal ya da şiirsel dediğimiz, bugün ise adı olmayan alana bakar. Çağdaş dünya, gerçekliğin öbür yanını belirleyecek olan sözcükleri bulmuş değildir. Fuentes'in sevdalı, deli ve kocamış bir zorba karının, dişleri dökülmüş ve buruşuk suratı için duyduğu tutku anlaşılabilir bir şey değildir. Bu, Çin öykülerinin vampiri, büyücüsü, kıdemli ak yılanıdır: karanlık tutkuların kölesi kocakarı, bir hortlak. Erotizm, dehşetten ayrılamaz ve Fuentes dehşette kendini aşar: erotik ve grotesk. Romanlarının çok yerinde ve hemen bütün öykülerinde bir tür yırtıcı sevinç oluşur. Bu ya kutsaldır ya da şiddeti daha az olmayan başka bir şey: küfür. Üç kalıtımın –İngilizce, İspanyolca ve Meksika dilleri– birbiri üzerine bindiği ince bir mizah, zihinsel değil bedensel, cinsel, tensel bir nükte. Alayın, saçmanın, hicvin ötesinde, abartmalarıyla sanki yücelen, ancak “kanlı” nitelmesiyle açıklanabilecek bir mizah. Times

Square'daki bir Aztek sungusu kadar tensel, bedensel, dinsel ve ayıp. Eğer zulüm sevecenliğin zıddıysa, Fuentes ne sevecen ne zalimdir: Tutkucu ve hayalcidir.

Kimi Avrupalı eleştirmenler, nasıl diyorlar, on dokuzuncu yüzyılın sonunda bir Rus edebiyatı ve yirminci yüzyılın ilk yarısında bir Kuzey Amerika edebiyatı doğduysa, yirminci yüzyılın ikinci yarısı da bir Latin Amerika (her iki koldan birden: Brezilya ve Hispanik) edebiyatının doğuşuna tanık olacaktır. Ben bu tür kehanetlere pek kulak asmam; ayrıca bu üç edebiyatın ancak Avrupa edebiyatı çerçevesi içinde ele alınmaları gerektiğini düşünürüm. Öbür yandan çağdaş edebiyat, evrenselliğe yöneliktir. Hoşumuza gitsin gitmesin şu bir gerçektir: Uluslar ya da çeşitli uygarlıklar arasındaki eski tarihsel karşıtlıklar yavaş yavaş kaybolmaktadır. Yeni karşıtlıklar başka yerdedir ve evrensel boyutlar *içerisinde* belirlemektedir: Endüstri toplumu ile “üçüncü dünya” arasındaki çatışma gibi, birincisinin bağrındaki kuşaklar kavgası gibi. Onun için Latin Amerika edebiyatı ileride şöyle ya da böyle olacak gibisinden kehanetlere aldırış etmiyorum. Ben kimi Latin Amerikalı şair ve romancılarının yapıtlarına bakıyorum: Bunlar birer umut değil birer varlıktırlar. Fuentes'in yapıtları da bunların arasındadır. Yeteneğinin en yüksek noktasına varmıştır. Ve şimdilik son sözünü söylemiş değildir. Ve inanıyorum ki maske olağanüstü bir saydamlığa dönüşecektir – madensi değil sıvı bir saydamlık.

Octavio Paz

AURA

Manoloya
ve
Tere Barbachano'ya

*Erkek ava çıkar ve dövüşür.
Kadın şeytanlık düşünür ve hayal kurar;
fantezinin tanrılarının anasıdır.
Altıncı duyuya sahiptir,
ve kanatları vardır,
arzunun ve hayalin sonsuzluğuna uçmak için...
Tanrılar, erkekler gibidirler:
Bir kadının göğsünde doğar ve ölürlür.*

JULES MICHELET

I

Duyuruyu okuyorsun; böyle bir iş önerisiyle her zaman karşılaşılmaz. Bir daha, bir daha okuyorsun. Başka kimselere değil, yalnızca senin için yazılmış sanki. Dalgınlıkla puronun külü çay fincanına düşüyor; ucuz ve pasaklı bir kahvede oturmuş çay içiyordun. Bir daha oku hele: “Genç bir tarihçi aranıyor; dürüst, düzenli... Konuşulan Fransızca’yı kusursuz bilen. Bir süre sekreterlik yapabilecek. Genç olacak, Fransızca’yı bilecek, bir süre Fransa’da yaşamış olursa daha iyi. Ayda üç bin peso, yeme içme onlardan; rahat bir de oda, güneş gören, çalışmaya elverişli. Altında bir kendi adın eksik. Sanki göze çarpar kara harflerle Felipe Montero’yu arıyoruz demeleri eksik. Felipe Montero, Sorbonne’un eski burslu öğrencisi, kafasına ipe sapa gelmez bir sürü şey doldurulmuş, sararmış belgeleri didiklemeye alışmış tarihçi, ayda dokuz yüz pesoya talem eden yardımcı öğretmen. Ama bu duyuruda gerçekten böyle yazıyorsa insanın içine kurt düşebilir, birisi şaka etmiş olmasın sakın. Adres: Donceles Sokağı, 815.” Kendin gideceksin, telefon yok.

Masaya hesabı ve bahşişi bırakıp kalktın, çantayı kaptın. Bir başkası, senin gibi, seninle aynı durumda bir başka genç tarihçi bu duyuruyu çoktan okumuş, senden önce davranıp işi kapıvermiştir belki, öyle sanı-

yorsun. Köşe başına doğru yürürken bu düşünceyi kafandan atmaya çalışıyorsun. Otobüs beklerken bir sigara yakıyorsun, tarihleri yineliyorsun, sessizce, kafanın içinden; uykulu öğrencilerin sana saygı göstermeleri için bilmen gerekli olan tarihleri. Kendini hazırlamak zorundasın. Otobüs geliyor işte, sen kara ayakkabılarının uçlarına dikkatle bakıyorsun. Hazırlanmak zorundasın. Elini cebine atıp bozuk paraları karıştırıyor, içinden otuz centavo ayırıyor, avucunda sıkıyorsun. Şimdi çevik davranıp hiçbir zaman tam olarak durmayan otobüsün demir borusuna sıkıca yapışıp sıçramak, kendini otobüsün içine atmak, dirseklerinle yol açmak, otuz centavo'yu ödemek, ataktaki yolcular arasında güç bela bir yer bulup sıkışmak, sağ elinle tutunacak bir yer bulmak, çantanı sıkı sıkı kavramak, sol elini de kimseye çaktırmadan, kâğıt paralarını koyduğun arka cebinin üzerine bastırmak zorundasın.

Bugünü, öbürlerinden farksız olan bugünü de yaşayacak ve yarın sabah, kahvaltı etmek için aynı kahvede aynı masaya oturup gazeteni açana kadar onu hatırlamayacaksın. Duyuru sayfasında bir kez daha aynı yazı gözüne çarpacak: *genç tarihçi*. Giden olmamış demek, dün. Duyuruyu okuyacaksın. Son satırda duracaksın: dört bin peso.

Donceles Sokağı'nda birilerinin oturmakta olduğu düşüncesi seni şaşırtacak. Kentin eski merkezindeki bu sokakta kimsenin oturmadığını sanırdın. Ağır ağır yürüyor, saatçi, kunduracı, buzdolapçı gibi onarım atölyelerine dönüştürülmüş olan bu eski sömürgeci konakları arasında 815 numarayı arıyorsun. Kapı numaraları daha yeni elden geçirilmiş, üst üste çakılmış, karışmış. 13 numara 200 numaraya komşu gelmiş, eski *azulejo*¹ numaranın -47- üzerinde tebeşirle yazılmış yeni bir numara okunuyor: *Şimdi 924*. Gözlerini ikinci

---

¹ Çini. (Ç.N.)

kata kaldırıyorsun: Bir değişiklik yok. Kulak tırmalayan müzik yok, floresan lambaları yanmıyor, yapıların bu ikinci yüzünü bozan hiçbir şey yok. Volkan taşlarından bir yapı, omuzlarına konmuş güvercinlerle kolu bacağı kopuk ermiş heykelleri, Meksika baroku stilinde işlenmiş taşlar, kafesli balkonlar, bakır oluklar, olukların ucunda taştan hayvan başları. Yeşile dönüşmüş ağır perdelerle kararmış pencereler: Bu, senin baktığın ve bakışını fark eden birisinin içeriye çekilmiş olduğu pencereden tuhaf bir sarmaşığın indiğı, boyaları pul pul kapının üzerinde, işte 815, *eski numara*: 69.

Boşuna vuruyorsun kapı tokmağını, bu aşınmış, kabartmaları silinmiş bakır köpek başını: Doğa bilimlari müzesindeki köpek dölütüne benzeyen bir köpek başı. Köpek sana gülümsüyor sanki ve seni üşüten bu soğuk şeyden elini çekiyorsun. Parmaklarıyla dokunurince kapı açılıyor ve içeri girmeden önce son bir kez daha bakıyorsun geriye, omzunun üzerinden; gürüldeyen, korna çalan ve telaşlarının sağlıksız dumanlarını kusan, trafikte sıkışmış sıra sıra arabalara ve kamyonlara kaşlarını çatıyorsun. Bu kayıtsız dış dünyanın bir imgesini tutmaya çalışıyorsun.

Arkandan kapıyı kapayıp, bu üstü örtülü alacakaranlık geçide dikkatle bakıyorsun: Bir çeşit avlu olmalı burası. Islak bitki, çürümüş kök kokusu, rutubet, uyuşukluk veren, ağır bir koku. Sana yol gösterebilecek bir ışık yok, ceketinin cebinde kibrit aranıyorsun, derken az öteden keskin, çatlak bir ses:

“Hayır... Gereğı yok. Lütfen. On üç adım yürüyün, sağda merdiven var. Yukarı çıkın, lütfen. Yirmi iki basamak. Sayın.”

On üç. Sağa. Yirmi iki. Nem kokusu, çürümüş bitkiler, her adımında saracak seni, önce taş yer döşemesi, sonra rutubetten, havasızlıktan şişmiş tahtalar üzerinde yürüyorsun, yirmi iki basamağı sayıyorsun fısıltı-

tıyla, parmaklarının arasında kibrit kutusu, elinde sımsıkı kavramış olduğun çanta, duruyorsun. Rutubetli, eski çam kokan kapıya dokunuyorsun; kapı tokmağını arıyorsun; sonunda kapıyı itiyor ve bu kez ayaklarının altında bir halı buluyorsun. İnce bir halı, doğru dürüst serilmemiş, ayağın takılacak ve seni, yer yer birkaç kalın çizgiyi belirten kül rengi ışığa doğru yönelmek zorunda bırakacak.

“Señora,” diye başlıyorsun. Çünkü aklında kalmış olan bir kadın sesidir. “Señora...”

“Şimdi sola dönün. İlk kapı. Girin, girin.”

Kapıyı itip açtığında –artık hiçbirinin iyice kapanmasını beklemiyorsun; artık biliyorsun ki hepsi de kendiliğinden kapanan kapılardır– dağınık ışıklar kirpiklerinden süzülüyor; ipek bir tül ardından görüyorsun sanki onları. Gözlerin şimdi duvarlara vuran titrek ışıkları görüyor. Sonunda düzensiz konulmuş küçük masalar ve konsollar üzerindeki kandilleri seçebiliyorsun. Bunlardan yayılan ışık, gümüş yürekler, kristal şişeler, yıldız çerçeveli aynalara yansıyor ve bu yanardöner, kesintili parıltıların ötesinde uzaktaki yatağı ve seni çağırır gibi olan bir elin belirsiz sallanışını görebiliyorsun.

Ancak bu sofu, ölgün ışıklara sırtını çevirdiğin zaman onu görebileceksin. Karyolanın ayağına takılıyorsun; başucuna ulaşabilmek için çevresinde dolanmak gerekiyor. O küçücük şey yatağın sonsuz büyüklüğü içinde yitip gitmiş. Elini uzattığında bir başka ele değil, durmadan bir şeyler çiğneyen bir yaratığın kulaklarına ve sık kürküne dokunuyorsun, parıltılı kızıl gözlerini sana kaldırmış. Gülümsüyor ve kadın elinin yanına uzanmış tavşanı okşuyorsun; sonra o el de cansız parmaklarıyla seninkine dokunuyor ve uzunca bir süre nemli avucunun içinde duruyor; sonra elini bu elden kurtarmak için açık parmaklarını yastığın dantellerine doğru uzatıyorsun.

“Adım Felipe Montero. Duyurunuzu okudum.”

“Evet, biliyorum. Kusura bakmayın, oturabileceğiniz bir iskemle yok.”

“Önemi yok. Üzülmeysin.”

“İyi. Yana döner misiniz, lütfen? Sizi doğru dürüst göremiyorum. Işığa doğru durun, böyle, evet.”

“Duyuruyu okumuştum da.”

“Okudunuz, elbet. Ne dersiniz, yapabilecek misiniz? *Avez-vous fait des études?*”

“*A Paris, madame.*”

“*Ah! Oui ça me fait plaisir, toujours, toujours, d’entendre... Oui... vous savez... on était tellement habitué... et après.*”¹

Biraz kıyıya çekiliyorsun; gümüşlerden, mumlardan ve camlardan yansıyan ışık sana ipek bir takkenin örttüğü apak bir baş gösteriyor, yüzü öylesine yaşlı ki nerdeyse çocuk gibi. Bedeni çarşaflarla, kuş tüyü yastıklarla örtülmüş, boynu ak bir yakalıklı sımsıkı düğmelenmiş; bir şalla sarılı kolları dışarıda ve solgun elleri karnında duruyor. Sen yalnız yüzüne bakıyorsun; ama tavşanın bir kıpırtısı, gözünü yastıkların yıpranmış kırmızı ipeği üstüne dağılmış ekmek kırıntılarına kaydırıyor.

“Giderek güçten düşüyorum, Señor Montero, yıllarım sayılı, ömür boyu uyduğum kuralları bozup gazeteğe bu duyuruyu vermenin nedeni bu.”

“Evet, ben de işte bunun için burada bulunuyorum.”

“Tamam. Kabul ediyor musunuz?”

“Yani, şey... bilmek istediğim...”

“Elbette. Elbette. Merak ediyorsunuz.”

Senin gece masasına, renk renk şişelere, bardakla-

---

¹ (Fr.) “Yükseköğrenim gördünüz mü?”

“Paris’te, madam.”

“Bakın, bu iyi işte, pek sevindim duyduğuma, her zaman, her zaman... evet... biliyorsunuz... ne kadar alışmıştık... ama sonra.” (Ç.N.)

ra, alüminyum kaşıklara, ilaç kutularına baktığını görüyor; elinin uzanabileceği yerde sıralanmış başka bardaklar, hepsi de beyazımsı bir sıvının bıraktığı tortuyla kirlili bir renge bürünmüş. Tavşan sıçrayıp karanlıkta gözden yittiği anda yatağın pek az yüksek, hemen yer hizasında olduğunu fark edebiliyorsun.

“Size dört bin peso öneriyorum.”

“Evet, bugünkü duyuruda da öyle yazıyor.”

“Ah, demek yayımlandı.”

“Evet, yayımlandı.”

“Kocamın yazıları içindi. General Llorente'nin. Ben ölmeden düzene konulmasını istiyordum. Yayımlatmak için. Yeni karar verdim buna.”

“General, kendisi acaba?..”

“Öldü, Señor, altmış yıl oluyor. Anıları yarım kaldı. Bunları tamamlamak gerekiyor. Ben ölmeden önce.”

“İyi ama...”

“Size gerekli bilgileri vereceğim. Kocamın anlatımını kavrayıp ona göre yazacaksınız. Belgelerini sıraya koymak ve okumak ifadesinden, şeffaflığından büyülenmenize yetip de artacak, bu, bu...”

“Evet, anlıyorum.”

“Saga. Saga. Nereye gitti bu? İci, Saga...”¹

“Kim?”

“Arkadaşım.”

“Tavşan mı?”

“Evet. Şimdi gelir.”

Aşağıya eğdiğin ve öyle tuttuğun bakışlarını kaldıracaksın ve o çoktan ağzını kapatmış olacak, ama bu söz, “şimdi gelir” sözünü, yaşlı kadın şu anda söylüyor muş gibi gelecek sana. Arkana bakıyorsun, dinî eşyadan yayılan ışık gözlerini alıyor. Kadına yeniden baktığında gözlerinin açık kaldığını görüyorsun, su gibi ve aydınlık, kocaman, gözbebeklerini çevreleyen sarımsı

¹ Gel buraya, Saga. (Ç.N.)

saydam tabakayla hemen hemen aynı renkte; bu bakışı korumak içinmiş gibi inik duran gözkapaklarının sık kırışıkları arasında yitip giden saydamlığı bir tek gözbebeğinin karası kırıyor, o bakış şimdi yeniden kara mağarasının derinliklerine çekilip kayboluyor.

“Artık burada kalırsınız. Odanız yukarıda. Orası daha aydınlıktır.”

“Sizi rahatsız etmesem diyordum, yazıları ben evde de inceleyebilirdim.”

“Burada kalmanızı istiyorum. Vaktimiz az.”

“Ben gene de...”

“Aura...”

Odasına girdiğinden beri ilk olarak kımıldadı; elini yeniden uzattığında, hemen yanı başında o hızlı solumayı duydun ve kadınla seninki arasına bir başka el uzandı ve yaşlı kadının parmaklarına dokundu. Başını genç kızın durduğu yana çevirdin; sana çok yakın olduğu için bütünüyle göremediğin genç kızın olduğu yana. Birdenbire ortaya çıktı, hiçbir gürültü çıkarmadı –hatta– şu duyulamayan ama hemen akla geldiği için gerçek olan; çünkü her şeye karşın kendilerine eşlik eden sessizlikten daha güçlü olan gürültüleri bile.

“Söylemiştim size, geleceğini.”

“Kimin geleceğini?”

“Aura’nın. Can yoldaşım, yeğenim.”

“Merhaba!”

Genç kız başını eğecek, yaşlı hanım da aynı anda onun yaptığını yapacak.

“Bu, Señor Montero. Bizimle birlikte yaşayacak.”

Birkaç adım geriye çekileceksin, yoksa mumlardan dağılan ışık gözlerini alacak. Genç kız gözkapaklarını kapalı tutuyor, ellerini bir bacağının üzerinde kavuşturmuş. Sana bakmıyor. Yatak odasının ışıklarından sakınıyormuş gibi gözlerini yavaş yavaş açıyor. Akıp giden, bir dalga gibi patlayıp köpük olan ve yeşil

huzura geri kavuşan o deniz gözleri sonunda görebiliyorsun. Olamaz diyorsun kendi kendine; bunlar bugüne kadar gördüğün, bundan sonra da göreceğin bütün yeşil gözler gibi güzel ve yeşil gözler. Ama yine de yanılmıyorsun: Bu gözler dalgalanıyorlar, değişiyorlar; sanki sana ancak senin isteyip görebileceğin bir görüntü sunuyorlar.

“Peki, sizinle kalıyorum.”

II

Yaşlı hanım hafifçe gülümsüyor ve iyiliğine teşekkür ettiğini, genç kızın sana odanı göstereceğini söylüyor, sen de bu arada dört bin pesoluk aylığını, yeni işinden belki de hoşlanacağını düşünüyorsun; nasıl olsa ince araştırma işlerini seversin, hem bedence yorucu bir iş de değil, ayak işleri, başkalarıyla can sıkıcı, kaçınılmaz rastlaşmalara yol açabilecek git-geller de yok. Genç kızın ardından çıkarken bunları düşünüyorsun; onu gözlerinle değil kulaklarınla izlediğini fark ediyorsun; giysilerin fısıltısı, tafta eteğin hışırtısı – ve daha şimdiden o gözleri yeniden görebilme sabırsızlığı. Bu seslerin ardınca çıkıyorsun merdiveni, karanlıkta; gözlerin daha bu karanlığa alışmadı: Birden aklıma geliyor, saat öğleden sonra altıyı bulmuş olmalı; Aura'nın eli kapıyı –gene kilitsiz bir kapı– açtığı zaman içerdiden boşalan ışık seni şaşırtıyor; kız kenara çekiliyor: “Odanız burası. Akşam yemeği bir saat sonra.”

Ve sen bir kez daha yüzünü göremeden, aynı tafta hışırtısıyla uzaklaşıyor.

Arkandan kapıyı kapatıyorsun –itiyorsun– ve işte sonunda gözlerini kaldırıp çatı penceresine bakıyorsun. Ve burada, günün bu saatinde bile ışığın gözlerini almaya yettiğini ve evin geri kalan bölümlerindeki ka-

ranlığa karşı koyabildiğini görüp gülümsüyorsun. Yıldızlı pirinç karyolanın üzerindeki yatağı elliyorsun, iyi, yumuşacık, gözlerinle odayı tarıyorsun: Kırmızı yün bir halı, zeytin yeşili ve yaldızlı kâğıtlarla kaplı duvarlar, kırmızı kadife bir koltuk, yeşil deri kaplı ceviz yazı masası, antika bir gaz lambası –burada geçireceğin araştırma gecelerinin kör ışığı– masanın üzerine çivilenmiş raflar, elinin altında ciltli kitaplar. Öbür kapıya doğru yürüyorsun, modası geçmiş bir banyo: Dört ayaklı banyo küveti, porselenin üzerine küçük çiçekler işlenmiş, mavi bir güğüm ve leğen, rahatsız bir tuvalet. Banyoda duran dolabın, bu da ceviz, oval aynasında kendine bakıyorsun. Gür kaşlarını, iri ve ağır çeneni oynatıyorsun, ağızından çıkan soluk aynayı buğulandırıyor; kara gözlerini kapatıyorsun, açtığında buğu dağılmış oluyor. Tuttuğun soluğu bırakıyor ve kara, sert saçlarından elini geçiriyorsun; yüzünün sağ yanına, çökük yanaklarına dokunuyorsun. Yüzün yeniden buğulandığında şu adı yineliyorsun: Aura.

Yatağa uzanıp üst üste iki sigara içtikten sonra saatine bakıyorsun. Kalkıp ceketini giyiyor, saçını tarıyorsun. Kapıyı itip, demin yukarı çıkarken izlediğiniz yolu bulmaya çalışıyorsun. Kapıyı açık bıraksan iyi olurdu, lambanın ışığı sana yolunu gösterebilirdi; olanaksız, yaylar kapıyı arkadan kapatıyor. Lambayı alıp onunla inebilirdin. O da olmaz, çünkü, biliyorsun, bu ev hep karanlıktır. Bu evi dokunarak tanımak, iyice öğrenmek zorundasın. El yordamıyla, sakınarak ilerliyorsun, ellerin öne uzanmış, duvarları yokluyorsun, tutunuyorsun ve omzun, bir rastlantı sonucu elektrik düğmesine dokunuyor. Gözlerini kırpıştırarak duruyorsun bu uzun, çıplak koridorda. Dipte sarmal merdiven.

Basamakları sayarak iniyorsun: Señora Llorente'nin evinde edineceğin bir başka alışkanlık bu. Sayarak iniyor ve tavşanın kırmızı gözleriyle karşılaşınca bir

adım geri çekiliyorsun; tavşan hemen arkasını dönüp bir-iki sıçrayışta gözden yitiyor.

Alt sofada duracak zamanın yok, çünkü Aura elinde bir şamdanla, buzlu camlı bir kapının önünde seni bekliyor. Gülerek ona doğru yürüyorsun. Bir sürü kedinin acı miyavlamalarıyla duraksıyorsun –evet, Aura'nın eline bu kadar yakındayken, duruyor, dinliyorsun; kendini birçok kedinin bulunduğuna inandırmak istiyormuş gibi– sonra onun ardından salona giriyorsun. “Kediler,” diyor Aura, “mahallede çok fare var.”

Salonu geçiyorsunuz; donuk renkli ipekle kaplı iskemleler, porselen bebekler, çalar saatler, biblolar, kristal toplarla dolu vitrinler; Acem halıları, kır görüntüleri işlenmiş tablolar, yeşil kadife perdeler. Aura yeşiller giyinmiş.

“Odayı beğendiniz mi?”

“Evet. Yalnız gidip öbür eşyalarımı...”

“Gerekmez. Uşağa söylendi bile.”

“Zahmet etmeseydiniz.”

Ardı sıra yemek odasına giriyorsun. Şamdanı masanın ortasına koyuyor. Islak bir serinlik duyuyorsun. Duvarlar karaağaç kaplı, her noktası gotik stilde çiçekli göbeklerle işlenmiş. Kediler miyavlamıyor artık. Sofraya dört tabak konmuş, iki gümüş tencere, altlarında, yemeği sıcak tutsun diye konulmuş özel avadanlıklar, bir de üzerindeki yeşilimsi çizgilere bakılırsa iyi cins bir şişe şarap.

Aura tencerenin kapağını kaldırdı. Keskin bir soğan, salça ve ciğer kokusunu içine çekiyorsun; o senin tabağına yemek koyarken sen de eski şarap şişesini alıyor ve kesme billur bardakları koyu kırmızı sıvıyla dolduruyorsun. Gözün şarabın etiketine takılıyor, ama şişe o kadar eski ki, okuyamıyorsun. Öbür tabaktan Aura birkaç bütün domates kızartması alıyor.

“Affedersiniz,” diyorsun, öbür iki tabağa ve iki is-

kemleye bakarak, “başka gelecekler mi var?”

Aura domates veriyor.

“Hayır, Señora Consuelo biraz yorgun bu akşam. Bizimle birlikte olamayacak.”

“Señora Consuelo? Teyzeniz mi?”

“Evet, yemekten sonra kendisine uğramanızı rica ediyor.”

Sessizce yemek yiyörsunuz. Koyu şaraptan içiyörsünüz ve sen bir kez daha gözünü kaçırıyorsun, Aura, denetleyemediğin uluorta bakışı yakalamasın diye. Her şeye karşın genç kızın çizgileri kafanda yer etsin istiyorsun. Bakışlarını her kaçırışında unutuveriyörsün bu çizgileri ve karşı konulmaz bir zorunlulukla bir daha, bir daha bakıyorsun. O her zamanki gibi hep önüne bakıyor, sen ceketinin cebinde sigara paketini ararken eline şu küçük anahtar geçiyor ve Aura’ya, “Unuttum size söylemeyi, masamdaki gözlerden birisi kilitlidir. İçinde resmî kâğıtlarım duruyor,” diyorsun.

Ve o mırıldanır gibi soruyor:

“Yani... dışarı mı çıkmak istiyörsünüz?”

Alınmış gibi söylüyor bunu. Biraz şaşırıyor, anahtarı ona uzatıyorsun.

“Acelesi yok, uşak yarın gidip alabilir,” diyorsun.

Ama o, senin eline dokunmaktan çekinir gibi ellerini kucağında tutuyor. Sonunda gözlerini kaldırıyor ve sen yeniden duyularından kuşkulanıyorsun ve bu yeşil, temiz bakışlı saydam gözlerin seni içerisine attığı şaşkınlığı, beceriksizliği, şarabın verdiği baş dönmesine yoruyorsun; ayağa kalkıyor, Aura’nın arkasına geçiyor, gotik iskemlenin arkalığını okşuyorsun; kızın çıplak omuzlarına ve kımıldamadan duran başına dokunmayı göze alamadan. Zor tutuyorsun kendini, açılıp kapanan bir başka kapının belli belirsiz sesi dikkatini dağıtıyor, arkanda, mutfak kapısı olmalı, yemek odasının birbirinden ayrı iki bölümünü fark ediyorsun; ortada

şamdanın masayı ve oymalı duvarı aydınlatan ışık çemberini ve onu kuşatan daha geniş karanlık çemberini. Sonunda kıza yaklaşmaya, elini tutmaya, açmaya ve pürüzsüz avucuna rehin gibi anahtarlığı koymaya cesaret ediyorsun.

Avucunu kapatıp bakışlarını arıyor ve mırıldanıyor:

“Mersi...” Sonra kalkıp acele salondan çıkıyor.

Aura'nın kalktığı iskemleye oturup bacaklarını uzatıyorsun; bir sigara yakıyorsun, şimdiye kadar hiç tatmadığın bir haz içinde yüzmektesin, varlığını bildiğin ama şimdiye kadar hiç tatmadığın, bağlarını çözen, seller gibi taşıp köpürmesine izin verdiğin bir haz, çünkü bu kez biliyorsun, bir yanıtı olacaktır.. ve Señora Consuelo seni bekliyor, yemekten sonra seni bekliyor: O söylemişti bunu sana, Aura.

Yolu biliyorsun. Şamdanı alıp yürüyorsun, salonu, sonra koridoru geçiyorsun. Önündeki ilk kapı yaşlı hanımın kapısı, bükük parmaklarınla kapıyı vuruyorsun. Kapıyı itiyorsun: Seni bekliyor. Sakınarak giriyorsun. “Señora... Señora...” diye mırıldanarak.

Seni duymamış olacak, çünkü onu dua ederken yakaladın, dua yerinin karşısında diz çökmüş, başını sıkı yumruklarına dayamış olarak. Uzaktan bakıyorsun: Dizüstü duruyor, kaba yün örgü geceliği üzerinde, başı sıskacık omuzlarının arasına çekilmiş, bir ortaçağ heykeli gibi, kırılıverecekmiş gibi narin; yilancık yangısıyla lekeli incecik bacakları gömleğin altından iki dal gibi görünüyor; sert yünün deriye sürtünürken çıkardığı sürekli hisirtiyi duyuyorsun sanki ve yaklaştıkça şöyle böyle seçmeye başladığın hayaletlerle dövüşür gibi: Yaşlı kadın güçsüz yumruklarını boşlukta sallamaya başlıyor birden; İsa, Kutsal Bakire, San Sébastian, Azize Lucia, melaikei kiramdan Başmelek Mikhayil ve sırttan iblisler, bu acı ve öfke suretleri arasında tek yü-

ze gülen onlar; çünkü kandillerle aydınlanmış eski gravürlerde, üç dişli çatallarını ölüm yargılı insanların etlerine batırıyorlar, yaralarına kazanlardan zift döküyorlar, kadınların ırzına geçiyor, sarhoş oluyor, ermişlere yasak olan şeylerin tadını çıkarıyorlar. Orta yerdeki surete, Acılar Meryemi'nin gözyaşıyla, Çarmıha Gerilmiş İsa'nın kanıyla, şeytanın sevinci ve Meleklerin öfkesiyle çevrili resme, ispirto şişelerindeki iç organlara, gümüş yüreklere doğru yürüyorsun: Señora Consuelo yumruklarını sıkıyor, şimdi ta yanına kadar sokulduğun için işitebildiğin sözleri kekeliyor:

“Gel, Tanrı'nın kenti; Cebrail'in borusu ötsün. Ah! Ne kadar uzadı dünyanın ölümü.”

Bir öksürük nöbetine yakalanıp kandillerin ve ikonların önünde yere yıkılıncaya kadar göğsünü yumrukluyor. Onu dirseklerinin altından tutup yavaşça yatağına kadar götürüyorsun, kadının gövdesi seni şaşırtıyor, kambur, iki büklüm, incecik bir çocuk bu; sen olmasaydın yatağına dört ayak üzerinde emekleyerek gidebilirdi ancak. Ekmek kırıntıları ve eski örtülerle dolu yatağa yatırılıyorsun, saydam yanaklarından kendi kendine akan yaşlar dinene, soluğu düzeleneye kadar bekliyorsun.

“Kusura bakmayın Señor Montero... Bizim gibi yaşlılara dua etmekten başka bir zevk kalmıyor... Mendili verir misiniz lütfen?”

“Señorita Aura demişti ki...”

“Evet, biliyorum. Vakit kaybetmesek diyecektim. Siz hemen başlasanız çalışmaya. Mersi.”

“Olur. Siz biraz dinlenin.”

“Mersi... Alın şunu...”

Yaşlı kadın elini göğsüne atıp düğmelerini çözüyor; parlak, mor kurdeleyi almak için başını eğiyor. Ucunda bakır bir anahtar.

“Şu köşede olacak... Sandığı açın, sağda, üstte du-

ran kâğıtları verin bana... Sarı kurdeleyle bağlı olanları.”

“Pek iyi göremiyorum.”

“Hakkınız var... Ben o kadar alıştım ki karanlığa. Sağa doğru yürüyün... Çevremizi duvarlarla kapadılar Señor Montero. Bir sürü yapı çıktılar, ışığımızı kestiler. Beni bu evi satmaya zorlamak istiyorlardı. Ben ölmeden olmaz. Bu ev bizim için anılarla dolu, benim buradan ancak ölüm çıkar... Evet, o. Mersi. Bu bölümden başlayabilirsiniz okumaya. Sırası gelince öbürlerini de veririm. İyi geceler Señor Montero. Mersi, bakın, sizin şamdan söndü. Dışarıda yakın lütfen. Yok yok, anahtar sizde kalsın. Size güvenim var.”

“Señora, şu köşede bir fare yuvası var...”

“Fare mi? Ama ben oraya kadar gitmem ki hiç.”

“Kedileri buraya getirtseniz.”

“Kedi mi? Ne kedisi? İyi geceler. Uyuyacağım artık. Yorgunum.”

“İyi geceler.”

III

O gece hardal rengi bir mürekkeple yazılmış sarı sayfalar okudun; savruk bir elin düşürdüğü sigara külleri ile delik deşik olmuş, sinek pisliği içinde kâğıtlar. General Llorente'nin Fransızcası, öyle karısının sandığı gibi pek ahım şahım değil. Anlatımını enine boyuna düzeltebileceğini, bu geçmişteki olaylar anlatısını kesip biçip bir hale yola koyabileceğini düşünüyorsun: Oaxaca'da, bir *on dokuzuncu* yüzyıl *hacienda*'sında¹ geçen çocukluk yılları, Fransa'da askerlik eğitimi, Morny Dükü'yle ve Napoléon III'ün yakınlarıyla arkadaşlık, Maximilien'in kurmayları arasında Meksika'ya dönüş,

¹ Büyük çiftlik. (Ç.N.)

imparatorluk alayları ve geceleri, savaşlar, çöküş, 1867 Cerro de las Campanes yenilgisi, Paris'e kaçış. Şimdiye kadar yüz kez anlatılmış şeyler. Yaşlı kadının bu garip merakını, bu anılara verdiği yanlış değeri düşünerek soyundun. Yatarken dört bin pesoyu hayal ederek gü-lümsüyorsun.

Düşsüz bir uyku çektin, bir ışık okuyla uyanana kadar, sabahın altısında; çünkü bu tavan arası camla-rında perde yok. Gözlerini yastığa bastırıp yeniden uyumayı denedin. On dakika sonra vazgeçtin, banyoda öteberilerini masaya dizmişler, bir-iki giyeceğin de do-laba asılmış. Yürek tırmalayan, ağlamaklı miyavlamalar sabah sessizliğini kırıp parçaladığında tıraşını yeni bitirmiştin.

İşkence yapıyorlarmış gibi, yırtıcı, canavarca bir çığlık; ne ola ki! Kapıyı açıp koridora bakıyorsun, bir şey yok. Ses yukarıdan, tepe penceresinden geliyor. Çabucak bir iskemleye, iskemleden de çalışma masasına çıkıyorsun, camı açıp parmaklarının ucuna basarak uzanıyor ve yandaki bahçeye, tuğla ve böğürtlen karışı-mı aralığa bakıyorsun. Beş, altı, yedi kedi –iyi sayamaz-sın, durduğun yerde bir saniyeden fazla kalamayacak-sın– birbirlerine zincirlenmiş, üstlerinde bir alev örtü, yerlerde yuvarlanıyorlar. Kalın bir duman, yanık pöste-ki kokusu. Koltuğa devrilirken, gördüğün şey acaba ger-çek bir şey miydi diye kuşkuyla düşünüyorsun; belki de bu gördüğün o ısrarlı, korkunç, giderek azalan ve so-nunda kesilen korkunç miyavlamalara yakıştırdığın bir hayal.

Gömleğini geçiriyorsun sırtına, bir kâğıt parçası alıp kara pabuçlarını siliyor ve bu kez bir çan sesi du-yuyorsun, sanki evin koridorlarını dolaşıp senin kapı-na doğru geliyor. Kapıdan başını çıkarıp bakıyorsun; Aura elinde bir küçük çanla yürüyor, seni görünce ba-sını eğiyor, kahvaltının hazır olduğunu söylüyor. Dur-

durmak istiyorsun, Aura çoktan döne döne inen merdiveni tutmuş, elindeki kara boyalı çanı sallıyor, bir kışla koğuşunu ayaklandırmak istiyor sanki.

Ardınca gidiyorsun, üzerinde yalnız gömleğinle, ceketsiz, ama sofaya vardığında o artık orada değil. Arkandan büyükhanımın kapısı açılıyor; kapı aralığından uzanan bir el, hole bir oturak bırakıp çekiliyor ve kapı kapanıyor.

Yemek odasında kahvaltın hazır: Bu kez bir kişilik servis. Çabucak atıştırıp, koridora çıkıyorsun ve Señora Consuelo'nun kapısını tıklatıyorsun. Yine o hafif, ince ses, giriniz diyor. Hiçbir değişiklik yok. Her zamanki karanlık. Kandillerin göz alan ışığı ve gümüş nesnelere.

“Günaydın, Señor Montero. İyi uyudunuz mu?”

“Evet. Geç saatlere kadar okudum.”

Büyükhanım, git der gibi elini sallıyor.

“Durun, durun. Düşüncenizi söylemekte acele etmeyin. O belgeler üzerinde çalışın. Bitirdiğiniz zaman öbürlerini veririm.”

“Olur Señora. Bahçeye çıkabilir miyim?”

“Ne bahçesi, Señor Montero?”

“Benim odanın arkasındaki bahçe.”

“Bu evin bahçesi yok ki. Evin dört bir yanı yeni yapılarla çevrildiğinden beri bahçe falan kalmadı.”

“Açık havada daha iyi çalışabileceğimi düşünmüşüm de.”

“Burada, gelirken görmüş olduğunuz o karanlık avludan başka bir şey yok. Yeğenim oraya biraz yeşillik dikmişti. Olup olacağı o kadar.”

“Peki, Señora.”

“Ben bütün gün dinleneceğim. Akşama görüşürüz.”

“Peki, Señora.”

Gününü kâğıtlarla uğraşarak geçiriyorsun. Olduğu gibi bırakmak istediklerini temize çekiyor, zayıf gördü-

gün yerleri yeniden yazıyor, sigara üstüne sigara yakıyor ve bu zahmet gerektirmeyen işi, arpalığı elden geldiğince uzatmanın yollarını düşünüyorsun. Eğer şöyle on iki bin peso kadar bir para biriktirebilirsen, hemen hemen bir yıl, hep ertelenmiş, belki de unutulmuş olan kendi yapıtın üzerinde çalışabileceksin. İspanyolların Amerika'daki fetihleri ve keşifleri üzerine tasarladığın büyük yapıtın üzerinde. Dağınık belgeleri toparlayıp düzenleyen, anlaşılır hale getiren, Altın Çağ'ın girişimlerini, serüvenlerini, belli başlı kişilikleriyle Rönesans denilen büyük olayla arasındaki ilişkileri belirleyen yazışmaları gün ışığına çıkaracak olan yapıtın. Aslında, imparatorluk subayının can sıkıcı kâğıtlarını bir yana bırakıp kendi çalışmanın tarih ve özetlerine dönüyorsun. Saatler akıp geçti, ancak çan sesi yeniden duyulduğunda saate bakmak aklına geldi; ceketini sırtına geçirip yemek odasına indin.

Aura yerini almış; bu kez masanın başında Señora Llorente, sırtında gömlek, üstünde şal, başında takke; tabağının üzerine eğilmiş. Ama bir dördüncü tabak daha var sofrada. Gözün kayıyor ama önemsemiyorsun, eğer ilerisi için düşündüğün yaratıcı özgürlüğün karşılığı bu yaşlı kadının zırtapozluklarından geçiyorsa buna da eyvallah. O çorbasını içerken, yüzüne bakıp yaşını kestirmeye çalışıyorsun. Bir an vardır ki orada yılların akışı artık seçilmez olur: Señora Consuelo o sınırı çoktan aşmış. General, okuduğun anılarda, şimdilik bununla ilgili hiçbir şey söylemiyor. Ama general Fransız istilasası sırasında kırk iki yaşındaysa, bundan kırk yıl sonra, 1901'de öldüğü zaman seksen iki yaşındaydı demektir. Señora Consuelo ile Queretaro bozgunundan ve sürgüne gittikten sonra evlenmiş olmalı, ama o zaman kadın daha çocuk yaştaydı herhalde.

Tarihleri birbirine karıştırmaya başlıyorsun, çünkü Señora o hafif, keskin, kuş civıltısını andırır mırıltılı

sesiyle konuşmaya başladı işte. Kuş civıltısı gibi; Aura'ya bir şeyler söylüyor; senin gözlerin tabağındaki yemekte, ama kulakların bu iç karartıcı, hastalıktan, ağrılardan, ilaç fiyatlarındaki, nemden yakınan tekdüze sızlanmalarda. Bu konuşmaya bir ucundan katılmak, örneğin eski evine gidip öteberilerini getiren ama yüzünü bile görmediğin, sofrada da hizmet etmeyen uşağı sormak isterdin. Bu soruyu ortaya atacaksın, ama birdenbire Aura'nın o âna kadar, mekanik bir yazgıyla yemeğini yediğini, tek söz söylemeden, sanki çatalı bıçağı alıp ciğeri kesmek için ve ağzına götürmek için dıştan bir dürtü bekliyormuş gibi görüldüğünü fark ediyorsun. Ağzında yine o ciğer tadını duyuyorsun, anlaşılabilir bu evde en çok sevilen yemek bu. Gözün teyzeden yeğene, yeğenden teyzeye kayıyor, çabucak, ama Señora Consuelo hiç kıpırdamadan duraklıyor, aynı anda Aura bıçağını tabağa bırakıyor ve kımıldamadan duruyor; bir saniyeden daha az bir süre önce Señora Consuelo'nun da aynı şeyi yaptığını hatırlıyorsun.

Birkaç dakika sessiz kalıyorlar. Sen bu arada yemeğini bitiriyorsun; onlar hiç kımıldamadan, heykel gibi senin yemek yiyişini seyrediyorlar. Sonunda Señora şöyle diyor:

“Yorulduğum. Sofraya hiç inmemeliydim. Gel, Aura, beni odama götür.”

Señora bu sözleri yeğenine söylüyor, ama gözü sende, senin dikkatini kendi üzerine çekmek istiyormuş gibi. Bu bakıştan kurtulmak için kendini zorluyorsun –bir kez daha, açık, aydınlık, sarı, her zamanki perdelerden ve buruşukluklardan arınmış olan bir bakış– ve sen Aura'ya bakarken o gözlerini başka bir noktaya dikmiş olarak duruyor; dudakları oynuyor, tek söz söylemeden ve sanki sana uykudaymış gibi gelen bir hareketle yerinden kalkıyor, yaşlı kamburun koluna girip yavaş yavaş yemek odasının kapısına doğru götürüyor.

Yemeğin başından beri orada durmakta olan kahveden alıyorsun ve bir yandan soğumuş kahveyi içerken bir yandan da, kaşların çatılı, kendi kendine soruyorsun, bu kadının genç kız üzerinde gizli bir gücü mü var yoksa; sakın bu genç kız, senin yeşiller giyinen güzel Aura'n bu karanlık, harap evde kendi istemi dışında, zorla tutuluyor olmasın! İstese kaçır, hiç zor değil. Yaşlı kadın odasında uyurken. Ve elinde olmadan kafanda beliren yolu izliyorsun: Belki de bu kafadan çatlak, kaprisli kadın, kim bilir nasıl bir nedenle, Aura'nın elini kolunu bağlamıştır ve kız senin tarafından zincirlerinden kurtarılmayı bekliyordur. Aura'nın birkaç dakika önceki ürkmüş, donup kalmış hali geliyor gözünün önüne, zorbanın önünde tek söz söyleyemiyor, dudakları oynuyor, ama ağzından ses çıkmıyor, sanki sessizce beni kurtar diyor sana, Señora Consuelo'nun yaptıklarını tıptı tıpına tekrarlayacak kadar kul köle olmuş, sanki kadının yaptıklarını yapmaktan başka bir şey yapmasına izin verilmemiş gibi.

Bu kökten bağımlılık seni çileden çıkarıyor; bu kez öbür kapıya doğru yürüyorsun, merdivenin altındaki giriş bölümüne açılan, yaşlı kadının odasının yanındaki kapıya: Aura orada barınıyor olmalı; evde başka oda yok. Kapıyı itip odaya giriyorsun, bu da öbürü gibi karanlık, duvarlar kireç badanalı, tek süs kocaman bir Kara İsa. Solda bir kapı var. Yaşlının odasına açılıyor olmalı. Ayaklarının ucuna basarak bu kapıya doğru yürüyorsun, elin kapıya gidiyor, sonra vazgeçiyorsun: Aura ile yalnız konuşmalısın.

Ve Aura yardımını istiyorsa, senin odana gelir. Odana çıkıyorsun, o sarı kâğıtları, kendi notlarını unuttuysun. Şimdi yalnız senin Aura'nın o sözle anlatılmaz güzelliğini düşünüyorsun; onu ne kadar düşünürsen ona o kadar yakın olacaksın, yalnız güzelliğini düşündüğün, yalnız onu istediğin için değil, özgürlüğe

kavuşturmak için istediğin için de; çünkü böylece isteğine haklı bir kılıf giydirmiş olacaksın; günaha girmeden emeline kavuşmuş gibi hissedeceksin kendini ve ürkek çan sesini yeniden duyduğun zaman akşam yemeğine inmeyeceksin, çünkü öğlenki gibi bir sahneye bir kez daha katlanamayacaksın. Aura anlayacak bunu belki ve yemekten sonra çıkıp seni arayacaktır.

Yeniden kâğıtlara dönmek için zorluyorsun kendini. Sıkılıp yavaş yavaş soyunuyorsun, yatağa düşüyorsun, çabucak dalıp gidiyorsun ve yıllardan beri ilk kez bir düş görüyorsun, bir tek düş: O etsiz, kuru el sana doğru uzanıyor, çanı sallıyor, öteye git diye haykırıyor, herkes gitsin. O arada gözyuvaları boş bir yüz yaklaşıyor seninkine, boğuk bir haykırıyla uyanıyorsun, ter içinde ve yüzünü, saçlarını okşayan o elleri, alçacık bir sesle mırıldanan, seni yatıştırmak isteyen, sevecenlikle saran dudakları hissediyorsun, ellerini uzatıyorsun, öbür çırılçıplak gövdeye dokunmak, tutmak için, o anda boynunda sallanan anahtarı ve üzerine uzanan, seni öpen, bütün gövdeni hırslı öpüşlerle kaplayan kadını tanıyorsun. Yıldızsız gecenin karanlığında onu göremiyorsun, ama saçlarında avludaki bitkilerin kokusu var, kollarında yumuşacık ve ürpertili teni, belirgin damarların çiçeklendiği memelerine dokunuyor, bir daha, bir daha öpüyorsun ve ona hiçbir şey sormuyorsun.

Sımsıkı saran kolları sonunda gevşediği zaman ilk olarak konuşuyor, bir mırıltı halinde: “Sen benim kocamsın.” Sen de biliyorsun bunu; gün ışımak üzere diyecek sana; bu gece seni kendi odasında beklediğini söyleyip gidecek. Evet, diyeceksin yine ve parmaklarının ucunda Aura’nın gövdesini, teninin ürpertisini, kendini verişini duyarak hazdan boşalmış, yüreğin rahatlamış, hafiflemiş olarak yeniden uykuya dalacaksın: Küçümencik Aura.

Uyanman çok zor oluyor. Kapıya vuruluyor ve ağır-

laşmış gövdeni yataktan güçlkle koparıp homurdana homurdana kalkıyorsun; Aura, dışarıdan “açma” diyor: Señora Consuelo seni görmek istiyormuş; seni odasında bekliyor.

On dakika sonra dul kadının tapınağına giriyorsun. Dantelli yastıklara dayanmış, sarınıp sarmalanmış; kırmıldamadan duran gölgesine, beyazımsı, kırış kırış, düşük gözkapaklarının arkasında kapalı duran gözlerine doğru yürüyorsun; elmacıkkemiklerinin üzerindeki derin çizgileri, yıpranmış derisini görüyorsun.

Gözlerini açmadan konuşuyor seninle:

“Anahtarı getirdiniz mi?”

“Evet... getirdim sanırım. Evet, işte.”

“İkinci tomarı alıp okuyabilirsiniz. Öbürünü aldığınız yerde, mavi kurdeleyle bağlı olanı.”

Gönlün bulanarak yürüyorsun çevresinde farelerin fink attığı sandığa doğru. Çürük döşeme tahtaları arasından gözleri pırıldıyor, duvar diplerindeki deliklere doğru kaçıyorlar. Sandığı açıp içinden ikinci tomarı çıkarıyorsun. Dönüp yatağın ayakucuna geliyorsun. Señora Consuelo ak tavşanı okşuyor.

Kadının ilikli boynundan şu boğuk gıdıklama çıkıyor:

“Hayvanlardan hoşlanmaz mısınız?”

“Hayır. Pek o kadar değil. Belki de hiç hayvan beslemedim de ondan.”

“İyi dost olurlar, iyi yoldaş. Hele yaşlılık ve yalnızlık çağlarında.”

“Evet, herhalde.”

“Bunlar doğal yaratıklardır Señor Montero. İnsanı aldatmazlar.”

“Adı neydi demiştiniz?”

“Tavşanın mı? Saga. Bilge gibidir o. İçgüdüleriyle yönlendir. Doğal ve özgür bir yaratıktır.”

“Önemli olan size yalnızlığınızı duyurmaması.”

“Yalnız olmamızı isterler Señor Montero, çünkü bilgelige ulaşmak için yalnızlığın gerekli olduğunu söylerler, bilmezler ki yalnızlıkta günah işlemeye daha yatkındır insan.”

“Sözlerinizi anlamıyorum, Señora.”

“Anlamamanız daha iyi. Haydi siz kendi işinize bakın.”

Ona arkanı dönüyorsun. Kapıya doğru yürüyorsun. Odadan çıkıyorsun. Dışarıda dişlerin kenetleniyor. Niye korkuyorsun ona genç kızı sevdiğini söylemekten? Niye içeri girip söylemiyorsun ona, buradaki işin biter bitmez, Aura’yı da alıp götürmek istediğini? Dönüp kapıya yöneliyorsun yeniden; kapıyı itiyorsun, için rahat değil, aralıktan Señora Consuelo’yu görüyorsun, ayakta, dikilmiş, değişmiş, ellerinin arasında bir ceket –altın düğmeli mavi bir ceket, kırmızı apoletli, taçlı kartal madalyalı, kocakarının yaban bir atılımla ısırığı, sevecenlikle öptüğü ve sarsak bir dans adımıyla dönmeden önce omuzlarına atıverdiği ceket. Kapıyı kapatıyorsun.

Evet: “*Onu tanıdığımda on beş yaşındaydı,*” diye okuyorsun, anıların ikinci tomarında, “*Elle avait quinze ans lorsque je l’ai connue et, si j’ose le dire, ce sont ces yeux verts qui ont fait ma perdition.*”¹ Consuelo’nun yeşil gözleri, General Llorente’nin, 1867’de Paris’e sürgüne giderken nikâhlayıp götürdüğü kız. “*Ma jeune poupée,*” diye yazıyor, o esin demlerinde, “*ma jeune poupée aux yeux verts; Je t’ai comblée d’amour.*”² Oturdıkları evi anlatıyor, yaptıkları gezintileri, baloları, arabaları, İkinci İmparatorluk dünyasını; ama sıradan bir anlatı, bir özelliği yok. *J’ai même supporté ta haine des chats, moi aimais tellement les jolies bêtes...*³ Bir gün onu, eteğini beline dolamış, bacaklarını ayırmış

¹ (Fr.) On beş yaşındaydı ve diyebilirim ki beni bitiren yeşil gözleri oldu. (Ç.N.)

² (Fr.) Yeşil gözlü bebeğim; seni aşkla sarıyorum. (Ç.N.)

³ (Fr.) Kedilere olan kinine bile katlandım, ben ki o güzel hayvanları o kadar sevirim. (Ç.N.)

olarak, bir kediyeye işkence ederken yakalamış da, ne yapıyorsun bile dememiş, çünkü ona öyle gelmiş ki *tu faisais ça d'une façon si innocente, par pur enfantillage*,¹ bu onu uyarmış bile, öylesine ki, o gece kızı, okuduklarına inanman gerekirse, delicesine bir hırsla öpüp sevmiş, *parce que tu m'avais dit que torturer les chats était ta manière à toi de rendre notre amour favorable, par un sacrifice symbolique...*²

Kafadan bir hesap yapıyorsun: Señora Consuelo bugün yüz dokuz yaşında oluyor... Sayfayı bırakıyorsun. Kocasını öldüğü sırada kırk dokuz yaşında. *Tu sais si bien t'habiller; ma douce Consuelo, toujours drapée dans des velours verts, verts comme tes yeux. Je pense que tu seras toujours belle, même dans cent ans...*³ Hep yeşil giyimli. Her zaman güzel, yüz yıl sonra bile... *Tu es si fière de ta beauté; que ne ferais-tu pas pour rester toujours jeune?*⁴

IV

Artık biliyorsun, sayfayı kapatırken, Aura'nın neden bu evde bulunduğunu: Bu zavallı ve yaşlı kaçığın gençlik ve güzellik hayalini sürdürmek için. Aura, ermiş suretleri, kavanozlarda saklanan organlar, hayalî şeytanlar ve ermişlerle dolu bu dinî duvarın üzerinde bir ayna, fazladan bir ikon.

Kâğıtları bir yana atıp aşağıya, Aura'nın sabahları bulunabileceğini sandığın tek yere iniyorsun: Yaşlı pinti kadının ona ayırdığı yere.

¹ (Fr.) Bunu öyle masum bir tarzda, öylesine çocukça yapıyordun ki. (Ç.N.)

² (Fr.) Çünkü bana, kedilere eziyet etmenin, senin kendine özgü bir yöntemle, aşkımızı simgesel bir sunuyla onurlandırmak olduğunu söylemiştin. (Ç.N.)

³ (Fr.) Güzel giyinmesini ne kadar iyi biliyorsun, benim tatlı Consuelo'm, hep yeşil kadifeler içinde, gözlerin gibi yeşil. Hep böyle güzel kalacağını biliyorum, yüz yıl sonra bile. (Ç.N.)

⁴ (Fr.) Güzelliğin ne kadar gurur duyuyorsun. Hep genç kalmak için neler yapmazsın ki? (Ç.N.)

Mutfakta buluyorsun onu, evet, hem de tam bir erkek oğlağı boğazlarken; kesilen boğazdan yayılan buğu, sıçrayan kanların kokusu, hayvanın açık ve katı gözleri gönlünü bulandırıyor; bu görünümün arkasında bir başka görünüm, kötü giyimli, saç baş darmadağın, kan lekeleri içinde bir Aura görünümü kayboluyor, gözleri sana tanımadan bakıyor, kasaplık işini sürdürüyor.

Arkanı dönüyorsun ona; bu kez yaşlı kadınla konuşacak, bayağılığını, iğrenç kıyıcılığını yüzüne vuracaksın. Kapıyı vurmadan açıyorsun ve onu görüyorsun, ışık perdesinin arkasında, ayakta, bir ayın yapıyor sanki, onu görüyorsun, elleri boşlukta kıvıldıyor; birini yumruğunu sıkıp uzatmış, bir şeyi zapt etmek için zorlanıyormuş gibi, öbürü aynı yere çakılmış görünmez bir şeyi tutuyormuşçasına, sımsıkı. Sonra kocakarı ellerini göğsüne silecek, içini çekecek, sonra yeniden elleriyle boşluğu kesip biçecek, sanki... evet, açık seçik görecek sin onu: sanki bir hayvanın derisini yüzer gibi...

Koşa koşa geçiyorsun, koridor, sonra salon, yemek odası ve Aura'nın bulunduğu mutfak: O ağır ağır oğlağın derisini yüzüyor, işine dalıp gitmiş, ne ayak seslerini duyuyor ne söylediklerini, görmeyen gözlerle bakıyor, sanki yokmuşsun gibi.

Yavaş yavaş merdiveni çıkıyorsun, odana giriyorsun, sırtını kapıya verip dayanıyorsun, sanki birisi kovalıyormuş gibi; soluk soluğa, ter içinde, buz kesen belkemiğinin güçsüzlüğüne, gördüklerinin gerçekliğine boyun eğerek. Bir şey ya da birisi girse içeri karşı koyamayacaksın, kapıdan çekilecek, istediğini yapmasına ses çıkarmayacaksın. Koltuğu kapıp bu kilitsiz kapının arkasına koyuyorsun, yatağı da itip dayıyorsun, kimse içeri giremesin diye ve bitmiş, tükenmiş bir halde kendini üzerine atıyorsun, gözlerin kapalı, kolların yastığına sımsıkı sarılı – senin olmayan yastığına; hiçbir şey senin değil...

Bu uyuşukluk içerisinde eriyip gidiyorsun. Senin için tek çıkar yol, aklını oynatmamak için tek savunma olan uykuya dalıyorsun. Kendi kendine, “Deli bu, deli,” diyorsun üst üste, uyumak için, kocakarının boşlukta, olmayan bıçağıyla, görünmeyen oğlağı yüzmesini görüyorsun: “... deli...”

karanlık uçurumun dibinde, sessiz düşünün içinde, esneyen bir ağız, sessizlik, sana doğru geliyor uçurumun karanlık derinliklerinden, onu görüyorsun, dört ayak üzerinde gelişini.

Sessizce,

Kemikli elini oynatarak, sana doğru ilerliyor yüzü yüzüne yapışincaya kadar, kocakarının kanlı dişetlerini görüyorsun, dişsiz dişetlerini ve haykırıyorsun ve uzaklaşıyor yeniden, elini kanlı önlüğünün cebine daldırıp çıkarıyor, uçurumun karanlıklarına sarı dişler savuruyor:

senin haykırışın, Aura'nın haykırışının yankısı, senin önünde, senin düşünün içinde, Aura haykırıyor, çünkü eller yeşil tafta eteğini ortasından yırtıyorlar ve, o kazınmış kafa,

ellerinde yırtık eteğinin parçalarıyla sana doğru dönüyor ve sessizce gülüyor, ağzında kocakırmin dişleri var ve Aura'nın çıplak bacakları ufalanıp dökülüyorlar, uçurumun ağzında kayboluyorlar..

Kapı vuruluyor, duyuyorsun, sonra çan sesi, yemek çanı, akşam yemeği. Başının ağrısı rakamları okumana engel oluyor, saatin kaç gösterdiğini çıkaramıyorsun; gece olduğunu biliyorsun: Yattığın yerden bakıyorsun, çatı penceresinin üzerinden gece bulutları kayıyor. Güç bela doğruluyorsun, kafanın içi karmakarışık, acıkmışsın. Cam sürahiyi banyonun musluğuna dayıyorsun, sürahi dolana kadar bekliyorsun, sonra alıp leğene boşaltıyor, yüzünü yıkıyor, yeşilimsi macunu katılaştırmış eski fırçayla dişlerini fırçalıyorsun, saçlarını ıslatıyorsun (bunları tam tersi bir sırayla yapman

gerektiğinin farkında değilsin), ceviz dolabın aynasında inceden inceye taranıyorsun, kravatını bağıyor, ceketini giyiyor ve boş bir yemek odasına iniyorsun, sofraya bir tek servis konmuş: seninki.

Ve tabağının yanında, peçetenin altında parmaklarına gelen o şey, küçücük kılıksız bez bebek, sökük omzundan tirfillenen kıtıkla doldurulmuş, çinmürekkebinden bir surat, birkaç fırça vuruşuyla giydirilmiş çıplak bir gövde. Sağ elinle soğuk yemeğini –ciğer, domates, şarap– yiyorsun; sol elinin parmakları arasında bebek var.

Bir makine gibi yiyorsun yemeğini, sol elinde bebek, sağ elinde çatal, farkında olmadan, ilk başlarda, uyuşukluk halinin nedenini sonradan şöyle böyle anlıyor ve ağır bir öğle uykusu uyudum, korkulu düşler gördüm ondan, diyorsun ve sonunda bu kendi uyurgezerliklerini Aura'nın ve kocakarıninkilerle birleştiriyorsun; parmaklarının okşamakta olduğu bu küçük, korkunç bebeğe tiksinererek bakarken, bir gizli hastalık, bir bulaşıcı hastalık kuşkusu düşüyor içine. Elinden bırakıyorsun, yere düşüyor. Peçeteyle ağzını siliyorsun. Saatine bakıyor ve Aura'nın, odasında seni beklediğini hatırlıyorsun.

Sakınarak Señora Consuelo'nun oda kapısına yaklaşıyorsun, hiçbir ses duymuyorsun. Saatine bir daha bakıyorsun: Henüz dokuz. Aşağıya ineyim bari diyorsun, el yordamıyla o izbe, kapalı avluya, bu eve ilk geldiğin gün bakmadan geçmiştin oradan ve bir daha da görmemiştin.

Nemli duvarlara dokunuyorsun, ıslak ve pis; kokulu havayı soluyor ve nelerden oluşuyor bu koku diyorsun kendi kendine, çevreyi saran ağır, keskin kokuları seçmeye çalışıyorsun. Çakan kibritin sarsak ışığında aydınlanıyor bu dar ve ıslak avlu, taş döşeli, aralarından otlar bitmiş, kenarlarında kırmızımsı toprak tarhlar. Yüksek bir şeyler görüyorsun, uzun dalların gölge-

si düşüyor minik alevin üzerine, kibrit tükenip sönüyor, parmaklarını yakarak; bir kibrit daha yakmak zorunda kalıyorsun ve bu kez dalları, çiçekleri, meyveleleriyle eski kitaplarda yer alan bitkileri tanıyorsun; çoktan unutulmuş, kokulu, sinir yatıştırıcı otlar; banotunun geniş, narın, yarık, tüylü yaprakları; çiçeklerinin dışı sarı içi kırmızı sarmaşık sapsapları; uçları sivri yürek biçimi yapraklarıyla yaban yaseminleri; ince, uzun çiçekleri, tüylü yapraklarıyla sığırkuyruğu; dalı budaklı taflanlar ve beyazımsı çiçekleri; güzelavratotu. Kibritin ışığında canlanıyorlar, sen, şu gözbebeklerini büyütür, şu ağırları dindirir, şu doğum yapan kadına rahatlık verir, şu, avutur, tadına doyum olmaz bir kösnüyü besler diye her birini ayrı ayrı seçmeye çalışırken, bir sağa bir sola salınıp titreşiyorlar.

Üçüncü kibrit de sönünce kokularla baş başa kalıyorsun. Yavaş yavaş yukarı çıkıyor ve yeniden kulağını Señora Consuelo'nun kapısına dayıyorsun, sonra ayaklarının ucuna basarak Aura'nın kapısına geliyorsun; kapıyı vurmadan açıp giriyorsun bu çıplak odaya; yatağı aydınlatan bir ışık çemberi, Meksika işi büyük bir çarımha gerilmiş İsa ve kapı kapandığı zaman sana doğru gelen kadın.

Aura yeşil ipekler içerisinde sana doğru yürürken ay ışığı renginde bacakları görünüyor: Yanına geldiğinde kadın diyeceksin kendi kendine, kadın, dünkü genç kız (parmaklarına, beline dokunduğun zaman) yirmisinden fazla olamazdı; bugünkü kadın –ve dağınık kara saçlarını, solgun yanaklarını okşuyorsun– kırkında sanki. Bir şeyler katılmış dünden bugüne, yeşil gözlerin çevresinde; dudakların kızılı koyulaşmış, dünkü çizginin dışına taşmış, tedirgin bir gülümseme içerisinde bir sevinç çizgisi gibi: Avludaki bitki gibi tıpkı, hem bal tadında hem acı. Ama fazla düşünecek zamanın yok:

“Yatağa otur, Felipe.”

“Peki.”

“Oyun oynayacağız. Sen otur, ben her şeyi yaparım.”

Yatağın üzerinde oturmuş, nereden geliyor bu ışık diye düşünüyorsun, çevrenizi saran bu sarı ışık içerisinde eşyalar ve Aura ancak seçilebiliyorlar. Seni, başını yukarı kaldırmış, ışığın kaynağını ararken görüyor Aura. Sesinden anlıyorsun ki önünde dizüstü durmaktadır:

“Gökyüzü ne aşağıdadır ne yukarıda. Hem üstümüzde bizim, hem altımızdadır.”

Ayakkabılarıyla çoraplarını çıkarıyor, çıplak ayaklarını okşayacak. Ayaklarında ılık suyun teması, o kalın bir bezle ayaklarını yıkıyor, rahatlıyorsun, arada bir kaçamak bir bakışla bakıyor kara tahtadan yapılmış İsa'ya, sonra ayaklarını bırakıp elinden tutuyor, dağınık saçlarına birkaç menekşe sokuyor, seni kollarının arasına alarak o ezgiyi, o valsi söylüyor, mırıltı halindeki sesine uyararak yavaş, çok yavaş gömleğinin düğmelerini çözen, göğsünü okşayan, sırtına uzanan, etlerine gömülen eller sanki onun elleri değil, törensi bir tempoyla ağır ağır dönüyorsunuz. Sen, sen de söylüyorsun onunla birlikte bu sözsüz şarkıyı, boğazından kolayca çıkan bu ezgiyi; dönüyorsunuz, ikiniz de, her seferinde yatağa biraz daha yakın; mırıldandığınız şarkıyı aç öpüşlerinle bastırıyorsunuz Aura'nın dudakları üzerinde, omuzları, memeleri üzerine bastırduğın öpüşlerle bitiriyorsun dansı.

Ellerinin arasında boş bir elbise var. Aura yatağın üzerine çömelmiş, bir şey var kapalı bacaklarının arasında onu sıvazlıyor, eliyle seni çağırıyor. O ince unlu parçayı okşuyor, butları üzerinde ufalıyor, kalçalarının üzerinden dökülen kırıntılara aldırıyor; sana da veriyor o galeta gibi şeyden bir parça, alıyor, onunla birlikte onun gibi ağzına götürüp güç bela yutuyorsun; Aura'nın çıplaklığı üzerine düşüyorsun, açık kollarının arası-

na, yatağın bir ucundan öbür ucuna uzanmış; Kara İsa da öyle, önünü örten kırmızı ipek örtüsü, ayırık bacakları, yaralı böğrü, gümüş pullar serpilmiş dağınık, kara perukası üzerine oturtulmuş dikenli tacıyla duvardan sarkıyor. Aura bir mihrap gibi açılıyor.

Aura, adını fısıldıyorsun Aura'nın kulağına. Sırtına dolanan kollarını duyuyorsun kadının. Yumuşak sesini işitiyorsun:

“Hep sevecek misin beni?”

“Hep Aura, hep seveceğim seni.”

“Her zaman mı? Yemin eder misin?”

“Yemin ederim.”

“Yaşlandığım zaman da mı? Güzelliğimi yitirdiğim zaman da mı? Saçlarım ağardığı zaman da mı?”

“Her zaman sevgilim, her zaman.”

“Öldüğüm zaman da mı, Felipe? Öldükten sonra da beni sevmeye devam edecek misin?”

“Her zaman, her zaman. Sana yemin ediyorum. Hiçbir şey beni ayıramayacak senden.”

“Gel, Felipe, gel...”

Uyandığında Aura'nın sırtını arıyor ve yalnızca henüz soğumamış olan yastığı buluyorsun, bir de üzerindeki çarşafları.

Yeniden adını mırıldanıyorsun.

Gözlerini açıyorsun; onu görüyorsun, yatağın ayak ucunda, ayakta, gülümseyerek, bakışsız. Odanın ucuna doğru yürüdüğünü görüyorsun, yavaş yavaş, yere oturuyor, gözlerinin alışmaya başladığı yarı karanlıkta beliren kara dizlere sarıyor kollarını, dipte, yavaş yavaş karanlıktan sıyrılan buruşuk bir eli okşuyor: Daha önce fark etmemiş olduğun bir koltukta, başı sallanan ihtiyar Consuelo oturuyor, dizinin dibinde Aura. İkisi de sana gülümsüyor, teşekkür ediyor. Yattığın yerde güçsüz bir halde kadının hep orada oturmakta olduğunu düşünüyorsun...

O orada değildi diyorsun kendi kendine, kızın hareketlerini, sesini, dans edişini hatırlıyorsun, ama yine de.

İkisi birlikte tek bir kitle gibi kalkıyorlar; Consuelo koltuktan, Aura yerden. İkisi birden sana arkalarını dönüp kadının odasına açılan kapıya doğru yürüyorlar yavaş yavaş, suretlerin önünde ışıkların titreştiği odaya giriyorlar, ikisi birlikte, arkalarından kapıyı kapatıyorlar, seni Aura'nın yatağında uyumaya bırakıyorlar.

V

Uyuyorsun, uykun ağır ve tedirgin. Düşlerinde duyuyordun bu belli belirsiz kederi, bu sıkıntıyı, imgeleminin karşısında gerileyip saklanan bu hüznü. Aura'nın odasında, kendi odandaki gibi, sahip olduğunu sandığın bedenden uzak, yalnız uyuyorsun.

Uyandığın zaman odada bir başka varlığı arıyorsun ve biliyorsun ki bu aradığın Aura'nın varlığı değil, önceki gecenin o ikili varlığı. Ellerini şakaklarına bastırıyor, karmaşık duyularını yatıştırmak istiyorsun; bu yenik hüznün boğuk bir fısıltıyla kavrayamadığın bir önseziyi ima ediyor, öteki yarı'nı arıyorsun sanki; dün geceki kısır gebelikten doğan öteki ben'ini.

Artık düşünmüyorsun; çünkü imgelemden daha güçlü şeyler var: Seni kalkmaya, odanın yanındaki banyo odasını aramaya, onu bulmamaya, gözlerini ovuşturarak çıkmaya, dilindeki pasın acısını tadararak ikinci kata tırmanmaya, sakalı uzamış yanaklarına dokunarak kendi odana girmeye, banyo musluğunu açıp ılık suyun altına girmeye, kendini olurlu bırakmaya, artık hiçbir şey düşünmemeye zorlayan alışkanlık.

Ve kurulanırken hatırlıyorsun yaşlı kadınla genç kıızı, sana gülümserlerken, birbirlerinin kucağında, kol kola, birlikte odadan çıkmadan önce, kol kola. Kendi ken-

dine, ne zaman bir arada olsalar ikisi de tıpatıp aynı şeyi yapıyorlar diyorsun: Sarılıyorlar, gülüyorlar, yiyorlar, konuşuyorlar, birlikte çıkıyorlar, biri öbürünü taklit ediyormuş gibi, birinin istemi öbürünün varlığına bağıymış gibi. Kafandan atamadığın bu düşünceler yüzünden, tıraş olurken suratını kesiyorsun; kendini toparlamaya çabalıyorsun. Tıraşını bitirince ecza dolabındaki şeyleri gözden geçiriyorsun, suratını bile görmediğin uşağın pansiyon odasından getirmiş olduğu tüpler, şişeler; adlarını mırıldanıyorsun, eline alıp bakıyor, içinde ne var, nasıl kullanılır, bunları okuyorsun, yapan fabrikanın adına kadar; kafayı buna takıp geri kalanını, adı, markası, hiçbir şeyi olmayan şeyleri unutmak için. Aura ne umar senden? Küçük dolabın kapısını vurup kapatırken, kendi kendine sorduğun işte bu. Ne ister senden?

Bu sorunun yanıtı koridor boyunca yankılanan tekdüze çan sesi; yemek hazır, çıplak gövdeyle kapıya yürüyorsun; açınca Aura'yı görüyorsun. Aura olmalı çünkü sırtında her zamanki yeşil tafta giysisi var, ama yüzünün hatları yeşilimsi bir tülün ardında gizli. Kadının bileğini tutuyorsun, incecik, titrek...

“Yemek hazır,” diyor sana. Sesi şimdiye kadar duyduğun en usul ses.

“Aura, bu oyun yeter.”

“Oyun mu?”

“Söyle bana, Señora Consuelo'nun seni dışarı bırakmadığını, kendi hayatını yaşamana izin vermediğini; niçin, sen ve ben oradayken o da yanımızda oluyor? Benimle birlikte geleceğini söyle...”

“Seninle mi? Nereye?”

“Dışarıya, dünyaya. Birlikte yaşamak için. Artık teyzene zincirli hissetmeyeceksin kendini. Neden bu aşırı bağıllık? O kadar çok mu seviyorsun onu?”

“Sevmek...”

“Evet, niye harcıyorsun kendini böyle?”

“Sevmek mi? Seven o, beni, o harcıyor kendini, benim için.”

“Ama o yaşlı, hemen hemen bir ölü; sen kendini...”

“O benden daha canlı. Evet yaşlı o, iğrenç... Felipe, istemiyorum ben öyle bir.. onun gibi olmak istemiyorum... bir başkası...”

“Seni diri diri gömmek istiyor. Yeniden doğmalı, hayata dönmelisin Aura...”

“Yeniden doğmak için önce ölmek gerek... hayır. Sen anlamazsın. Unut, Felipe; bana güven.”

“Eğer anlatırsan...”

“Bana güven. O bugün dışarı çıkıyor. Bütün gün evde olmayacak...”

“O mu?”

“Evet, öteki.”

“Dışarı mı çıkacak? Ama o hiç çıkmaz ki.”

“Bazen çıkar. Kendini zorlar ve çıkar. Bugün de çıkacak. Bütün gün... biz ikimiz birlikte...”

“Gider miyiz?”

“İstiyorsan...”

“Hayır, belki de hemen değil, bir iş anlaşması yaptım... Bu işi bitirir bitirmez...”

“Evet. Bütün gün evde yok. Biz ikimiz birlikte bir şeyler yapabiliriz.”

“Ne gibi?”

“Akşama teyzemin odasına gel. Her zamanki gibi, seni bekleyeceğim.”

Sana sırtını çevirip gidecek, çanını çalarak, cüzamlılar gibi, herkese “savulun, savulun!” diye haber vermek için. Gömleğini, sonra ceketini giyip, çan sesinin ardına düşüyorsun, gitgide uzaklaşan sesin ardından yemek odasına doğru; yemek odasına girdiğinde artık o sesi duymaz oluyorsun. Yemek odasından çıkan Señora Llorente sana doğru geliyor, elinde budaklı bir ahşap

baston, kambur, buruş kırış, ufak tefek, sırtında bir beyaz giysi, bir gazı andıran sararmış duvak, yırtık pırtık, sana bakmadan yanından geçiyor, sümkürerek, mırıldanarak:

“Bugün evde yokum Señor Montero. İşinize güveniyorum. Devam ediniz. Kocamın anıları yayımlanmalı.”

Ve uzaklaşıyor, küçücük, yaşlı bebek ayaklarıyla halıları çiğneyerek, bastonuna dayanarak, tükürerek, hapşırarak, sanki solunum yollarında, hastalıklı ciğerlerinde bir şey varmış da onu söküp atmış istiyormuş gibi öksürerek. Kendini tutup ardından bakmamayı başarıyorsun, odadaki sandığın dibinden çıkma bu sararmış gelinlik asıl senin dikkatini çeken...

Yemek odasında beklemekte olan kara, soğuk kahveyi zar zor içiyorsun. Eski, yüksek arkalıklı iskemlenin üzerinde oturuyorsun, bir saat, sigara içerek, bir türlü işitilemeyen sesleri bekleyerek, yaşlı kadının artık gitmiş olacağına ve seni suçüstü yakalayamayacağına inanıncaya kadar. Neden, çünkü avucunun içinde bir saatten beri sandığın anahtarını tutuyorsun. Şimdi, sessiz sedasız, önce salona, sonra koridora geçiyorsun, orada on beş dakika –saat söylüyor bunu– daha bekliyorsun, kulağın Señora Consuelo'nun kapısında, sonra yavaş yavaş itiyorsun kapıyı, o sofuya ışıklardan oluşan örümcek ağının gerisinde, boş yatağı seçinceye kadar, tavşanın havuç kemirdiği, içine kırıntılar dağılmış, yapılmamış yatağı yokluyorsun, çarşafın arasında kadının minik bedeni gizlenmiş olmasın diye sanki.

Köşede duran sandığa kadar yürüyorsun; farelerden birinin kuyruğuna basıyorsun, bir çığlık atıyor, topuğunun baskısından kurtulup kaçıyor, öbürlerine haber vermek için koşuyor, o ara elin bakır anahtarı paslı, ağır kilide yaklaşıyor, anahtar delikten içeri girdiği zaman kilit gacırdıyor ve açılıyor. Kapağı kaldırıyor ve paslı menteşelerin sesini duyuyorsun. Anıların

üçüncü tomarını –kırmızı kurdeleli– alıyor ve kaldırdığı zaman altında eski fotoğraflar buluyorsun, kenarları yenmiş, gevşemiş resimler, bunları da alıyorsun, bakmadan, hepsini birden göğsüne bastırıyor ve gizlice kaçırıyorsun, sandığı bile kapamadan, farelerin doymaz iştahını düşünmeden, kapının eşiğini geçmek, kapıyı kapamak, koridorda duvara yaslanmak, soluğunu düzene sokana kadar, sonra odana çıkmak için.

Orada yeni kâğıtları, öbürlerinin devamını ve can çekişen bir yüzyılın tarihsel olaylarını okuyacaksın. General Llorente, ağdalı diliyle Eugenia de Montijo'nun kişiliğini betimliyor, Küçük Napoléon'a tüm saygılarını belirtiyor, Fransa - Prusya Savaşı'nı savaştı sözcük oyunları ile duyuruyor, bozgun üzerine acılı sayfalar döktürüyor, onurlu kişilerin cumhuriyetçi canavara karşı söylevlerini anıyor, General Boulanger'nin kişiliğinde bir umut ışığı arıyor, Meksika'nın arkasından iç çekiyor, Dreyfus olayında ordunun şerefine –şeref, hep şeref– bir kez daha ağır bastığını hissediyor..

Sararmış yapraklar parmaklarının arasında dağılıyor; daha şimdiden onlara karşı saygını yitirdin, şimdi tek istediğin şey yeşil gözlü kadının yeniden ortaya çıkması: “Bazen niçin ağladığını biliyorum, Consuelo. Sana çocuk veremedim, hayatla dolup taşan sana...” Arkasından: “Consuelo, Tanrı'ya meydan okuma. Elimizdekiyle yetinmeliyiz. Benim sevgim yetmiyor mu sana? Beni sevdiğini biliyorum; hissediyorum. Senden uysalık ve uzlaşma beklemiyorum, bu sana hakaret etmek olur. Senden tek istediğim bana duyduğunu söylediğin bu büyük sevgide yeterli bir şeyler bulabilmen, hastalıklı bir imgeleme, fantezilere ihtiyaç duymadan ikimizi de doldurabilecek bir şeyler...” Bir başka sayfada: “Bu ilaçların bir işe yaramayacağını söyledim Consuelo'ya. Bahçede kendi bitkilerini yetiştirmekten vazgeçmiyor. Yanılmadığını söylüyor. Otlar onun bedenini dölleme-

yecek, ama ruhunu, evet.” Daha sonra: “Onu yastıklara sarılmış sayıklarken buldum. ‘Evet, evet, evet, başardım!’ diye bağıriyordu, ‘Onu yarattım; onu çağırabilir, ona kendi yaşamımla can verebilirim!’ Hekim çağırılmak zorunda kaldım. Onu yatıştıramayacağını, çünkü bir uyarıcının değil bir uyuşturucunun etkisi altında olduğunu söyledi.” Ve nihayet: “Bu sabah şafak vakti koridorda yürürken gördüm, durdurmak istedim. Bana bakmadan yürüdü, ama sözleri banaydı. Bırak beni, di-yordu, ben gençliğime doğru gidiyorum, gençliğim bana doğru geliyor. Geldi işte, bahçeye girdi, geldi bile... Consuelo, zavallı Consuelo... Consuelo, şeytan da şeytan olmadan önce bir melekti...”

Bitti. “General Llorente’nin anıları burada bitiyor: “*Consuelo le démon aussi était un ange, avant...*”¹

Ve son sayfadan sonra resimler. Asker giyimli bir ihtiyar: Yıpranmış bir fotoğraf, köşesinde, Fotoğrafçı *Moulin, 35 Boulevard Haussmann* ve bir tarih: 1894. Ve Aura’nın fotoğrafı, yeşil gözleri, lüle lüle toplanmış siyah saçlarıyla Aura, dorik sütuna dayanmış, arkasında fon olarak yağlıboya bir resim, Ren Nehri kıyısındaki Lorelei, boynuna kadar ilikli bir giysi, bir elinde mendil, etekleri kabarık; Aura ve tarih 1876, beyaz mürekkeple yazılmış ve arkasında, kıvrık kartonun üzerinde örümcek gibi bir yazı; *Fait pour Notre dixième anniversaire de mariage*,² ve imza, aynı yazıyla: *Consuelo Llorente*. Üçüncü fotoğrafta, Aura yaşlı adamın yanında, yaşlı bu kez köylü kıyafetinde, ikisi bir bahçede, bir sırada oturuyorlar. Fotoğraf biraz silinmiş; Aura ilk fotoğraftaki kadar genç görünmüyor, ama yine de o Aura, öteki, ihtiyar adam, o... sensin.

Fotoğrafları gözlerine yapıştırıyorsun, tepe penceresine doğru kaldırıyor, öbür elinle General Llorente’nin

¹ (Fr.) Consuelo, şeytan da şeytan olmadan önce bir melekti... (Ç.N.)

² (Fr.) Onuncu evlilik yıldönümümüzde çekildi. (Ç.N.)

ak sakalını örtüyorsun, onu kara saçlarla gözünün önüne getiriyorsun, silik, belli belirsiz, unutulmuş, evet, ama sensin bu, sen, sen.

Bu görüntünün esinlediği o uzak vals ritmi, dokunma, nemli bitkilerin kokusu başını döndürüyor, bitkin düşüyorsun yatağa, yanaklarını elliyorsun, gözlerini, burnunu, bir görünmez el uzanmış, yirmi yedi yıldır taşıdığın maskeyi çekip almış gibi bir korku; bu kauçuk ve mukavva çizgiler, bir çeyrek yüzyıl süresince örtmüşler senin gerçek yüzünü, daha önceki unutulmuş yüzünü. Onu yastıklara kapatıyorsun, rüzgâr alıp götürmesin diye, senin olan, kendin için saklamak istediğin çizgileri. Yüzün yastıklara gömülü, gözlerin açık bekliyorsun gelecek olanı, gelmesine engel olamayacağın şeyi. Artık saatine de bakmıyorsun, geçici insan ömrüne bağışlanmış olan zamanı yanlış olarak ölçen bu yararsız şeye, gerçek zamanı, hiçbir saatin ölçmeyeceği atak, ölümcül bir hızla koşan zamanı kandırmak için icat edilmiş, uzun saatleri esneyerek gösteren bu akreple yelkovana. Bir ömür, bir yüz yıl, elli yıl: Bu aldatıcı ölçüleri anlayamazsın artık, bu cisimsiz tozu ellerine almak olanağı yok artık.

Yüzünü yastıktan kaldırdığın zaman çevrende daha yoğun bir karanlık buluyorsun. Gece inmiş.

Gece inmiş, yüksek camların arkasında bulutlar koşuşuyor; yitip gitmemek, soluk, gülümser yüzünü göstermek için direnen ayı örtüyorlar. Ay bir an görünüyor; sonra kara bulutların ardında kalıyor. Hiç umudun yok artık. Artık saatine bakmıyorsun. Seni bu dar odadan uzaklaştıran basamakları çarçabuk iniyorsun, dağınık, eski kâğıtlar, soluk fotoğraflar geride, o odada kalıyorlar; koridora iniyor, sessiz geçen onca saatten sonra kendi değişmiş, tarazlanmış sesini duyuyorsun:

“Aura...”

Bir daha:

“Aura...”

Odaya giriyorsun. Adak mumları sönmüş. Aklına geliyor yaşlı kadının bütün gün evde bulunmadığı ve yağı tazelenmeyen kandillerin de sönüp gitmiş olacağı. Karanlıkta yürüyorsun, yatağa doğru. Bir daha sesleniyorsun:

“Aura...”

Ve duyuyorsun ipek örtünün hışırtısını, kendi soluğunun yanındaki öbür soluğu; elini uzatıyorsun Aura'nın yeşil giysisini tutmak için; Aura'nın sesini duyuyorsun:

“Hayır... Çek elini... Yanıma uzan...”

Yatağın kenarını buluyorsun, bacaklarını kaldırıp dümdüz yatıyorsun, kımıldamadan. Titremene engel olamıyorsun:

“Her an gelebilir...”

“Artık gelmeyecek.”

“Hiç mi?”

“Ben tükendim. O çoktan tükendi. Hiçbir zaman üç günden fazla yanımda tutamadım onu.”

“Aura...”

Elini Aura'nın memelerine uzatmak istiyorsun. O sana arkasını dönüyor; bunu sesinin uzaklaşmasından anlıyorsun.

“Hayır... Dokunma bana.”

“Aura... Seni seviyorum.”

“Evet, seviyorsun. Her zaman seveceksin beni, dün öyle söylüyordun...”

“Seni her zaman seveceğim. Senin öpüşlerin olmadan, bedenim olmadan yaşayamam...”

“Yüzümü öp, yalnız yüzümü.”

Başının yanındaki başa uzatıyorsun, dudaklarını, uzun saçlarını okşuyorsun bir kez daha, Aura'nın; incecik kadını acı iniltisine kulak asmadan, hoyratça tutuyorsun omuzlarından; üzerinden tafta giysiyi sıyrıp atı-

yorsun, sıkıca saran kollarının arasında duyuyorsun onu, çıplak, küçük, yitik ve güçsüz, iniltili direncine, zavallı gözyaşlarına aldırmadan, düşünmeden, bakmadan öpüyorsun yüzünün derisini; odaya yumuşak bir ışık dolup seni şaşırtırken pörsümüş memelere dokunuyor ellerin, yüzünü onun yüzünden ayırıp, duvarda ay ışığının odaya süzüldüğü çatlağı arıyorsun, farelerin açtığı bu çatlaktan, duvarın bu gözünden süzülüp doluyor odaya Aura'nın ak saçları üzerine düşen gümüşü ışık; soğan katmanları gibi kırışıklarının, pişmiş eriği andıran solgun, kuru, buruşuk teninin üzerine konuyor:

Dudaklarını öptüğün o etsiz dudaklardan, önünde açılan dişsiz dişetlerinden ayıracaksın:

Ay ışığının altında ihtiyarın çıplak bedenini göreceksin, Señora Consuelo, sıska, tükenmiş, ufacık ve bayat. Ona dokunduğun için hafifçe ürperiyor teni, onu seviyorsun, sen geri döndün.

Gözlerin açık, başını gümüş saçları arasına gömüyorsun Consuelo'nun, bulutlar ayı örttüğünde, ikinizi yeniden sakladığında, gençliğin, yeniden bedenleşen gençliğin anısı karanlığa egemen olduğunda gene sarılıyorsun ona.

“Geri dönecek, Felipe, birlikte getireceğiz onu. Hele gücümü toplayayım, onu geri getireceğim.”

IKI ELENA

José Luis Cuevas'a

“Bilmiyorum nereden geliyor bu düşünceler Elena’ya. Böyle yetiştirilmedi o. Siz de öylesiniz Victor. Ama gerçek şu ki evlilik onu değiştirdi. Evet, hiç kuşku yok. Kocam kalp krizi geçirecek sandım. Böyle düşünceler, savunulacak şeyler değil; hele yemek yerken. Kocam yemeğini rahat yemeli, kızım da bunu bilir; yoksa hemen tansiyonu yükselir. Doktor öyle söylüyor. Hem bu doktor ne dediğini bilen bir doktordur. Bir muayene için iki yüz pesoyu da bunun için alıyor zaten. Yalvarırım size, Elena’yla konuşun. Hiç bizleri saydığı yok. Her şeye katlandık, katlanıyoruz. Fransızca öğreneceğim diye ailesini boşlamasına ses çıkarmıyoruz. İsterse bir sürü uzun saçlı adamın doldurduğu pis kovuklarda o filmleri seyretmeye gitsin, isterse o kırmızı soytarı çoraplarını giysin, bir şey demiyoruz. Ama akşam yemeğinde babasına bir kadının iki erkekle yaşamasının daha tamamlayıcı olabileceğini söylemesi... Victor, kendi iyiliğiniz için olsun karınızın kafasından bu düşünceleri çıkarın.”

Bir sinema kulübünde *Jules ve Jim*’i gördüğümüzden beri Elena, ana babasıyla savaştığını, aile ocağının tek zorunlu toplantısı olan pazar günü akşam yemeklerinde sürdürmekte ayak diriyordu. Sinema çıkışı M.G.’ye atlayıp Coyoacán’a, Coyote Flaco’da yemeğe gitmiştik. Elena siyah kazağı, deri eteği ve annesinin hoşlanmadığı çoraplarıyla pek güzeldi. Ayrıca boynunda bir altın zincir, zincirin ucunda, antropolog bir arkadaşına göre Mixteco prensi Uno Muerte’yi gösteren kesme bir ye-

şim taşı vardı. Her zaman neşeli ve tatasız olan Elena, o gece düşünceli görünüyordu; yanakları pençe pençe kı-zarmıştı ve genellikle az buçuk gotik havası taşıyan bu lokantada buluşan dostları baştan savma selamlamıştı. Ne yiyeceğini sorduğumda yanıt vermedi; buna karşılık bileğimi tutup uzun uzun yüzüme baktı. Ben garsona iki tabak sarmısaklı biber dolması ısmarlarırken, Elena açık pembe saçlarını karıştırıyor ve boynunu kaşı-yordu:

“Victor, *nibelungo*, kadınlardan hoşlanmamakta haklı olduğunuzu ilk olarak anlıyorum. Bizim de nefret edilmek için yaratılmış olduğumuzu. Artık hiç oyun oynamayacağım. Aşkın koşulunun kadından hoşlanmamak olduğunu öğrendim. Yanıldığımı biliyorum, ama daha çoğunu isteyeceğim, benden daha çok nefret edecek ve beni daha çok yatıştırmak isteyeceksin. Victor, *nibelungo*, bana Jeanne Moreau’nunki gibi eski bir denizci takımını alacaksın.”

Olur, dedim elbet, yeter ki her şeyi eskisi gibi benden beklesin, Elena elimi okşadı ve gülümsedi.

“Bir türlü kendini kurtaramıyorsun, biliyorum, sevgilim. Ama korkma... Senden istediğim her şeyi verdiğin zaman sen kendin isteyeceksin aramıza bir başka erkeğin daha katılmasını. Sen kendin isteyeceksin Jules olmayı. Sen kendin isteyeceksin Jim’in de bizimle birlikte yaşamasını ve yükün altına girmesini. O kumral adam söylemiyor muydu? Birbirimizi sevelim, hem de çok.”

İleride Elena’nın haklı çıkabileceğini düşünüyordum; dört yıllık evlilikten sonra, çocukluktan beri edindiği ahlak kurallarının doğal olarak dağılma eğiliminde olduğunu biliyordum. Onda her zaman sevmiş olduğum şeydir bu; onun doğallığı. Bir kuralı, yerine başkasını koymak için yadsımaz, hiçbir zaman; bir çeşit kapı açmak için yapar bunu, çocuk öykülerinde ol-

duğu gibi, hani her resimli sayfada bir bahçe, bir mağara ya da bir deniz vardır ki bir önceki sayfanın gizinden sonra gelir.

“Altı yıl boyunca çocuğum olsun istemiyorum,” dedi bir gece, evimizin karanlık salonunda Canonball Adderley’nin plaklarını dinliyorduk, o Coyoacán’daki, boyalı sömürge heykelleri, büyücü gözlü masklarla bezediğimiz evde, dizlerimde yatarken; “Kiliseye gitmiyorsun, kimse de bir şey demiyor,” dedi. “Ben de gitmeyeceğim, kim ne derse desin.” Yatak odası olarak kullandığımız ve sabah aydınlığında volkanların ışığını alan odada da şöyle dedi: “Bugün Alejandro’yla kahve içeceğim. Büyük bir desinatör o; sen olursan açılmaz, kendi içine kapanır, oysa baş başa bana bazı şeyleri açıklamasını istiyorum.” Ardım sıra Aslanlar Vadisi’nde kurmakta olduğum yapı kümelerinin daha tamamlanmamış katlarını tırmanırken de: “Trenle on günlük bir yolculuğa çıkıyorum.” Ve bir öğle sonrası Tirol’de kahve içiyorduk ki, Hamburg Sokağı’ndan geçen tanıdıklara el sallarken: “Bana genelevi tanıttığın için sana teşekkür ederim, *nibelungo*. Pek bir Toulouse-Lautrec gibi geldi bana, bir Maupassant öyküsü kadar da masum. Anlıyor musun? Şimdi biliyorum ki günah, ahlaksızlık orada değil, başka yerlerde.” *Ölüm Meleđi* filmini gösterdikleri özel seanstan çıkarken de “Victor, can veren her şey ahlaka uygun, can alanlar da aykırı, öyle değil mi?” demişti.

Ve ağızında bir sandviç lokması, yineliyor:

“Haklıyım değil mi? Eğer üçlü yaşam bize can ve sevinç katıyorsa, kişisel ilişkilerimizde, bizi iki kişiyken olduğumuzdan daha iyi kılıyorsa, bu ahlaka uygun değil mi?”

Evet, anlamında başımı sallıyorum, o ağızındaki lokmayı çiğnerken, ben de izgaradaki ete bakıyorum. Arkadaşlar da kendi etleri tam kıvamında kızarsın di-

ye bakıyorlar, sonra gelip yanımıza oturuyorlar. Elena da fıkır fıkır gülüyor, her zamanki gibi. Aklıma kötü şeyler geliyor, arkadaşlarıma bakıyorum birer birer, her birini bizim evde, sevgi, güç ve tutkudan ya da zekâdan kendi payına düşen bölümü verirken hayal ediyorum, benim ona verebileceklerimin zavallıca sınırlarının ötesinde kalan şeyleri. Dinlemeye istekli olan bir arkadaşına (benim onu dinlerken yorulduğum olur), büyük bir kibarlıkla, mantığındaki boşlukları göstermeye hazır olan bir başkasına (bense mantıktan uzak konuşmaları yeğ tutarım); açık seçik ve kendine göre açıklayıcı sorular yöneltmeye daha da eğilimli bir ötekine (ben Elena'yı harekete geçirmek için hiçbir zaman söze başvurmam, yalnızca jestleri ve telepatiyi kullanırım) bakarken, sonunda diye avutuyorum kendimi, onların karıma verebilecekleri az bir şey, birlikte geçirmekte olduğumuz ömrün belli bir dönemecinde, yemek üstüne yenen hafif bir tatlı gibi bir şey, bir ek. Şu saçları Ringo Starr gibi kesilmiş olanı açık seçik ve açıklayıcı biçimde soruyor, niye bana sadık kalmakta inat ediyor diye ve Elena da ona günümüzde kocayı aldatmanın eski zamanların cuma ayinleri gibi bir kural haline gelmiş olduğu yolunda yanıt verip yüzünü çeviriyor. Öteki, karakaplumbağa enselisi, Elena'nın yanıtını yorumlayarak, karımın hiç kuşkusuz sadakatin başkaldırma haline geldiğini söylemek istediğini ekliyor. Ve şuradaki, Edward modeli kusursuz ceketi, ısrarlı ve çapkın bakışıyla Elena'yı biraz daha konuşturmak istiyor, bulunmaz bir dinleyici o. Elena kollarını kaldırıp garsona bir espresso kahve ısmarlıyor.

El ele yürüdük Coyoacán'ın kaldırım taşı döşeli sokaklarında, dişbudakların gölgesinde, giysilerimizde sıcak gündüzün tersine gecenin nemini duyarak, ikindi vakti inen sağanaktan sonraki ıslak akşam, gözlerimizi parlatıyor, yanaklarımıza renk veriyor. Başımız

önümüzde sessizce ve el ele tutuşarak, paylaştığımız kalabalıkların arasında kaybolma eğilimimizin buluşma noktası olan eski sokaklarda yürümeyi seviyoruz. Sanırım bunu hiç konuşmadık aramızda Elena'yla ben. Zaten gerekli değil. Aslında eski şeyleri bizimsemek hoşumuza gidiyor, bazı acılı unutulmuşları geri alıyormuşuz gibi oluyor; ya da dokunurken onlara yeni hayat veriyoruz; onlara evde uygun yer, ışık ve ortam ararken; gerçekte gelecekteki bir unutulmuşluğu savunuyoruz. İşte Los Altos *hacienda*'sında bulduğumuz, her eve dönüşümüzde, onu biraz daha yıprattığımızı bile bile okşadığımız arslanağzı kapı tokmağı; işte, sonradan belki bu taşı yontacak olan eller tarafından paralanmış olan yürekten sızan dört dereciği simgeleyen ve sarı bir ışıkla aydınlanan şu taştan haç; işte çoktan sökülmüş bir atlıkarıncadan kalma kara atlar ve ağaç iskeletleri denizin dibinde ya da fiyakalı gemi direkleri ve can çekişen kaplumbağalar arasında bir kumsalda yatan gemilerden kalma gemi aslanları.

Elena sırtındaki kazağı çıkarıp ocağı tutuştururken ben de Cannonball'in plaklarını çıkardım, iki bardağa absent doldurup halının üzerine uzanarak onu beklemeye başladım. Elena dizime yatmış sigara içiyor ve Brother Lateef'in ağır tempolu saksafonunu dinliyoruz. Onu New York'ta Gold Bug'da tanımiştık. Disraeli'den giyinmiş Kongolu bir büyücüyü andırıyordu. İri uykulu gözleri, iki Afrika boa yılanını andırıyor. Svengali tarzı keçi sakalından salyaları akıyor, günlük yaşamın boğuk zırvalamalarına yabancı mor dudakları yapışık oldukları saksafonu büyük bir ustalıkla konuşturuyorlardı. Dümdüz bir onaylamadan, bir yaklaşımdan, bir araştırmadan başka bir şey olmayan ağır notaları baştan sona tuhaf bir utangaçlık yansıtıyor ve asla söylemek istediklerinin tümünü söyleyemeden, hatcf'in müzik aletinin anlamının yeniden üretmeye başladığı

duyarlılığımıza bir tat ve yön veriyorlardı: Saf duyuru, saf prelüd, ilksel zevklerin saf kısıtlanmışlığı onun sayesinde eylemin kendisine dönüşüyordu.

“Amerika zencileri beyazları parmaklarında oynatıyorlar,” dedi Elena, baba evinin yemek odasında, eski zaman işi korkunç büyük masada her zamanki yerlerimize otururken. “Zencilerin aşkı, müziği, canlılığı beyazları da kendilerini göstermeye zorluyor. Dikkat ederseniz artık aklar karaların peşi sıra gidiyorlar, fiziksel açıdan, çünkü karalar da, psikolojik olarak onları kovalıyorlar.”

“Öyle mi! Tanrı’ya şükür burada zenci yok,” dedi Elena’nın babası, gündüzleri Lomas’taki evin bahçesini sulayan zenci uşağın uzattığı porselen kaptan dumanı üstünde pırasa ve patates çorbası alırken.

“Ne ilgisi var bunun, baba! Eskimoların, Meksikalı olmadıkları için Tanrı’ya şükretmelerine benzer bu. Herkes neyse odur. İlginç olan, bizi kuşkuya düşüren, ama aynı zamanda gereksindiğimiz biriyle karşılaştığımızda neler olduğudur, üstelik de bizi yadsıdığı için gereksindiğimiz biri.”

“Sen bırak bunları da yemeğini ye. Bu konuşmalar her Pazar biraz daha çığırından çıkıyor. Benim tek bildiğim tutup da bir zenciyle evlenmediğin, öyle değil mi? Higinio *enchilada*’ları¹ getirin!”

Don José utkulu gözlerle süzüyor bizi, Elena’yı, beni ve karısı Doña Elena’yı. Doña Elena, tadı kaçan konuşmayı kurtarmak için, geçen hafta neler yaptığını anlatıyor, ben bu kalıp gibi evin gülağacı rengi atlas döşemelerine, Çin vazolarına, tül perdelerine, yünlü halılarına bakıyorum ve geniş pencerelerin arkasında okalıptüs ağaçları sallanıyor. Higinio kremalı *enchilada*’yı önüne koyarken, Don José gülümsedi; ufak, yeşil gözleri neredeyse yurtsever bir ışıkla doldu, o gözleri ben bir kez de

¹ Mısır ekmeğiyle ve yeşil biberle yapılan bir Meksika yemeği. (Ç.N.)

15 Eylül'de, başkan elindeki bayrağı sallarken görmüş-tüm böyle ve bir de, tam böyle olmasa bile –çok daha nemli olarak– özel garmofonunun başına geçip, elinde purosunu, bolerolar dinlerken ve yüreği yumuşarken. Gözlerim, Doña Elena'nın ekmek içiyle oynayan solgun derili eline kaydı; son gördüğümüzden bu yana yaptığı, kendisini canlı tutan şeyleri anlatmaya devam ediyordu, yorgun bir sesle. Uzaktan dinliyorum: Sürekli gidiş gelişler, kanasta partileri, yoksul çocuklar dispanseri, kilise ziyaretleri, yardımseverler baloları, perdeleri yenilemek için dükkân dükkân dolaşmalar, hizmetçilerle çekişmeler, dostlarla uzayıp giden telefon konuşmaları, rahiplere, kimsesiz bebelere yapılan gerçekten sıkıcı ziyaretler, terziler, hekimler, saatçiler, pastacılar, marangoz, çerçevenci... gözlerim ekmek içiyle ufak toplar yapan uzun, renksiz, okşayıcı parmaklarına takılıp kaldı.

“... artık para diye kapımı aşındırmayın,” dedim onlara, “artık bu işlere ben bakmıyorum. Gitsinler babanın bürosuna, sekreter kız gerekeni yapsın...”

... incecik, güçsüz eller ve Cubilete İsa'sı, Roma'da Kutsal Yıl ve Başkan Kennedy'nin ziyaretini simgeleyen madalyalarla süslü bileziğinin kabartma işlemeli altın ve bakır madalyaları, Doña Elena ekmek içinden yuvarlaklar yaparken birbirine çarpıyorlar.

“... onlara arka çıkan da o zaten, öyle değil mi? Perşembe günü seni aramıştım, *Diana*'nın açılışına birlikte gideriz diye. Şoförü göndermiştim kuyrukta yer tutsun diye, açılış günleri hep öyle kuyruk oluyor...”

... saydam, çok saydam derili kollar, etin beyazı altında camdan ikinci bir iskelet gibi kara damarlar.

“... kuzinin Sandrita'yı davet etmiştim, arabayla gidip alayım dedim, ama bebeğin yanında takılıp kaldık. O kadar tatlı ki. Çok üzgün, telefonla olsun bir hatırını sorup kutlamadın. Bu kadarcığım bile yapmadın, Ele-nacığım.”

... ve yeni bir kıtada yakalanmış yeni bir hayvan gibi kavranıp dikleştirilmiş memelere açılan siyah dekolte...

“... ne olsa bir ailedeniz. Aslını yadsıyamazsın. Victor’la birlikte vaftiz törenine gitseniz hoşuna giderdi. Önümüzdeki cumartesi. Davetlilere verecekleri kül tablalarını birlikte seçtik. Düşün bir kez, gevezeliğe dalıp geç kalmışız, biletler elimizde kaldı.”

Gözlerimi kaldırdım. Doña Elena bana bakıyordu. Gözkapaklarını hemen indirdi ve kahveyi salonda içelim, dedi. Don José izin isteyip kitaplığa, üzerindeki yarıktan kalp bir yirmi kuruşluk sokulan elektrikli makinede sevdiği plakları dinlemeye gitti. Kahve içmek için oturduk, *juke-box*’tan,¹ uzaktan uzağa bir gluglu yayıldı, arkadan *Biz*’i çalmaya başladı, Doña Elena da televizyonu açtı, ama parmağını dudağına götürerek sus işareti yaptı ve sesi kapalı bıraktı. Gözlerimizin önünden bir saklı hazine yarışmasının sahneleri kayıyordu: Gösterişli bir tören üstadı, beş yarışmacıyı –iki genç kız, sinirli ve sırtkan, saçları kubbe gibi tepelerinin üstünde toplanmış; pek kibirli bir ev hanımı ve iki olgun ve kederli esmer adam– vazolar, kitaplar, defterler ve küçük müzik kutularıyla dolup taşan bir odaya saklanmış para çekini bulmaya götürüyordu. Zemini mermer döşeli, plastik kokulu karanlık salonda yanımda oturan Elena gülümsedi. Bu takma adı, nereden bulduğunu, benimle ne ilgisi olduğunu bilmiyorum; elimi okşayarak sözcük oyunları uydurmaya başladı:

“*Nibelungo. Ni Ve Lungo. Nibble Hongo. Niebla lunga.*”

Gri, çizgili, dalgalı adamlar gözlerimizin önünde hazine arıyorlardı. Elena dertop oldu, pabuçlarını halının üstüne düşürdü ve esnedi; Doña Elena karanlıktan yararlanarak bana bakıyor, fal taşı gibi açılmış kara gözleriyle sanki sorguya çekiyordu beni. Bacak bacak

¹ Para atılarak çalışan müzik dolabı. (Ç.N.)

üstüne atıp eliyle eteğini düzeltti. Kitaplıktan *Biz, Ne Kadar Severdik Birbirimizi* bolerosunun kıvrıntıları ve bu arada belki de Don José'nin yemeküstü şekerlemesinin horultuları geliyordu. Doña Elena iri kara gözlerini benden ayırıp geniş pencerenin arkasında salınan okalıptüslere çevirdi. Bakışını izledim. Elena esniyor ve kedi gibi dizlerime sokuluyordu. Ensesini okşuyordum. Arkamızda, Lomas de Chapultepec'i yaban bir bıçak yarası gibi çevreleyen dere yatağı, gecenin gizlice vurguladığı bir ışık fonu saklar gibiydi; bu ışık, ağaç çizgisini, solgun yapraklarından soyarak kımıldatıyor, kendi üzerine katlıyordu.

“Veracruz’u hatırlıyor musun?” dedi gülerek anne, kızına; ama Doña Elena bana bakıyordu. Elena’ysa dizlerime sarılmış, uykulu bir sesle, evet dedi. Yanıtı ben verdim:

“Evet, oraya kaç gez gittik, birlikte.”

“Hoşunuza gitti mi?”

Doña Elena elini göbeğinin altına doğru uzattı, orada bıraktı.

“Çook,” dedim. “Son Akdeniz kenti diyorlar. Yemekleri hoşuma gidiyor. Halkı da çok iyi. Kemerlerin altında saatlerce oturup çörek yemek, kahve içmek güzel oluyor.”

“Ben oralıyım,” dedi Señora; ilk olarak gözüme çarpıyordu gamzeleri.

“Evet, biliyorum.”

“Ama dilini bile unuttum.” Güldü, dişleri ortaya çıktı. “Yirmi iki yaşında evlendim. Meksiko’da oturunca, *Jarocho* şivesi kayboluyor. Siz beni yaşlılığında tanıdınız.”

“Herkes sizi Elena’nın ablası sanıyor.”

Dudakları ince ama saldırganı.

“Hayır. Körfezin fırtınalı gecelerini hatırlıyorum. Güneşin bir türlü çekilmek bilmediği, fırtınanın

insanın içine işlediği, her şeyin çok yeşil, çok solgun bir ışık içinde yüzdüğü ve kapalı kepenkler arkasında yağmur dinsin diye beklerken sıkıntıdan patlandığı zamanlar. Tropiklerde yağmur serinlik getirmez. Daha da sıcak olur. Ve bora patladığı zaman niye uşaklar kepenkleri kapatırlar bilmem. Pencereleer açık bırakılsa daha iyi olurdu.”

Bir sigara yaktım.

“Evet, ağır kokular yayılır. Toprak, tütün, kahve, çürük yemiş kokularından kurtulur..”

“Odalarda.” Doña Elena gözlerini kapattı.

“Evet?”

“O zamanlar giysiler için dolaplar yoktu.” Ellerini gözlerine yakın ince kırışıkların üzerinden geçirdi. “Her odada bir yüklük vardı, hizmetçiler giysilerin arasına defne ve mercanköşkü yaprakları koyarlardı. Ayrıca, köşe bucaktan rutubet eksik olmazdı. Küf gibi, nasıl denir, yosun gibi kokardı.”

“Evet, anlıyorum, ben hiç tropiklerde bulunmadım. Oradan ayrıldığınıza üzülüyor musunuz?”

O zaman ellerini ovuşturmaya başladı, ellerin fırak damarları ortaya çıktı:

“Ara sıra. Aklıma geldikçe üzülüyorum. Unutmayın ki on sekizimde evlendim ve beni daha o yaşta evde kalmış sayıyorlardı.”

“Dere yatağının arkasındaki bu garip ışık mı düşündürüyor size bunları?”

Kadın ayağa kalktı.

“Evet. José'nin geçen hafta yaptığı bu aydınlatma. İyi olmuş değil mi?”

“Elena uyudu sanırım.”

Burnunun altını gıdıkladım, uyandı, M.G. ile Coyocán'a döndük.

“Bu pazar sıkıntısından ötürü beni bağışla,” dedi Elena, ertesi sabah işe giderken. “Elden ne gelir? Aileyle

ve burjuva yaşamıyla aramızda şöyle ya da böyle bir bağın kalması gerek, en azından bir karşıtlık olsun diye.”

“Ne yapıyorsun bugün?” diye sordum, planlarımı sarıp çantamı alırken.

Elena bir incir dişledi, kollarını kavuşturdu, Guanajuato’da bulduğumuz İsa’ya dilini çıkardı.

“Öğleye kadar resim yapacağım. Sonra, son yaptıklarımı göstermek için Alejandro’yla yemeğe çıkacağım. Stüdyosunda. Evet, sonunda bitirdi orayı. Burada, Olivier de los Padres’te. Öğleden sonra Fransızca dersi. Sonra belki bir kahve içer ve sinema kulübünde seni beklerim. Mitolojik bir kovboy filmi var: *High Noon*. Yarın o kara oğlanlarla buluşacağız. O kara Müslümanlar hani, gerçekten ne düşündüklerini çok merak ediyorum. Düşün bir, onlar hakkında bildiklerimiz yalnızca gazetelerde okuduklarımız. Hiç ara sıra Kuzey Amerikalı bir zenciyle konuştuğun oluyor mu, *nibelungo*? Yarın öğleden sonra sakın beni rahatsız etme. Kapanıp baştan sona Nerval okuyacağım. Juan, artık *le soleil noir de la mélancolie*¹ ile ve kendisinin dul ve tesellisiz olduğunu söyleyecek, benimle dalga geçemeyecek. Şimdiden onu patakladım, yarın akşam da adamakıllı ıslatacağım. Evet, yarın bir maskeli balo veriyor. Meksika fresklerindeki gibi giyinecekmişiz. En iyisi bunu bir kerede özümseyip bitirmek. Bana kâğıt şapkalar alıver Victor, *nibelungito*, sen de istersen, yerli kızları altına almadan önce kızgın demirle dağlayan zalim Alvarado gibi giyin. *Oh! Sade, where is the whip?*² Ah! Çarşambaya da Güzel Sanatlar’da Miles Davis var. Biraz *passé*³ ama olsun, bana iyi geliyor. *Ciao*, sevgilim.”

Enseme bir öpücük kondurdu, elim kolum planlarla dolu olduğundan onu öpmedim, ama arabaya boynumdaki incir kokusu ve gözlerimin önünde, sırtında

¹ (Fr.) Hüznün kara güneşi. (Ç.N.)

² (İng.) Oh! Sade, kırbaç nerede? (Ç.N.)

³ (Fr.) Geçmiş, modası geçmiş. (Ç.N.)

benim gömleklerimden birisi, düğmeleri iliklenmemiş, yalnız aşağıda, göbeğinin altında iki ucu düğümlemiş, ayağında sımsıkı boğa güreşçisi pantolonu, yalnız ayak, koşup bir... bir şiir okumaya ya da resim yapmaya sıvanan Elena hayaliyle arabaya yol verdim. Yakında bir yolculuğa çıkmamız gerektiğini düşünüyordum. Bizi her şeyden çok bu yaklaşıyordu birbirimizi. Çevre yoluna çıktım. Aslanlar Vadisi'ne gitmek üzere Altavista Köprüsü'nden geçmek yerine neden çevre yoluna girdim ve gaza bastım bilmiyorum. Evet, evet, böyle yaparım kimi zaman. Yalnız kalmak, araba sürmek ve gülmek isterim, birisi beni sakinleştirdiği zaman. Belki Elena'nın beni uğurlarkenki halini, doğallığını, altın sarısı tenini, yeşil gözlerini, sonu gelmez tasarımlarını bir yarım saatçik daha gözlerimde saklamak ve onun yanında ne kadar mutlu olduğumu, böylesine canlı, böylesine çağcı ve beni... beni böylesine tamamlayan bir kadının yanında hiç kimsenin benim kadar mutlu olamayacağını düşünmek için.

Bir cam eritme ocağının yanından geçiyorum. Sonra bir barok kilise, bir atlıkarınca, bir ardıç korusu. Bu yumuşacık sözcük nereden kalmış aklımda? Kendini tamamlamak. Petroleos çeşmesinin çevresinden dolaşarak Paseo de la Reforma'dan yukarı çıkıyorum. Bütün otomobiller, uzakta, ele gelmeyecek kadar ince ve boğucu bir örtünün gerisinde yansıyan kent merkezine doğru iniyorlar. Ben bu saatte ev kadınlarıyla hizmetçilerden başka kimselerin kalmadığı, kocaların çoktan işlerine, çocukların okullarına gitmiş oldukları Lomas de Chapultepec'e doğru tırmanıyorum, benim öbür Elena'm, tamamlayıcı olan; çevresi kırışık, bulanık kara gözleriyle ve tropiklerin sandıklarında saklanan çamaşırlar gibi parfümlü, ak, olgun ve ılık teniyle, hiç kuşku yok beni bekliyor.

KRALIÇE BEBEK

Maria Pilar ve José Donoso'ya

I

Geldim, çünkü bu garip kart bana onun varlığını hatırlattı. Onu, sayfaları bir çocuk yazısı izleri saklayan unutulmuş bir kitabın içinde buldum. Çoktandır yapmadığım bir şeyi yapıyor, kitaplarımı düzeltiyordum. İçlerinden bazıları, üst raflarda duranları yıllardan beri açılmamıştı; evet, şaşırtıcı şeylerle karşılaşıyordum. Nice yıl geçmiş, sayfa kenarları toz gibi ufalanmıştı; öyle ki, önce düşte gibi, sonra da bizi götürmüş oldukları bir balenin ilk gecesindeki yanıtıcı gerçekliğinde görünen bazı cisimleri örten cilayı çağrıştıran bir altın tozlar ve kül rengi pullar karışımı dökülüyordu açık ellerimin üzerine. Çocukluğumun bir kitabıydı –belki birçok çocuğun da– ve bizi sürekli büyüklerimizin bacaklarına sarılıp, “niçin?” diye sordurtacak güçte ve oldukça renkli örnek öyküler dizisi veriyordu. İyi anababaların nankör çocukları, kötü yürekli seyisler tarafından kaçırılan, baba ocağına başları önlerinde dönen, baba ocağını kendi istekleriyle bırakıp kaçan kızlar, süresi dolmuş bir ipoteğe karşılık borçlu ailenin en güzel kızının bekâretini isteyen ihtiyarlar. Niçin? Yanıtlar akıldamda kalmamış. Bildiğim tek şey, lekeli sayfalar arasından kayan bir beyaz kart ve Amilamia’nın kargacık burgacık yazısı: *Amilamia arkadaşını unutmadı, beni bu resmini çizdiğim yerde ara.*

Ve kartın arkasında bir keçiyolu planı X noktasından başlıyor; bu nokta herhalde, zorunlu ve sıkıcı ders-

lere başkaldıran bir delikanlı olarak, üzerinde oturup ders saatlerini unuttuğum ve saatlerce, kendi elimden çıkmış olmasa bile öyle gibi görünen kitaplar okuduğum parktaki sıra olmalı: Bütün bu korsanların, bu çar yaverlerinin, koca bir tekneyle bütün gün büyük Amerikan ırmaklarında dolanan, benden biraz daha genç bu oğlanların, ancak kendi kafamın ürünü olmalarından nasıl kuşkuya düşebilirdim? Kolumu sıranın sihirli bir hallaç yayma benzeyen dirsekliğine dayayıp otururken önce bahçenin çakılları üzerinde koşan, sonra gelip arkamda duran hafif ayak seslerini duymadım. Bu Amilamia idi ve o akşamüstü afacanlığı tutup kaşları çatık, dudaklarını şişirerek yaban hindiba tohumlarının tüy gibi incecik tozlarını kulağıma üflemeseydi, ne zamandan beri arkamda sessizce durup bana yoldaşlık ettiğini bilemeyecektim.

Adımı sordu ve pek ciddi bir suratla düşündükten sonra pek saf değilse bile pek hınzırca da olmayan bir gülüşle kendi adını söyledi. Amilamia'nın özellikle tanışma ve ayrılma gibi törensi anlar için, yaşının gereği olan saflıkla bir yetişkin kişi suratı arasında, iyi eğitilmiş çocukların bilmeleri gereken biçimde bir dengeye varmış olduğunu kısa sürede anladım. Amilamia'nın ağırlığı doğa vergisiydi, öyle ki, içinden geldiği gibi davrandığı anlarda bile, tersine, eğitimle kazanılmış etkisi yapıyordu. Bu öğle sonlarında onu, sonuç olarak Amilamia'yı özetleyen değişmez imgeler dizisinde hatırlamak istiyorum. Ve onu, gerçekte olduğu gibi, kıvılcıdanışı, atik tetik, soran, sürekli sağına soluna bakan haliyle düşünemeyişim, beni hep şaşırtır. Onu kıvılcıdamaz bir halde, bir albümde gibi görürüm. Amilamia ta uzakta, bir yoncalıktan benim bir sıraya oturup kitap okumakta olduğum çayıra doğru inen tepenin oralarda bir yerde: bir gölge ve sıvı güneş noktası ve ta yukarıdan bana selam veren bir el. Kabarık beyaz ete-

ği, bacaklarını sıkıca saran minik çiçeklerle bezeli külotu, açık ağzı ve kapalı gözleriyle; çünkü koşarken rüzgâr estiriyordu ve kızcağız sevinçten gözyaşları döküyordu, kendini bayır aşağı kaptırmış Amilamia. Okaliptüsün altına oturmuş, ben yanma gideyim diye yalancıktan hıçkıra hıçkıra ağlayan Amilamia. Elinde bir çiçekle yüzükoyun yatmış Amilamia: Bir badem çiçeğinin taçyaprakları, ki sonradan dikkat etmiştim, bu bahçede yetişmiyordu, başka yerde, belki Amilamia'ların evlerinin bahçesinde vardı, çünkü mavi kareli önlüğünün tek cebi çoğu zaman bu ak çiçeklerle dolu olurdu. Okurken beni seyreden, iki eli yeşil sıranın arkalığında, taş gibi çakılıp duran, gri gözleriyle sorular soran Amilamia; hiçbir zaman ne okuduğumu sormadığını hatırlıyorum, sanki sayfalardan doğan imgeleri gözlerimden anlıyormuş gibi. Amilamia ve onu belinden tutup kaldırarak başımın üzerinde döndürdüğüm zamanki mutlu gülüşü; bu ağır uçuş sırasında yeryüzünün yeni bir görünüşünü keşfeder gibiydi. Bana arkasını dönüp kolunu kaldıran, elini sallayarak hoşça kal diyen Amilamia ve oturduğum sıranın çevresinde dönen bin bir görünüşteki Amilamia: Başı yerde, bacakları havada, eteği şişkin; çakılların üzerine bağdaş kurup oturmuş, çenesi önüne düşmüş; otların üzerine sırtüstü yatıp göbeğini güneşe açmış; ağaç dalları örerken, bir değnek parçasıyla çamurda hayvan resimleri çizerken, sıranın demir çubuklarını yalarken, sıranın altına saklanıp hiç ses çıkarmadan yüzyıllık ağaçların kabuklarını yolarken, gözlerini dikip tepenin arkasındaki ufka bakarken, gözlerini kapayıp kuş sesleri, kedi, köpek, tavuk, at sesleri çıkarırken, hepsi benim için – ve hiçbiri. Bütün bu hatırladıklarım, kendince benim yanımda bulunmak, ama aynı zamanda parkta yalnız olmak içindi. Evet; belki anısı bende parça parça beliriyor, çünkü ben okurken araya giriyor, zaman zaman

gözlerimi kaldırıp, düz saçları ışık yansımaları altında sürekli değişen küçük, tombul kızı seyrediyordum: Bazen açık kumral, bazen yanık kestane rengi saçlar. Ve bugün fark ediyorum ancak, Amilamia'nın, o zamanlar hayatımın öbür köprüsünü, kendi ikircikli çocukluğumla, önümde açılan dünya, okuya okuya benim olmaya başlayan vaat edilmiş topraklar arasında kurulan köprüyü oluşturduğunu.

O zamanlar değil, o zamanlar kitaplarımdaki kadınları hayal ederdim; kolye satın almak için mitolojik buluşlarla, yarı bilinen bir varlık, yarı ak göğüslü, apış araları nemli semenderler gibi, yataklarında hükümdarlarını bekleyen kraliçeler kılığına giren dişileri – bu sözcük kafamı bulandırırdı. Bu çocuk arkadaşına karşı böylece, farkında olmadan ilgisizlikten o kız çocuğu tadını ve ağırlığını kabullenmeye, sonra da yanımdaki yararsız varlığından ileri gelen bir kabullenmeye geçiyordum. Ben artık on dört yaşındaydım ve daha bir anı ve özlem olmayan, yalnızca bir geçmiş – şimdiki zaman olan bu yedi yaşındaki kızcağıza kıızıyordum. Kendimi oluruna bırakmıştım. El ele tutuşup çimenlerin üzerinde koşuyorduk. Yüksek çam ağaçlarını silkeliyor, Amilamia'nın önlüğünün cebine koyup dikkatle sakladığı kozalaklar topluyorduk. Kâğıttan kayıklar yapıp kanal boyunca gidişlerini sevinçle izliyorduk. Ve o akşamüstü, tepeden aşağı birlikte yuvarlanıp da sevinç çılgınlığıyla birlikte düştüğümüz zaman Amilamia göğsümün üzerinde, saçları dudaklarımda, soluğu kulağımda ve şekerle yapış yapış olmuş küçücük kolları boynuma dolmuşken, öfkeyle kendimi ondan kurtarmış, kızcağızı yere düşürmüştüm. Amilamia kanayan dizini ve dirseğini ovuştururken ben sırama gitmiş, oturmaktaydım. Sonra, Amilamia ertesi gün tek söz söylemeden elime o kâğıdı tutuşturup bir şarkı mırıldanarak ormana dalıp kaybolmak üzere gitmişti. Kartı yırtıp atsam mı, elim-

deki kitabın arasına mı koysam, bilemiyordum. Bir daha da onu parkta görmedim. Zaten birkaç gün sonra tatile gidiyordum, arkasından ilk lise yılının ödevleri. Onu bir daha görmeyecektim.

II

Düşsel olmadan alışılmışın dışına düşen ve gerçek olduğu için daha da can yakıcı olan imgeyi neredeyse reddederek, şimdi bu unutulmuş parka yeniden geliyorum ve iki yanma çamlar, okaliptüs ağaçları sıralanmış yolda, anılarımın, hayal gücünün bütün çalkantılarını içerebilecek bir cömertlikle çizmeye zorlandığı bu ağaçlıklı köşenin dar sınırlarını daha iyi görüyorum. Çünkü Strogoff ile Huckleberry, Milady de Winter ile Genoveva de Brabante burada doğmuş, konuşmuş ve ölmüşlerdi: Paslı parmaklıklarla çevrili bir bahçe, birkaç yaşlı, bakımsız ağaç, ahşaba benzetilmeye çalışılmış beton bir sırayla da süslenmiş; sanki benim üzerinde oturduğum güzelim yeşil boyalı dövme demir sıram hiç olmamış, o sanki yalnızca benim geçmişe yönelik sayıklamalarımın bir parçasıymış gibi. Ya tepe... nasıl inanabilirim ki bu, Amilamia'nın her gün inip çıktığı, birlikte yuvarlandığımız dik bayırdır? Belleğimin ona yakıştırmaya zorlandığı görünüşle hiçbir ilgisi olmayan, esmer otlar bürümüş yüksek bir burun, o kadar.

Beni bu resmi çizdiğim yerde ara. Bunun için bahçeyi geçmek gerekecekti, koruluğu arkada bırakmak, üç adımda düzey farkını inmek, şu küçük badem ağaçları kümesinin ortasından geçmek –demek kızcağız o ak çiçekleri buradan topluyormuş– parkın gacırtılı kapısını açmak ve birden anımsamak, bilmek kendini yolun ortasında bulunca ve anlamak: O öğle sonraları, yeniyetmelik çağlarının, bir mucize gibi, kentin kay-

naşmalarını askıya almayı, düdükleme seslerinden, çan seslerinden, insan seslerinden, hıçkırıklardan, motorlardan, radyolardan, ilenmelerden, sövgülerden oluşan, kabaran dalgayı yok etmeyi başarabilmiştir; hangisiydi gerçek çekim odağı? Sessiz bahçe mi, fıkır fıkır kaynayan kent mi? Işıkların değişmesini bekliyor ve trafiği durduran kırmızı gözden gözümü ayırmadan karşı kaldırıma geçiyorum. Amilamia'nın küçük kâğıdına bakıyorum. Ne olursa olsun, bu basit plan, yaşamakta olduğum ânın merkezindedir ve yalnızca bunu düşünmek bile beni ürpertiyor. Yirmi dokuz yaşında, bugün diplomadan yana zengin, bir büronun başında, henüz bekâr, bakacak kimim kimsem de yok, azıcık usanmışım da sekreter kızlarla yatıp kalkmaktan, kentte ya da kırdan geçirilen gecelerin mahmurluğu üstümde, yaşayışım, ki on dört yaşın yitip akşamlarından sonra, herkes gibi derlenip toparlanma dönemine girmişti; yaşayışım, eskiden olduğu gibi, kitaplarım, bahçem ve Amilamia'dan oluşan bir çekim odağından yoksundu. Bu dış mahallenin kül rengi, yayık sokağını geçtim. Birörnek evler, peş peşe, tek katlı, parmaklıkları geniş pencereler, boyası pul pul dökülmüş kapılar. Birkaç dükkândan gelen sesler kırabiliyor ancak izlenimin bütünü. Şurada bir bileyici çarkının gıcirtısı, orada bir kunduracı çekicinin taktakları. Yanlardaki duvarların dibinde çocuklar oynuyorlar. Uzaktan kulaklarıma oyun seslerine karışan bir laterna sesi geliyor. Bir an durup bakıyorum, içimde bir duygu, belirmesiyle uçup gitmesi bir olan bir duygu, sakın Amilamia da bunların içinde olmasın, çiçekli külotunu göstererek, utanmazca, ayaklarından bir balkona asılı, o cambazlık gösterileri, önlüğünün cebinde beyaz çiçekler. Gülümsedim ve ilk olarak yirmi iki yaşındaki genç kıızı düşündüm; hâlâ bu gösterilen adreste oturuyorsa kim bilir belki de benim anılarıma gülecek ya da belki bahçede geçen o

ikindileri çoktan unutmuş olacaktı.

Ev, öbürleri gibi bir ev. Dış kapı, kepenkleri kapalı, parmaklıklı iki pencere, tek katlı, neo-klasik uydurma bir tırabzan ki arkada duran şeyleri, asılı çamaşırları, leğenleri, servis kapısını, avluyu gözlerden saklamak için düşünüldüğü belli. Kapıyı çalmadan önce hayallerimden sıyrılmak istiyorum. Amilamia artık bu evde oturmuyor. Niye otursun on beş yıldır aynı evde? Bütün bağımsızlığına ve erken yalnızlığına karşın iyi yetişmiş, derli toplu bir küçük kızdı, bu mahalle ise artık kibar sayılmaz; Amilamia'nın ana-babası taşınmış olmalı. Ama yeni kiracılar yeni adreslerini biliyorlardır belki de.

Zile basıp bekledim. Bir kez daha çaldım. Al işte bir olasılık daha: Evde kimse yok. Küçük dostumu arama isteğini yeniden duyabilecek miyim? Hayır, çünkü bir yeniyetmelik çağının kitabını açmak ve hiç aklında yokken Amilamia'nın kartını bulmak bir daha olası değil. Her günkü yaşamıma döneceğim, tek önemli olan o uçucu ve beklenmedik ânı unutacağım.

Bir daha çaldım. Kulağımı kapıya yanaştırdım ve şaşırdım: Öbür yandan düzensiz, boğuk bir soluma sesi geliyor; kapının kaba, yarı tahtaları arasından tatsız bir çürük tütün kokusuyla birlikte zor bir soluklanma sesi süzülüyor.

“Günaydın, acaba burada?..”

Sesimi duyunca ağır ve kararsız adımlarla geri çekiliyor. Bir daha yükleniyorum zile ve bu kez bağıriyorum:

“Açın! Ne oluyor orada? Sesimi duymuyor musunuz?”

Bir yanıt alamıyorum. Durmadan zile basıyorum ama boşuna. Kapının yarığından gözümü ayırmadan az geri çekiliyorum. Sanki biraz uzaktan bakarsam içerisini görebilirmişim gibi. Gözlerimi bu açılmaz kapı-

dan ayırmadan, geri geri yürüyerek yolun öbür yakasına geçtim. Keskin bir ses, bir çığlık kurtardı beni, tam zamanında, peşinden uzayan yaban bir düdük sesi; beni kurtaran sesin nereden geldiğini araştırırken bir yolda uzaklaşmakta olan otomobilden başka bir şey görmezken, bir yandan da bir sokak lambasının direğine, bir tutamağa tutunuyordum; bu beni korumaktan çok, yanan, terle nemlenen derime kan yürümesini sağlayacak. Eve doğru bakıyorum, Amilamia'nın olan, olması gereken eve. Düşündüğüm gibi parmaklığın arkasında asılı duran çamaşırlar uçuşuyor. Bilmiyorum gerisinin ne olduğunu; gecelikler mi, pijamalar mı, bluzlar mı bilmiyorum; o mavi kareli önlüğü görüyorum ben yalnızca, bir demir çubukla taraçanın beyaz duvarına çakılı bir çivinin arasına gerilmiş uzun bir çamaşır ipine mandalla tutturulmuş önlüğü.

III

Tapu dairesinde bu toprakların "Senor R. Valdivia" adında birisinin üzerine kayıtlı olduğunu, evi onun kiraya verdiğini söylediler. Kime? Bilmiyorlardı. Kim bu Valdivia? Tüccar olduğunu söylemiş. "Nerede oturuyor? Siz kimsiniz?" diye sordu biraz da kibirli bir merakla, görevli hanım. Dingin ve güvenli bir tavırla kendimi tanıtmayı beceremedim. Tedirgin yorgunluğumu uyku giderememişti. Valdivia. Tapu dairesinden çıktım ve güneş canımı yaktı. Alçak bulutlardan süzülen -ve böylece daha da yoğunlaşan- buğulu güneşin yarattığı tiksintiye gölgeli ve rutubetli parka dönme isteğini yoldaş ettim. Hayır, bu yalnızca bilmek isteği, Amilamia o evde mi oturuyor ve neden beni içeri almıyorlar? Ama bütün gece gözümü kırpmamama neden olan o saçma düşünceyi bırakmalıydım. Taraçada asılı önlüğü, cebine çiçekleri

koyduğu önlüğü görmüş olmak ve bundan da o evde on dört-on beş yıl önceki gibi yedi yaşında bir kız çocuğunun yaşamakta olduğu sonucunu çıkarmak... Amilamia'nın bir küçük kıızı olmalı. Evet. Amilamia yirmi iki yaşında, bir küçük kızın anasıydı, belki de kendisine benzeyen, kendisi gibi giyinen, aynı oyunları oynayan ve kim bilir belki de aynı parka giden bir çocuk. Bu düşüncelerle dolu olarak, işte yine aynı evin kapısındaım. Zile basıyor ve kapının arkasından o keskin solumayı bekliyorum. Yanılmışım. Bir kadın, ellisinin üstünde göstermeyen bir kadın açtı kapıyı. Bir şala sarınmış, karalara bürünmüş, topuksuz pabuçlar, yüzü dümdüz, alılık, pudra yok, saçları ensesinde toplanmış, bütün gençlik ya da gençleşme hayallerinden vazgeçmiş gibi, ilgisiz, hemen hemen zalimce bir bakışla bakıyor.

“Buyurun?”

“Senor Valdivia tarafından geliyorum.”

Öksürdüm, elimi saçlarımda gezdirdim. Keşke büroya uğrayıp evrak çantasını alsaydım. O olmadan rolümü iyi oynayabileceğimden kuşkuluydum.

“Valdivia mı?” Kadın beni korkusuz ve meraksız sorguya çekiyor.

“Evet. Ev sahibi.”

Bir şey kesin: Kadın yüzüyle hiçbir belli etmeyecek. Kaskatı bakıyor yüzüme.

“Ha! Evet. Ev sahibi.”

“İzin verir misiniz?”

Kötü komedilerde gezgin satıcı eşiğe ayağını koyar, burnuna kapatmasınlar diye. Ben de aynı şeyi yaptım, ama kadın kapıdan çekildi ve elinin bir hareketiyle beni içeri buyur etti. Yanda camlı bir kapı, boyaları dökülmüş. Girişteki sarı taşların üzerinden geçerek o kapıya yöneldim ve küçük adımlarla peşimden gelen kadına dönüp sordum:

“Buradan mı?”

Kadın, evet, diye başını eğerken, ilk olarak gözümüne çarptı: Ak elinde bir tespih, habire çekiyor. Çocukluğumdan beri pek rastlamamıştım bu iki-üç düzine çekirdekten yapılmış tespihlere ve pekâlâ bunun üzerine birkaç şey söylemek isterdim, ama kadının kapıyı açarkenki sert ve kararlı tavrı beni gereksiz bir gevezelikten alıkoydu. Dar ve uzun bir odaya girdik. Kadın koşup kepenkleri açtı, ama cam işlemeli büyük porcelen saksılardaki dört yeşil bitki yüzünden oda yine de karanlıkta kaldı. Arkalığı örme hasırdan eski bir kerevetle bir salıncaklı koltuktan başka eşya yoktu. Ama beni ilgilendiren şu birkaç parça eşya ya da bitkiler değildi. Kadın beni kanepeye buyur etti, kendi de koltuğa oturdu.

Yanımdaki hintkamışı üzerinde açık bir dergi.

“Señor Valdivia, kendisi gelemediği için özür diliyor.”

Kadın hiç istifini bozmadan sallanıyor. Yan gözle mizah dergisine bakıyorum.

“Size selam söyledi ve...”

Kadından bir tepki bekleyerek durdum. O hep sallanıyor. Dergide kırmızı kalemle çizilmiş eğri büğrü çizgiler.

“... ve birkaç güne kadar sizi rahatsız etmek istediğini bildirmemi rica etti...”

Acele gözümle araştırıyorum.

“... kadastro eve yeniden değer biçecekmiş. Çoktan beri ertelenip kalmış... Siz ne zamandan beri burada oturuyorsunuz?”

Evet; kanepenin altında ucu yenmiş bir dudak boyası. Ve hanım ağır ağır tespihini çekerken yüzünde uçucu bir gülümseme: Bir an, alay eder gibi, ama yüzündeki anlatımı bozmadan. Bu kez de yanıt vermedi.

“En az on beş yıl olmalı, değil mi?”

Ne evet, ne hayır. Ve kanı çekilmiş ince dudakla-

rında azıcık olsun kırmızılık yok...

“... siz, kocanız ve?..”

Dümdüz bakıyor yüzüme, kendi yüzünde hiçbir değişiklik yok, sanki beni daha fazla söyletmek için kışkırtıyor. Bir an sessiz duruyoruz, o tespih çekerek, ben ellerim dizlerimin üzerinde, öne eğik olarak. Kalktım.

“Bugün öğleden sonra belgelerle yeniden geleceğim.”

Peki der gibi başını salladı ve tek söz söylemeden dergiyi ve dudak boyasını aldı, şalının kıvrımları arasına sakladı.

IV

Sahne değişmedi. O gün öğleden sonra bir deftere uydurma rakamlar yazar, kararmış döşeme tahtalarına fiyat biçermiş gibi yaparken o salıncaklı sandalyesinde sallanıyor, parmaklarının ucuyla üç düzinelik tespihini çekiyordu. Salondaki işi bitirince içimi çektim ve evin geri kalan bölümüne geçmemizi rica ettim. Uzun, kara kollarını koltuğun kenarlarına dayayarak kalktı, şalını dar ve kemikli omuzlarına doğru çekti.

Buzlu cam kaplı kapıyı açtı ve eşya sayısı öbüründen pek fazla olmayan yemek odasına geçtik. Ama metal ayaklı masa ve dört nikel-plastik sandalyede salondaki eşyaların seçkinliği yoktu. Kepenkleri kapalı öbür parmaklıklı pencere de ara sıra bu duvarları çıplak, komodinsiz ve konsolsuz yemek odasını aydınlatıyor olmalıydı.

Yalnız masanın üzerinde plastik bir meyve tabağı içinde bir salkım kara üzüm, iki şeftali ve üzerlerinde dolanan sineklerin vızıltısı. Kadın iki kolunu kavuşturmuş arkamda duruyor, yüzü hiçbir şey söylemiyor. Sı-

rayı bozmaya kalkışıyorum; açıkça belli ki evin ortak kullanılan bölümleri bana bilmek istediğim şeyler konusunda bir şey öğretemeyecek. Sordum:

“Taraçaya çıkabilir miyiz? Çepeçevre yüzölçümü konusunda da bir bilgim olurdu.”

Kadının bana bakan gözlerindeki ince ışık, yemek odasının loşluğuna ters düşüyor.

“Ne yararı var bunun?” dedi sonunda. “Yüzölçümünü Señor... Valdivia... zaten bilir.”

Ev sahibinin adını söylemeden önceki ve sonraki duraklamaları, kadını bir şeylerin tedirgin etmeye başladığının ve onu kendini savunmak için hafiften alaya başvurmaya zorladığının işaretiydi.

“Bilmiyorum.” Gülümsemek için zorladım kendimi. “Belki de aşağıdan yukarıya gitmektense,” yapay gülümsemem sönmek üzere, “yukarıdan aşağıya inmeyi yeğlediğimden.”

“Siz benim dediklerime göre yazın,” dedi, elleri göbeğinin üzerinde kavuşmuş ve karanlık göğsünde gülmüş haç.

Hafiften gülümsemeden önce, bu alacakaranlıkta jestlerimin yararsız olduklarını, simgesel bile sayılamayacaklarını düşünmek zorunda kalıyorum. Bir kâğıt hıştırtısıyla defteri açtım ve olabildiği kadar çabuk notlar almayı sürdürdüm, bu arada gözümü bu uydurma işin rakam ve yorumlarından ayırmıyordum, yanaklarımdaki hafif kızartı ve dilimin aşırı kuruluğu bana oyuna kimsenin inanmadığını açıkça belirtiyor. Aptal işaretler, karekökler, cebir formülleriyle küçük kareli kâğıtları doldururken kendi kendime sordum, niye doğrudan doğruya amaca yönelmiyorum, neden Amilamia’yı sormuyor ve iyi kötü bir yanıt alıp çıkmıyorum bu evden diye? Hiçbir engel yoktu. Ancak kesin olarak biliyordum ki, böylece alacağım yanıtla doğruyu öğrenemeyecektim. Sıska ve sessiz arkadaşımın öyle bir hali vardı

ki, sokakta beni pek ilgilendirmezdi ama bu tek tük eşyalı evde ve üstelik içinde oturanların da evde olmadıkları bir zamanda, kentin adsız bir suratı değildi ve gizin ortak bir yerine düşüyordu. Saçmalık burada ve eğer Amilamia'nın anısı bir kez daha benim düşsel açıklığıma körüklemişse, oyunun kurallarına uyacağım, görünüşleri kullanacak ve tespihli kadının yolumun üzerine dizeceği tuzakların ötesinde bir yanıt –belki de yalın, açık, doğrudan ve belirgin bir yanıt– elde etmedikçe içim rahat etmeyecek. Bu kekre ev sahibime bir olağandışılık yakıştırıyor olmayayım sakın? Eğer öyleyse us dolambacımın daha çok tadını çıkaracağım demektir. Ve sinekler meyve tabağının üzerinde vızıldıyor ve şeftalinin üzerindeki bereye konuyorlar, diş yerinin üzerine (not alıyormuş gibi yapıp yaklaşıyorum); küçük dişlerin izi kalmış meyvenin kadife derisinde ve toprak kırmızısı etinde. Kadından yana bakıyorum, not alırmış gibi yapıyorum. Diş izleri olan meyve elle tutulmuşa benzemiyor. Ellerimi masaya dayayıp eğiliyorum, daha iyi görebilmek için, dudaklarımı uzatıyorum, el değdirmeden ısırılabilir mi, anlamak için. Gözlerimi indiriyor ve ayaklarımın dibinde başka izler görüyorum: Bisiklet tekerleği izleri gibi döşeme tahtaları üzerinde iki lastik izi, masanın kenarına kadar geliyor ve uzaklaşıyor, bu kez daha az belirgin olarak, kadının durduğu yere doğru.

Not defterini kapadım.

“Devam edelim Señora.”

Dönüp bakınca onu ayakta, elleri iskemlenin arkalığına dayalı buluyorum. Önünde sırtı iki büklüm ve bakışsız bir adam oturuyor, öksürükle birlikte ağzından bir kara tütün dumanı püskürtüyor: Gözleri kapalı, bir kocamış kaplumbağa boynuna benzeyen buruşuk, şiş, kalın gözkapakları altında saklı gözleri, ama yine de hareketlerimi izliyor gibi. Tıraşı uzamış, derin gri izlerle şahrem şahrem, sarkık şakaklara asılı ya-

naklar, yeşile çalan elleri koltuk altlarında gizli; sırtında kaba bir gömlek, mavi ve saçları dağınık, kıvrırcık; şakakları midye bağlamış bir gemi gövdesine benziyor. Kımıldamıyor ve o zahmetli soluma (sanki sümügü, öfkeyi ve kocamışlığı geçiren musluk engellerini aşmak istiyormuş gibi) daha önce kapının arkasından duyulmuş olan ve varlığını belirten tek gerçek.

Gülünç bir halde mırıldandım:

“İyi akşamlar...”

Ve her şeyi unutmaya hazırım; gizliyi, Amilamia’yı, hesapları, varsayımları. Bu astımlı kurdun ortaya çıkışı çabucak kaçmayı haklı kılıyor. Hoşça kalınız anlamına bir kez daha “iyi akşamlar” diyorum. Kaplumbağa maskesi geriliyor ve iğrenç bir gülümseme: Bu etin her gözeneği ufalanmış, boyalı ve çürümüş bir lastik silgiden yapılmış sanki. Kol uzanıp beni durduruyor.

“Valdivia öleli dört yıl oldu,” dedi adam, o boğazdan değil bağırsaklardan geliyormuş gibi uzak, kısık sesiyle –zayıf ve çok keskin bir ses–.

Kolumu sıkıca, sanki canımı acıtacak kadar sıkı tutuyor; durdum, yalanın yararı yok diye düşünüyorum. Bana bakan balmumu ve lastik suratlar hiçbir şey söylemiyorlar ve işte bundan ötürü, her şeye karşın son bir kez daha oyun oynayabilirim, “Amilamia,” dediğim zaman, kendi kendimle konuşmuş gibi yapabilirim.

Evet, artık kimsenin numara yapmasına gerek yok. Kolumu tutan el bir andan daha kısa bir süre gücünü koruyabildi, sonra gevşedi, güçsüz ve titrek, düştü, sonunda kalkıp omzuna dayalı duran balmumundan eli tuttu; kadın, ilk kez, ne yapacağını kestiremez bir haldeydi, yaralı bir kuşun gözleriyle bakıyordu bana ve hareketsiz yüzünü bozmayan kuru bir iniltiyle ağlıyordu. Ancak, beni utanca boğan bir ürperişle el ele tutuşarak kuvvet alabilen bu yalnız, yaralı, terk edilmiş iki ihtiyar, benim hayal gücümün cadıları. Gelgeç

bir heves yüzünden kalkıp bu çıplak yemek odasına kadar gelmiş, bilmediğim ve acısına katılma hakkına sahip olmadığım bir nedenle yaşamın dışına düşmüş olan bu iki varlığın gizlisini ve özel yaşamını bozmuş-
tum. Hiçbir zaman kendimi bu kadar aşağılamamış-
tım. Hiçbir zaman bu kadar ne diyeceğini bilmez bir
hale düşmemiştim. Ne yapsam boştu; yanına gidip do-
kunsam mı, kadının başını okşasam, özür mü dileysem?
Defteri ceketimin cebine koyuyorum. Birden polislik
rolümü unutuyorum; çocuk dergisi, dudak boyası, ısı-
rılmış şeftali, bisiklet izleri, mavi kareli önlük... Tek
söz söylemeden gideyim diyorum bu evden. Ağır göz-
kapakları ardından beni izlemiş olmalı, ihtiyar, billur
gibi bir sesle mırıldandı:

“Onu tanıdınız mı?”

Her gün yeniden yaşamakta oldukları bu tanıdık
geçmiş, düşlerimi büsbütün yıkmıştı. İşte yanıt: Onu
tanıdınız mı? Kaç yıl önce? Ve kaç yıldan beri yeryüzü
Amilamia’sız yaşıyor, önce unutuşumla öldürülmüş,
sonra da dün, acıklı ve güçsüz belleğimle ancak hatırla-
nabilmiş olan Amilamia’sız? Ne zamandan beri o cid-
di ve gri gözler, her zaman تنها bir bahçe gibi karar-
maz oldular? Ne zamandan beri o dudaklar artık o yap-
macıklı ciddiyetle büzülüp bükülmez oldular ki, bugün
anlıyorum, o dudak bükmeleri belki de geçiciliğini sez-
miş olduğu yaşamın sevincine ve acısına eş olarak ko-
şuyordu.

“Evet, parkta oynardık, birlikte, yıllar önce.”

“Kaç yaşındaydı?”

Daha dingin bir sesle soruyor bu kez ihtiyar.

“Yedi. Daha çok değil.”

Kadının sesi, yalvarır gibi kalkan kollarıyla birlik-
te yükseldi:

“Nasıldı, Señor? Anlatın ne olur, nasıldı?”

Gözlerimi kapadım. Amilamia, aynı zamanda be-

nim de olan bir anı. Onu bir tek parkta olduğu, dokunduğu, alıp getirdiği şeylerle karşılaştırabilirim. Evet. Şu anda onu tepeden inerken görüyorum. Hayır, bu yalnızca çimenlerle örtülü herhangi bir tepecik değildi. Bir ot tepesiydi, Amilamia gide gele bir keçi yolu oluşturmuştu ve aşağıya inmeden önce, müzik eşliğinde, tepeden bana el sallardı, evet, gözlerimin müziği, koku alma duyumun tabloları, kulağımın tat alma duyusu, dokunma duyumun kokuları... Kendi kendime yarattığım sanılar... işitiyorlar mı beni? El sallayarak iniyor, beyazlar giyinmiş, bir de mavi kareli önlük... Taraçaya asmış olduğunuz önlük...

Kolumdan tuttular, gözlerimi açmadım.

“Nasıldı o, Señor?”

“Ela gözleri vardı, saçlarının rengi ışığa göre değişirdi, güneşte başka, ağaçların gölgesinde başka...”

Usul usul yönlendiriyorlar beni, ikisi birden; adamın soluğunu, kadının elindeki tespihin vuruşlarını duyuyorum...

“Anlatın, ne olursunuz.”

“Koştuğu zaman rüzgârdan gözleri yaşarırdı; oturduğum sıranın yanına geldiği zaman sevincinden ağlar, yanakları gümüşlenirdi...”

Gözlerimi açmıyorum. Şimdi yukarı çıkıyoruz. İki, beş, sekiz, dokuz, on iki basamak. Dört el yönetiyor adımlarımı.

“Nasıldı, nasıldı?”

“Okalıptüslerin altına otururdu, saplardan örgü örerd, yalancıkta ağlardı, ben okumayı kesip yanma gidinceye kadar...”

Kapı menteşeleri gıcırıyor. Koku her şeyi un ufak ediyor, öbür duyular darmadağın oluyor, bir sarı Moğol gibi, sanrılarımın tahtına geçip oturuyor, sandık gibi ağır, büzgülü bir ipek kumaş hışırtısı gibi akla bin türlü şey getiriyor, bir Türk padişahının âsâsı gibi işleme-

li, derin ve kayıp bir damar gibi yoğun, bir ölü yıldız gibi parlak. Eller beni bıraktılar. Şimdi çevremde gözyaşlarından çok ihtiyaçların ürpertileri var. Yavaş yavaş gözlerimi açıyorum ve önce gözbebeklerimin nemli şaşkınlığı, sonra da, hemen arkasından, kirpiklerimin perdesi yerlerini odanın görüntüsüne bırakıyorlar. Muazzam bir koku ve buğu mücadelesi, neredeyse canlı çiçeklerin donuk beyazlığıyla dolu; çiçeklerin varlığı öylesine güçlü ki, hiç kuşkusuz, burada duyarlı bir ten edinmişler; yabanhardalının tatlılığı, şeytantsinin bulantısı, sümbülteberin mezarı, gardenyanın tapınağı; göz kırpan mumların akkor tırnaklarıyla aydınlanan penceresiz küçük oda, donmuş mumdan ve nemli çiçeklerden oluşan izini sinir ağının merkezine kadar getiriyor ve yalnız orada, yaşamın güneşiyle mümkün, yeniden canlanmak mumların ve ortalığa saçılmış çiçeklerin arasından görmek için eski oyuncaklar kümesini, renk çemberlerini, buruşuk, boş balonları; sefil yeleli tahta atlar, şeytan kızakları, saçsız, kör bebekler, içi boşalmış aylar, delikli bezden ördekler, kurt yeniği köpekler, kemirilmiş atlama ipleri, kurumuş akideşekeri dolu hokkalar, yıpranmış ufacık kunduralar, üç tekerlekli bisiklet –üç tekerlek mi? hayır iki; üstelik bisiklet tekerleği değil: altta iki paralel tekerlek–, küçük meşin ve yün pabuçlar; karşıda, elimin uzanabileceği bir yerde küçük tabut, kâğıt çiçeklerle süslü mavi çekmeceler üzerinde duruyor, bu kez yaşamın çiçekleri, karanfiller, günebakanlar, gelincikler ve laleler, ama öbürleri gibi, bu paslı limonluğun harcına giren her şey gibi aynı tencerede kaynayan ölümün çiçekleri, bu kıymıtsız yüz, dingin, duru, gül rengiyle işlenmiş danteller arasında, gümüşlü bir tabut, kara ipek çarşaf, kapitone ak saten ortasında; hafif fırçayla işlenmiş kaşlar, gözkapakları düşük, parkta geçen günlerdeki kadar sağlıklı yanaklarına ince uzun gölgeler düşüren gerçek

kirpikler, dudaklar ciddi, kırmızı, Amilamia'nın ağız, sanki yanına gidip onunla birlikte oynayayım diye yalancılıktan canı yanıyormuş gibi yaptığı zamanlardaki gibi. Elleri göğsünün üstünde birleşmiş, annesininki gibi bir tespih, karton boğazı boğuyor. Ufak, temiz ve uslu, beyaz ve küçük tabutta yatıyor.

İhtiyarlar diz çökmüş ağlıyorlar.

Elimi uzatıp arkadaşımın porselen yüzüne parmaklarımın ucuyla dokundum. Soğukluğunu duydum parmaklarımın ucunda bu maskenin, bu bebeğin, bu şahane ölüm odasının görkemine başkanlık eden kraliçenin. Porselen, karton ve pamuk. *Amilamia küçük arkadaşını unutmadı, beni bu resmini çizdiğim yerde ara.*

Elimi çektim bu uydurma ölüden. Parmak izlerim yazılı kaldı bebeğin üzerinde.

Ve gönlüm bulandı, her yanı kapalı odada bir yandan mum dumanı, bir yandan ağır koku. Amilamia anıtına arkamı döndüm. Kadının eli koluma dokundu. Yuvalarından uğramış gözleri kısık sesini titretmiyor:

“Bir daha gelmeyin, Señor. Onu gerçekten sevdiyseniz bir daha gelmeyin. Hiçbir zaman.”

Amilamia'nın annesinin eline dokundum, yaşlı adamın dizlerinin arasına sarkmış başında bulanık bir bakış görüyorum ve odadan merdivene, salona, avluya ve sokağa çıkıyorum.

V

Aradan dokuz-on ay geçti. Belki bir yıl. O tapınışın anısı artık beni ürkütmez olmuştu. O çiçeklerin kokusunu ve donmuş bebeğin hayalini unutmuştum. Gerçek Amilamia'ya anılarımda yeniden kavuştum ve mutlu olmasam da, kendimi yeniden saf ve temiz his-

settim; park, küçük kızın canlısı, yeniyetmelik çağının okuma saatleri, sağlıksız bir tapınışın hayaletlerini yendi. Hayatın görünüşü daha güçlü. Her zaman gerçek Amilamia'yla yaşayacağım diyordum kendi kendime, bir ölüm karikatürü üzerine zafer kazanmış olanıyla. Ve sonra günün birinde, evle ilgili o uydurma notları yazmış olduğum defteri yeniden açtım. Ve bir kez daha sayfaların arasından Amilamia'nın kartı düştü, o çirkin çocuk yazısı ve parktan eve kadar olan yolu gösteren plan. Eğilip aldım. Köşelerden birini dişledim ve hey Tanrım, düşündüm ki zavallı ihtiyarlar böyle bir armağanı kabul ederler.

Ceketimi giydim, ıslık çalarak boyunbağımı bağladım. Ne olur sanki ziyaretlerine gidersem ve çocuğun el yazısıyla yazılmış bu kartı kendilerine armağan edersem?

Koşarak gittim tek katlı eve. Seyrek, iri taneli yağmur, sihirli bir değnekle dokunmuş gibi, bir anda toprak kokusuna boğdu her yeri. Bir kutsama ıslaklığı taşıyan, dolgun toprağı eşeleyeyen ve bir kökü bulunan her şeyin coşkusunu hızlandıran bir koku.

Kapıyı çaldım. Sağanak hızlandı, bir daha çaldım. Tiz bir ses, "Geliyorum!" diye bağırdı. Ve ben, elinde ölümsüz tespihiyle beni o annenin karşılayacağını sanıyordum. Ceketimin yakasını kaldırdım. Yağmurla birlikte üstümdekilerin de, kendi bedenimin de kokusu değişmişti. Kapı açıldı.

"Ne istiyorsunuz? Hoş geldiniz."

Tekerlekli iskemlede oturan sakat genç kız, bir eli hâlâ kapı tokmağında, yüzünü buruşturarak gülümse-di. Göğsündeki çıkıntı, giysisini bir perdeye çevirmişti: Beyaz bir kumaş ama mavi kareli önlükle daha bir hoş olmuş. Küçük kadın, önlüğünün cebinden bir sigara paketi çıkardı, acele bir tane alıp yaktı, sigara turuncu dudak boyasıyla lekелendi. Dumanla, güzel ela göz-

lerini kırpıstırdı. Kızıl, donuk, permadan sertleşmiş saçlarını düzeltti, bir yandan da bana bakıyordu; soran, üzgün, aynı zamanda aç, sonra korkmuş bir bakışla.

“Hayır, Carlos, git hemen. Bir daha da gelme.”

Ve o anda içeriden, ihtiyarın yaklaşmakta olan tenor sesi:

“Neredesin, ne yapıyorsun? Sana kimseye, kapıyı açma demedim mi! Gel çabuk buraya, gözü kör olası! Yoksa gene canın dayak mı istiyor?”

Alnımdan, yanaklarımdan, ağzımdan yağmur suları akıyor. Ve küçük eller, korkudan, çocuk dergisini düşürüyor ıslak taşların üzerine.

NE OLURSA OLSUN

Gabriel García Márquez'e

Alejandro'nun hayatı otellerde geçmişti. Yirmi iki yaşında Coahuila'dan geldiğinden beri, yol uğrağı olmayan aydınlık bir stüdyoyla basit, loş bir otel odasının, işle özel yaşamı kısa devre yapmadan bağdaştırmanın en akıllıca yolu olduğunu düşünürdü. Stüdyoda dostlar, eleştirmenler, meslektaşlar; otel odasında metresler, kısa süre sonra, çoğunun bu adamların karısı ya da nişanlısı olduğunu gördü. Öbür ölümlülerden daha çok kendini beğenmiş sayılmazdı, aynanın karşısında –pek çoklarının Peter Lorre ile bir sürü ortak nokta buldukları oynak suratını buruşturarak– çoğu zaman kendi kendine sorardı, kadınların kendisini niçin bu kadar beğendiğini.

“Şimdi canavar modası,” dedi genç eleştirmen Rojas gülerek. “Karloff, Lugosi ve senin benzerin Lorre’un geriye dönük bir büyüleri var. Özlemle anılıyorlar. Kötünün, vampirler, mumyalar ve şehvet düşkünü Düsseldorf canavarları gibi aşırı imgelerle dile getirilmeyi gerektirdiği bir döneme aitmişler gibi. Bugün uzun saçlı herhangi bir delikanlıda, Lon Chaney’in bin çeşit maskeyle canlandırdığını sandığı kötülüklerin daha çoğunu bulabilirsin. Üstelik kadınlar, orta sınıftan bir Dracula gelse de, saatler gece yarısını vururken kanımı emse diye dört gözle bekliyorlar. Canavarın en yüce korkutmacası –günahsızın günaha zorlanması– böylece gönülden kabul edilmiş oluyor.”

Alejandro gülümsedi. Rojas’a bakmadan resim yapmaya devam ediyordu. Bu tez, bir tek zamanlama bakı-

mından doğru değildi: Rojas'ın karısı, Libertad, otel odasında onunla buluşmak için hiçbir zaman akşamın yedisinden sonra gelmemişti. Ressam fırçayla, tuvale kızıl-kahverengi dokundurdu ve genç kadının açık hava delisi olduğunu düşündü. Bu sevdanın tek sonucu hava akımı içinde geçen iki aydan sonra, ağır bir zatürree oldu. Alejandro içini çekti ve şövaleden uzaklaşarak, sabahın on birinde Meksiko Vadisi'nin üzerindeki kalın ve kirli duman örtüsü nedeniyle berrak olacağı yerde, daha çok edebî bir saydamlığa bürünen ışığa sırtını döndü. Yukarılarda, Olivar de los Padres yörelerinde, sabah, kentten yükselmekte olan buğudan bir mart ayının, kurutulmuş gaddar bir gölün intikamı olan sürekli sağanaklarından¹ birkaç saydam saat kurtarmış olabilirdi. Ve özportresinin gözlerinde, *Orlac'ın Elleri*'ni gördükten sonra tadına doyumaz karabasanlarla dolu bir çocukluk çağı geçiren yumurta biçimi kafalı canavarın komik denemek kadar yoğun bakışını keşfetti.

“Bak, konuşurken bana ne yaptırdın!” dedi ressam.

Rojas, tabloya dokunmasını önlemek için elini uzattı; bu ömründe ilk kez olarak bir fırça vuruşunu doğrudan etkileyebilmiş olan bir eleştirmenin dileğiydi ki, bu fırsattan yararlanarak bir taşla iki kuş vuruyor, Alejandro Sevilla'nın, bu, temsili ve romantik duvarcılığın cellatını, yerli heykelin soğuk ve yaban kaynağını yeniden bulan ilk Meksikalı sanatçı olan bu yenilikçi, harika çocuğun yeni özportresini yorumlamak için gerekli temayı da yakalamış oluyordu.

“İlk yaptıklarını hatırlıyor musun?” dedi Rojas, gülümseyerek. “Hep ikinci sıradan bir Siqueiros diydük. Ben seni hep tuttum; Sevilla, Coatlicue'yi gördü ve anladı ki Meksika'nın özgünlüğü, bizim –küçük ama mutlak– özgünlüğümüz Batı'nın elinin değmemiş

---

¹ Meksiko'nun büyük bölümü, eski bir göl üzerine kurulmuştur. (Ç.N.)

olduğu yerdedir. O yazıyı hatırlıyor musun?”

Alejandro, başını eğerek doğruladı. Gözlerini kapayıp parmağının ucuyla resmi okşadı. İşaretparmağından bir damla prusya mavisi, hafif, çok hafif, tablonun gözlerine sürüldü, kadınları, bir ve birçok kadını, kilise taşları gibi karanlık, dağların buğusu gibi solgun kadınları anımsayarak bakan, ufaktan ufağa gülümseyen kendi gözlerine. Üzerlerinde renkli yaprakların oynaştığı, bir hayaletin bu sokulgan tutsakları, Meksikalı gövdeler.

Kendi hayalet bakışına bir fırça sürdü.

“Anlaşıldı, sana artık Lola demeyeceğim.”

“Ama öyle söyleme. Ben Lola *değilim*. Hiçbir zaman bir etiketim olmadı. Sana da hiçbir zaman ‘Alejandro’ demedim, değil mi? Sen benim zevkimsin, ben de senin. Bana ‘gücüm’ de, ben de sana ‘gücüm’ derim.”

“Peki, ‘gücüm’.”

Gülünç kıyıcılık, etin şahane gölgesinde erimeye başladı:

“Bir şey söylemeyecek misin, Lupe? İşte bunun için hoşlanıyorum senden. Ne işe yaradığını biliyorsun. Seni gördüğüm ve odama çağırdığımdan, senin de tek söz söylemeden benimle geldiğin andan beri ağzını açıp da bir şey söylemedin, biliyor musun? Bu kadar sustuğuna göre kim bilir neler, ne aptalca şeyler kuruyorsun, ilerisi için! İşte böyle, derisi ürpertili melek! Şu gözlerin pırıltısına bak! Taş tanrıça, ince, tatlı, ideal, benimle oynamayan, üzmeyen hiç...”

Uzak ve alaycı bakış, sonunda bir kötücüllüğe vardı ki görünürdeki zalimlik, görülmesine engel oluyordu:

“Seni masum sanmıştım. Herkes oldukça budala olduğunu söyler.”

“Elbette Alejandro, ben masum bir insanım. Bundan daha aşağılık bir şey var mıdır?”

“Gel, bu püskürtme benli maskeyi bozabilecek bir

şey var mı, bir bakayım. Bu kadar şeyi nereden öğrendin Adela?”

“Nereden olacak, annemden elbet. Benden daha çok fingirdiyordu. O zamanlar nereye baksan günah görürdün. Yaşasın eğitim!”

“Bu Montessori yöntemine aykırı, sevgilim.”

Hiçbir şey anlamadan yanağını kaşdı.

“Hep Mor-Ayakların büyük şefi gibi yaparsın...” dedi eleştirmen, gülerek ve ressamın yüzünü süzerek, madenci botlarını, kara kadife pantolonu, mavi bez gömleği, kısa kesilmiş sarı kıvrıkcık saçlı kafayı, uykulu parlak gözleri, kartal gagasını andıran kısa burnu, dolgun ve çarpık dudakları: Şakacı, kurnaz şaşkınlığın yüzünü hatırlamak istiyormuş gibi.

Şimdi Olivar de los Padres'te, yukarılarda tünemiş bir mezarlığın yanında, kendi yaptırdığı bir evde oturuyor. Yapay yalınlıkta ev: Kaba sıva çekilmiş duvarlar, bir tek kat, içinde Magrip stilinde odalar vesofalar, koyu ahşap rengi ve çok sayıda keçua seramiği, *Olmeko*¹ heykelcikleri ve karton delikler beyaz badanalı duvarların acı ışığını süzüyor, onu gözenekli bir kesinliğe dönüştürüyor.

1963 yılındaki sergi sırasında otelden ayrıldı. Alejandro her sergiden sonra hasta düşer, ateşi çıkar, şimdi, pek öyle yaratıcı bir atılımı olmadığı konusunda çıkarılan söylentiler, dönüp dolaşip hep aynı şeyleri yapmakta olduğu korkusu, bu iki üzüntüyü aşma çabası, ressamı, yakası ve içi koyun postu kaplı geniş bir paltoya sarılı bir paçavra haline getirmişti. Tek söz söylemeden ve titreye titreye çıkmıştı sergiden; düzensiz gerçekliğin karşısında, bunalımın düzenini doğrulamak için dış düzenle iç düzensizlik arasındaki çatışmayı tersyüz eden bu uçuk renkli tablolar, neredeyse ba-

---

¹ İspanyolların gelişinden çok önce Pueblo bölgesinde yaşamış en eski Meksika yerlileri. (Ç.N.)

yılmak üzere olan Alejandro'yla konuşuyorlardı; Luis Moya Sokağı'ndaki otel odasına koşup kapandı.

Soyundu, alkolle göğsünü, bacaklarını, alnını ovdu ve çarşafı açtı. Yatakta, saçlarının rengiyle iki kez Arjantinli olan o küçük kadın, dertop olmuş yatıyordu; Alejandro çok sıkıntılı olduğunu söyledi; kadın, kendini tanıttı –Dulce-¹ bir otomobil yolculuğunu bahane edip Patagonya'dan yola çıkmıştı, sırf kahramanıla tanışmak için, ondan bir şey istemiyordu, yalnızca ona kendini vermek istiyordu. Ölümcül bir yorgunluk halyali ressamın zihnini sarstı; yanan gözlerinin önünden, büyük harfle bir Başlangıcın ve metafizik yoğunluğun resimleri geçti; Başlangıçsız ve Sonsuz Dönüş, her zaman olduğu gibi istenmeyen, ama bu kez, kabul edilemez olan. Bakıp şaştı, küçük Arjantinli bir dans adımı deniyormuş, ya da bir Bizet sıçraması, veya kendi icadı bir spor yapıyormuş gibi (ve aklına boğa güreşi cambazlıkları yapan çıplak göğüslü kadınlar gösteren Girit freskleri geldi) iki elini kalçalarına dayadı ve bir kızlığını bozma hareketiyle eteğinin fermuarını çözüp attı. Bacakları çıplak küçümencik bir kadın, çorap bağları karmaşık, gırtlığına kadar ilikli bir küçük ceket, dudakların kenarları ve kaşları bir dizi kemerlerle süslü bir kadın; ressamın gönlü bulandı, kendini yatağa attı, yüzünü yastıklara gömüp inledi:

“Gidin buradan, ne olur gidin. Çok kötüyüm. Şimdi yapamam bunu...” Bu arada, içinde her zaman Alejandro Sevilla'nın gizli geometrik çizgilerinin uzantısı değilse bile, gözle görülebilir –nesnel olarak gizli– dış yansımaları olan kadınlar bulunan bir aynayı ayırt etmeye çalışıyordu.

Sevdaı bir sanatçıyla gözle görülürcesine yüzü gözü açılmış, duygularını kışkırtan, yatağın üzerinde zıplayan ve Victoria Ocampo'dan beri, İspanyol dünyası-

¹ (İsp.) Tatlı anlamında. (Ç.N.)

nın eski derebeylik kurallarına saygı gösteren aydın bir Arjantinli kadın kalmadığını söyleyen bu minik, çalçene kadın arasında, boş yere bir bağlantı kurmaya çalışıyordu:

“Che, bırak seni şaşırtayım biraz, ha?”

Alejandro boğuk bir soluk salıverdi, kendini oluru-na bıraktı.

Uyandığı zaman Dulce, bir çarşafa sarınmış olarak, çoktan hafif bir Güney Amerikan kahvaltısı ismarlamış, şimdi de elindeki ayçöregini sütlü kahveye batırıyordu. Sirtından ter sızan Alejandro, bir sürü haber dinlemek istemiyordu. Tatlı Cuneo, odaya girmenin zor olacağını sanmıştı; uşak işini kolaylaştırmıştı; anlaşılabilir kadınlar buraya elini kolunu sallaya sallaya girip çıkıyorlardı; her şeyin bu kadar kolay olabileceğini düşünmemişti; Alejandro kımıldamadan duruyordu; her işi onun ellerine bırakmıştı: Bu, oyunda kazananın koyduğu parayı geri almasıydı, erkek gibi davranmak, kadın gibi duymak; kadın feminist ve moderndi. Ömrünün en mutlu gecesi olmuştu bu; ortam utanmasız, içten geldiğı gibi ve uygardı; ona *A bout de soufflé*'un (Nefes Nefese) aşk sahnelerini hatırlatıyordu; Meksiko'da gösterilmemiş miydi o film? Evet. Buenos Aires daha Avrupaiydi.

Alejandro gözlerini kapadı, Dulce, gelip ensesinin ve kollarının altındaki yastıkları düzelitti. Sesini çıkarmadan kadının gitmesini bekliyordu. Arada bir sol gözünü açıyordu, arada bir sağ gözünü. Arjantinli banyodaydı. Giyiniyor olmalıydı. Gidecekti. Çarşafa sarınmış olarak, dudakboyası elinde, çıktı. Sayıklama halinde bir minik dişi şeytan gibi gülümsedi; uzun saç bukleleri yapmış, yapıştırıcı bir bantla sarıp sarımsı yanaklarına yapıştırmıştı. Bir iskemlenin üzerine çıkıp duvarları boyamaya başladı. Alejandro gözünü açtı ve bağırды. Küçük kadın kırmızı şiirler yazıyordu, aşk itirafları,

Buenos Airesli on bir hecelik koşuklar ki vos¹ (Alejandro Sevilla) ile atroz² (Tatlı'nın bunalımı), querés³ (yararsız soru) ile vez⁴ (gelecek sefer, belli ve kaçınılmaz) uyaklı düşüyordu. Tablolar ve aynalar düştüler; şiir bir duvardan öbürüne atlayarak gidiyordu ve Alejandro, ter ve ateş içinde ve korkunç sürprizi kabul etmek istemeden, yeni bir tablo, son çalışmasından en sonunda dün akşam çıkarabilmiş olduğu özetten başlayarak bir dizi tablo tasarlamaya çalışarak, bir yığın aspirin çiğnedi. Vos, querés, vez, atroz. Elinde gazete kesikleriyle Rojas geldi. Bücür; "Ciao, küçük," dedi ve yazmaya devam etti, sonra yoruldu ve yatağa dönüp Alejandro'nun yanına uzandı.

"Götürün şunu," demeyi başarabildi ressam. Dulce, çarşafın altında onunla oynuyordu; Rojas sergiyle ilgili eleştirileri okuyordu; Alejandro saygısızlığa uğrayan bir sincap gibi küçük ve kısa çığlıklar atıyordu.

Üç gün sonra, hükümet, Dulce'yi sınırdışı etti; Alejandro ağzını açmadan, gözlerinin altı kararmış olarak, zararı ödedi, otelden ayrıldı ve Olivar de los Padres' deki arsayı satın aldı.

Ev yapılırken Avrupa ve Amerika'yı dolaştı. Mimar Boyer'e olan güveni ona Flaubert'in *la plus grande débauche*⁵ dediği şeye sekiz ay ayırmasına olanak sağlıyordu, Alejandro için bu "sefahat" kötü otellerde sürünmek, ağır yemekler yemek, para bozdukmak, gümrükte, yolculuk acentelerinde beklemek, uçaktan tren, trenden taksiye koşmak, bahşiş, kapıcı, hizmetçi, şoför... vb. demektir. Sonra ikinci planda, bölük pörçük unutulmuş kent ve sokak profilleri belirlemeye başladı: Oscar Wilde giyimli Soho Square *mod*'ları⁶; Paris'in en

¹ (İsp.) Sen. (Ç.N.)

² (İsp.) Korkunç. (Ç.N.)

³ (İsp.) İstersin. (Ç.N.)

⁴ (İsp.) Kez. (Ç.N.)

⁵ (Fr.) Sefahatin daniskası. (Ç.N.)

⁶ Şık. (Ç.N.)

civcivli yol kavşağı Saint-Germain Bulvarı, Bonaparte Sokağı, Rennes Sokağı – Lippe’den başlayarak; Bleecker Caddesi, cumartesi akşamı bir modern Genet’ye yapılan işkence maskaralığı, zenciler, Yahudiler, dinsizler, Kızılderililer; sürgünde hayali bir Plymouth kayası üzerindeki sürekli bir dinsel vakfın yobazları; gizli üçüncü planda bilerek bilinç dışında tutulan, kirpikler arasından kısaca görülen sergiler, her Allahın günü iki üç film – Palais de Chaillot, Academy Cinema, The New Yorker –; Antonioni’nin kişilerinden biri gibi konuşan Parisli bir hanım (“Seni hiçbir zaman sevmeyeceğimi biliyorum. Seni bu yıl sevemem. Belki gelecek yıl. O zaman Malaga’da olacağım. Doğru değil bu. Çıkıp yürüyelim. Eğer yeteri kadar canın sıkılıyorsa, seni hemen şimdi de sevebilirim”); D.H. Lawrence’ın kişilerinden biri gibi konuşan Londralı bir hanım (“Kaslarında Güney’i getiriyorsun, gözlerinde altın ve içimdeki buğuyu döllemek için bir kurban güneşinin kara kanı var; halının üzerine yat Alec”); Jack Richardson’un kişilerinden biri gibi konuşan New Yorklu bir hanım (“Babam olsaydın hiçbir şey yapamayacaktım, Alex. Bunu kâğıtlarının arasına koy. Ünümüzü korumak için çaba harcamamız gerekiyor. Ooops, şimdi oradan değil, yok, öbür türlü.”) *Guinness is good for you. Dubo, Dubon, Dubonnet. The pause that Refreshes. Je Vous Ai Compris! Don’t Let Labour Ruin It! Go with Goldwater!*¹

Üstün bira, kalite; Meksika, Anahuac Çimentosu ile kurulmuştur; Demokrasi ve Sosyal Adalet. Alejandro havalimanından bindiği takside küçük kara camların arkasında gözlerini kırıştırdı, geniş, ıssız yollar, vakit erken, çok erken, duman ve yanık *tortilla*² kokularıyla dolu bir sabah. Bez torbayı yere atıp döndü, Oli-

¹ Çeşitli reklam tümceleri. (Ç.N.)

² Kızgın tuğla üzerinde pişirilen, ince açılmış yufka ekmeği. (Ç.N.)

var de los Padres'teki yeni evde, kör ve beyaz evde.

Rojas kollarını kavuşturdu, şaşarak bakıyordu yeni palete: Kırmızılar, karalar, aklar, katışıksız alüminyum grileri.

“Çokça sinemaya gidebildin mi?”

El değmemiş tuvalin karşısında Alejandro ensesini kaşdı.

“Devinen çizgi, anlıyor musun beni? Danstaki gibi değil, o alegoriktir. Hayır, hayır, hayır. Sinemayla birlikte gerçek devinim bir sanat oldu: Kapı açmak, yolda yürümek, kaşığı fincanın içerisinde döndürmek, işte, Rojas. Doğal ve yapma, sinemada aynı şeydir. Demek ki kafa patlatmaya gerek yok. Dış dünyayla sanat yapınının dünyası birbirinin aynı. Seyrettiğin sanat yapıtlarının dünyasını anlamadığın bir anda sırf bir şeyler anlamak zorunluluğuyla, sanatı toplumsal olarak açıklanmana gerek yok. İşte bu kadar. Açıklamalar yeter; yapıt gerçekliktir, onun simgesi, ifadesi ya da anlamı değil. Ama nasıl; Rojas? Onu bulmalıyım.”

Adela aradı.

“Eşyaların nerede olduğunu biliyorsun, meleğim. Buzdolabında sandviç, ezme falan var. İstersen getirdiğim plakları koy. Banyo arkada. Şişeler stüdyoda, perdenin arkasında. Sen keyfine bak. Ben biraz uyuyacağım.”

Tırnağını kemirdi ve tablodaki ilk taslağa bakıp suratını buruşturdu.

“Disiplinle bitireceğim bunu, Rojas. Biliyor musun ne oldu? Görmeye başladım. Altı yüz yıldan beri resim yapacağız diye göz nuru döküyoruz. Her şey bir optik sorunu. Sınırlarımızın farkında mısın? Çizgi, renk, model, perspektif, gölge – ya da geometri, izlenim, form; hepsi de gözle ilgili, sanki başka organlarımız yokmuş gibi. Kendi kendime kızıyorum, inan olsun. On yıl harcadım bunu keşfetmek için. Giotto'dan Mondrian'a kadar kim-

se saydam görmedi, hepsi de gözlerini tükettiler, resim artık Kör Değneği olmaktan çıktı. Bu böyle, Oedipus kör oluncaya kadar hiçbir şey anlamadı, öyle değil mi? Gözleri görürken hiçbir şey öğrenmedi. Gerçekten resim yapmak için şimdi gözlerimi oymak zorundayım.”

Lupe geldi.

“Bak, Johnny Belinda, mutfağa gel lütfen. Tamam. Sabahları ne yaparsın? Hedi şimdi hepsini baştan anlat. Yalnız kaldığın zamanlar kendi kendine konuştuğunu, şarkı söylediğini söylememiş miydin? İsa Baba’ya şükürler olsun. Hadi şimdi kahvaltını hazırlar gibi yap. Portakal kes, dilim dilim. Güzel! Şimdi daha çoğunu isteyeceğim. Yumurtaları kır. Tamam, daha hızlı. Büyük etki. Ekmekleri koy kızarsın, küçük ızgaraya. Şu kutuyu aç, Lupe! Dur, tamam. Sessiz, sessiz, sessiz.”

Tablo gece ışıklarıyla kaplandı: Karanlık yapılar üzerinde bir reklamlar ormanı.

“Bir işe yaramaz, biliyorum; bakma bana öyle. Dur. Sonradan soyacaklarımızı baştan giydirmemiz gerek. Daha ne kadar zaman geçmesi gerekecek Cézanne kürelerinin ve konilerinin elmalar ve armutlar olduğunu fark etmeleri için? Daha ne kadar zaman geçmesi gerekecek Seurat’ın noktalarının kumsallar ve Monet’nin ışıklarının da demiryolu garları olduğunu ayırt etmeleri için? Sağlam bir endüstri duygusu vermek için bir fabrika resmi yapmanın yetmeyeceğini biliyorum. Sabun ve bira reklamlarıyla bu gece görüntüsünün, yetmeyeceğini biliyorum; dur, Rojas, lütfen bekle. Anı, zaman, esin gibi yapay saygınlıkları atmadan önce onları göstermek zorundayım. Hepsini gebertmek zorundayım. Şu andan başlayarak, resimde ilerleme vardır demeyi, sen ona ‘umut’ desen de, kendime yasak ediyorum ve senin ‘bellek’ diyeceğin geleneği yasak ediyorum ve bir tabloyu nesnel yapan bu ikisi arasındaki zamanı yasak ediyorum. Yasak ediyorum. Dur, bak.”

Lola geldi.

“Kapa çeneni. Bir kez daha söylersen adımızı bilmiyoruz diye, ant olsun, çeneni dağıtıyorum. Diz çök. Öp elimi. Zavallı naylon oyuncak. Seni eve abuk sabuk şeyler söyleyesin diye mi aldığımı sanıyorsun? Kaldır kafanı. Bak, yüzüme bak. Ne istiyorsun? Yaşamöykümle ya da daha kötüsü özyaşamöykümle resim yapmamı mı? Benim esin meleşim ya da ruhsal durumum olma lüksüyle yetineceğini mi sanıyordun? Ya da dikkatimi dağıtmayı mı? Hadi ordan. Sen olsa olsa beni çıldırmaktan ya da kendimi öldürmekten koruyabilirsin. Seninle yatıyorum, sırf kendi kendimi hadım etmemek ya da titreye titreye deli doktorunun karşısına çıkmamak için. Seninle yatıyorum, Lupe’yle, Adela’yla, sırf sizin üstünüzde yaşamöykümü tüketmek ve resmimin sakat kalmasını önlemek için. Ve baştan başlamamak için. Bir aşka başlamak neye mal oluyor biliyor musun, aynı sözleri bir kez daha söylemek ve bu hareketleri yeni sanmak? Vaktini babalardan, erkek kardeşlerden ve kocalardan gizlenmekle geçirmek? Ve sanma ki kulağımla ben de Van Gogh’u oynayacağım. Sıyrır şu paçavraları, hadi. Beni aşktan koru. Buradasın, çünkü başıma iş açmıyorsun.”

Biraz geri gitti, ikinci tablonun karşısında, elleri dudaklarının üzerinde, gözleri parlayarak.

“Anladın mı şimdi Rojas? Eskiden aramızda kutsal bir sanatın var olabileceğini söylemek istiyordum. Bütün resimlerim, birliğimiz içerisinde belli bir biçimde, belli bir görüntüde yarı saklı ve kutsal olarak bulunan şeyin, karanlık olan yönün, betimlemeleriydi. Siz haklıydınız: Günümüzde saltanat süren Coatlicue’ydi, bir meyhanede oturan Tezcatlipoca, Penitenciaría – Panteones hattında işleyen otobüsteki Xipe Totec’ti. Gerçek değildi, Rojas, sana yemin ederim. Sanat yalnızca korkulu bir doğa karşısında kutsaldır. Bir cenneti, bir

cehennemi gereksindirir, en uğta ve evrenötesi bir seçim. Peki. O zaman evren ve insan, zaman içinde kendi kendilerini kutsallaştırmaya kalkışırılar. Ona da peki. Daha da uzağa gideceğim. Ne evren ne de insan şimdiden daha kutsal oldular. Kutsal olan bu işte. En son kutsal olana karşı çıkmak. İşte onlara bunu sunuyorum. İyi duygular değil, ne insan resimleri, ne özgür kılınmış madde, ne ışık, ne de bir geometrik biçim. Hayır. Burada kutsal olan tek şey var: Kutsalın yadsınması. *Onların kullandıkları şey.*”

Alejandro parmağını biten tabloya uzattı. Kusursuz bir çekilmiş kahve hokkası. Cam bir şişe, bir kapak, kırmızı etiket, üzerinde harfle NESTLÉ CAFÉ INSTANTÁNEO SIN CAFEÍNA HECHO EN OCOTLÁN, JAL. MARCA REG.

“Ben elimden geleni yaptım. Ne olursa olsun,” dedi Rojas, gülümseyerek.

Bir tablo yalnızca bir tabloydu. Alejandro sonunda Olivar los Padres'teki evinde rahata kavuşabilmişti. Kentte uzun uzun yürüdü, duvarların önünde durup saatlerce resmî partinin propaganda afişlerini ve parti adayının resmini seyretti, Meksika filmlerinin afişleri, bir Minimax'ta sergilenen mallar. Eski kitaplar satın aldı, komik ve romantik öyküler ve stüdyosunun duvarlarına Don Catarino, Chupamirto ve Mamerto'dan bu yana, arada Pepín, Chamaco Chico ve Üstün Bilginler'den geçerek ta Burrón ailesine ve José G. Cruz'un *los fumetti*'sine kadar, Meksika çizgi-romanının tarihçesini anlatan sayfalar çiziledi. Sabırsızlıkla televizyonda otuzlu yılların o canım filmlerini utanıp arlanmadan kesip araya sıkıştırdıkları reklamları bekledi. Bogart, Bacall, Errol Flynn, Joan Crawford, kişisel kutsanmanın -duruş, giyim, metafizik- örnekleri değil miydiler? Geleşigüzel resimler çizmeye başladı, bir çizgi romanın çok sade çizgileriyle, *The Big Sleep*'teki Humphrey ve

Lauren yüzleri ve kendi portresine geçmeden önce arka arkaya Raymond Chandler'in romanlarını okudu. Adela, Lola ve Lupe düzenli olarak geliyorlardı, her zaman ki gibi tam zamanında ve uysal, ailenin bireyleri olarak, Alejandro Sevilla'nın uğraşısına karşı yabancı ve ağzı sıkı – yine de onun tenis pabuçları, gazoz şişesi ya da halk türküsü plağının kabı karşısında hiç kımıldamadan, düşünceli, hemen hemen tapınırcasına, uzun uzun durup bakmasına şaşmıyor değillerdi.

“Biraz sokağa çıksan. Hiç aynaya baktın mı?” dedi Rojas ve onu omuzlarından yakalayıp iri, sarı bir *pulque*¹ şişesinin karşısına sürükledi; Alejandro, şişede, hiçbir zaman olmadığı kadar, küçük kızlara şeker veren içbükey bir satır olarak yansıdı.

Loş apartmanda, büyük bir ciddiyetle karşı karşıya durup *surf* çalışan çiftlerin üzerinde, Trini López'in çekici hüküm sürüyordu. Alejandro bir cuba libre² aldı, sonra gergin bacaklar, titrek kalçalar ve sinirli kollar arasından kendisine bir yol açarak salonun dibindeki duvara yaslandı. Rojas'ı gördü, karısı tutmuş sürüklüyordu; Libertad elleriyle göğsünü yelpazeledi ve Elba Sokağı'na bakan pencereleri açtı. Yedinci kattan kent, ön sahne masklarının geleneksel dip perde yönünü – ayrıca, bilinen, kendine has oyununu vurgulayan bir sahne yarı çemberiydi. Alejandro ipek bir kimono giymiş ev sahibini gördü. Vargas'tı bu, genç tiyatro müdürü ve odanın duvarları Lotte Lenya'nın, ta *Üç Kuruluşluk Opera*'nın göz altları mosmor genç orospusundan daha dün Ajan 007'nin yanında görülen kaşarlanmış sevicî karıya kadar gelen uzun meslek yıllarının maskalarını eriterek barındırıyordu. Salon bir Brecht ve Weill mihrabı –ve mezarı– idi; yalnızca iki savaş Berlin'inin büyük müziği ve bir de dün gülünçlüğü'nün sınırlarına ka-

¹ Sabırotundan yapılan bir içki. (Ç.N.)

² İçinde rom bulunan bir kokteyl. (Ç.N.)

dar sürülen, bugün de eskiye özlemle onurlanıp geri getirilen mobilya ayrıntıları ve süslemeleriyle bir önem kazanıyordu: Yalancı bir altın çağ ve onun, modern apartmanın kullandıkça yıpratın, tüketen niteliğinden yararlanarak sağa sola, kadife perdeler kalabalığı arasına serpiştirilmiş uzun ayaklı lambalar, saçaklı koltuklardan oluşan uzantısı.

Vargas'ın kızıl sarı saçlı güzel karısı kara danteller, file çoraplarla, başında melon şapka, tam plak sona ererken çıkageldi ve kara saçlı, mavi gözlü bir kız dans grubundan ayrılıp döne döne gitti, dipteki duvarın dibinde durdu, ellerini karnının üstünde kavuşturdu. Alejandro kıza baktı ve içki içmeye devam etti. Genç kız, Vargas'ın, çağırılırlarm gülüşleri ve alkışları arasında *Alabama Song*'u söyleyen karısının zarafetine bakarak, hayran hayran içini çekti. Alejandro'nun içindeki sıkıntı bir saniye sürdü: Bir ananas konservesi kutusunun yerine, ussal bir yer değiştirmeye genç kızın, boyanmamış dudakların birleştikleri yere kadar uzanan uzun, sert ve kara saçlarının hemen hemen bütünü sakladığı profilini koyacak kadar bir zaman. Kız, yorgun, gülümsüyordu. Birisine dalgın bir selam gönderdi ve kollarını kavuşturdu. Alejandro gözünü ayırmak ve yeniden ananas kutusu hayalini yakalamak istedi. Genç kız çevresine bakındı. Alejandro'ya rastlayınca iki parmağın oynattı ve gülümsedi. Ressam sigara paketini çıkardı ve kıza bir *Raleigh* ikram etti.

Kız, "*Thanks,*" dedi, "*I'm Joyce.*"¹

Alejandro kibriti çaktı ve Joyce'un yüzüne doğru tuttu.

"Size bir şey söyleyebilir miyim?"

Joyce gözlerini kaldırdı. Alejandro bu mavi gözleri başka hiçbir şeyle, hatta denizin Attika'da, adı anılmaz bir burunda karaya atmış olduğu bronz delikanlının

¹ (İng.) Sağ ol, adım Joyce. (Ç.N.)

anısıyla bile ölçüştürmek istemedi – önemliydi çünkü hiçbir anlama gelmiyordu, bir zaferi kutlamak ya da bir ölüye ağlamak için değildi, yalnızca gündelik inceleği içinde yakalanmış kendisiydi. Uzun parmaklar, dar kalçalar. Joyce sigarayı ateşe tuttu.

“Sanırım siz şimdiye kadar görmüş olduğum kadınların en güzelisiniz.”

Joyce bir nefes çekti. Yüzüne renk veren şaşkınlığı gizleyemedi.

“Kocam şu,” diye gösterdi sigarasıyla. “Şurada bağdaş kurmuş şarkı söyleyen.”

“Bunu sana hiç söylemedi mi?”

Joyce Alejandro’ya dimdik baktı:

“Saksonlar hiçbir zaman uluorta konuşmazlar.” Gü-lümsedi. “Onun içindir ki Latinler hoşuma gider.” Gözlerini indirdi. “Evet bunu bana ilk siz söylüyorsunuz.”

“Burada ne yapıyorsunuz?”

“Biz arkeologuz. Bu yıl doktoramızı veriyoruz. Burada tezimizi hazırlıyoruz. Daha şimdiden Yucátan, Palenque ve Xochicalco yörelerini gezdik. Yarından sonra Tula’ya gidiyoruz.”

Joyce kaşlarını çattı. Alejandro elini tuttu.

“Canımı sıkma,” dedi genç kız, kuru bir sesle. “Gerekli serüvenlerin hepsini geçirdim, bitti. Aşk bir müzikli iskemleler oyunu değildir. Bunu ciddi olarak söylüyorum sana. Bunu bir tek adamla anlayabilmek oldukça zordur. Aşk dolaylı, gizli, çelişkilidir ve uluorta duygularda bulunmaz. Büyük Latin tutkusuna karnım tok.”

“Joyce, öndeyişlerden hoşlanmam. Şimdi benimle birlikte çıkabilir misin?”

“Kocamla gitmem gerek. Yarın on ikide National City Bank’ta buluşuruz.”

Gitti, leylak rengi tüllere sarılı, dekolte, uzun, kıvrak ve ciddi. Herkes alkışladı ve birisi bir *bossa nova* plağı koydu. Alejandro yavaş yavaş basamakları indi.

Asansör on birinci kattan sonra çalışmıyordu.

Öğleyi biraz geçe barok cepheli yapıya girdi, biraz daha modern görünümlü olan iç kısımda ahşap tezgâhlar ve deri iskemleler arasında kızı aradı. Bir görevlinin önünde oturuyordu. Başına bir örtü sarmış, kara gözlükler takmıştı. Makyaj yapmamıştı, yüzündeki çiller belli oluyordu. Yanına gitti, el sıkıştılar.

“Para bozduruyordum. İşim bitince çıkarız.”

Parayı alıp kalktı. Ayağındaki sandaletlerle çok daha kısa boylu görünüyordu ve elinde bir file, filenin içinde birkaç konserve kutusu, bir de at üzerinde bir bez bebek vardı.

“Oğlana aldım,” dedi kör edici ışığa çıktıkları zaman, “Meksika oyuncaklarına bayılıyor.”

“Araba şuradaki parkta,” dedi Alejandro. Kızı dirseğinden tuttu, karşıya geçtiler.

“*Excelsior*’dan geçip bir ilan vereceğim,” dedi Joyce, Opel, peşlerinde bitmez tükenmez piyango satıcılarıyla 5 de Mayo Caddesi’ni çıkarken.

“Birlikte bir kahve içecek vaktimiz var mı?”

Alejandro kara gözlüklerini çıkardı ve Joyce’un elini sıktı.

“Önce gidip ilanı yazdırayım. Çocuğa bakacak birini arıyoruz.”

Joyce da Alejandro’nun elini sıktı; Alejandro Joyce’un elini dudaklarına götürdü. Klaksonlar delirdiler. Gülmseyerek bakiştılar, Opel yeniden yola koyuldu.

“Kim olduğunu söylediler. Gerçekten hayranım yaptığın işe. Herkes bunun çağdaş hayat bağlamı içinde yerli sanata yakın tek şey olduğunu söylüyor. Yalnız şunu da itiraf edeyim ki senden, bunu öğrenmeden önce hoşlanmıştım.”

“Joyce senden korkunç hoşlanıyorum. Sana yemin ederim. Bak ne hale getirdin beni. Sana dokunuyorum ve deliriyorum.”

“Hayır, rica ederim. İşte gazeteye geldik. Sen de iniyor musun benimle?”

“Arabayı park ettikten sonra seni Fransız Kitaplığı’nda beklerim. Sonra kahve içmeye gideriz.”

“Olur.”

Joyce indi ve gazeteye doğru koştu. Alejandro bir araba parkına girdi, sonra birkaç adımda kitabevine ulaştı.

“Günaydın,” dedi Lisette, “kitaplarınız geldi.”

Alttaki raflara eğilip kitapları çıkardı. Alejandro, Delaunay’nin gravürlerini karıştırdı, kendi kendine, hep ışık, nesne yok, dedi; son Rembrandtlar gibi. Saatine bir göz attı. Sonra gözlerini üst raflarda dolaştırdı; tekerlekli küçük merdivenler, sigara tablaları, ortadaki yuvarlak masanın üstünde duran zambaklar, kitapçı dükkânının sevimli havası. Koltuğunun altında kitaplarla kasaya gidip hesabı ödedi.

Kitapçı dükkânından çıkıp Paseo de la Reforma’ya saptı.

Bir an durdu; sonra hızlı hızlı arabaya doğru yürüdü, parayı ödeyip Opel’e atladı. Yan sokağa çıktı ve Bucareli’de sağa döndü.

Alejandro’nun yeni sergisi geçen hafta açılmış ve çok ses getirmişti. Onu kendisini yadsımağa, ülkeye sırt çevirip utanmadan *Pop Art*’tan aşırımlar yapmakla suçlamışlardı. Rojas, Sevilla’yı savunmak için bir yazı yayımladı. Başlık: “Değersiz Kutsallaştırılması.” Adela, Lola ve Lupe toz oldular. Sergi başka birçok kadın topladı, Olivar de los Padres’teki evde, haftanın günlerini paylaştılar. İyi ressam, kötü ressam, o önemli değil de, herkesin üzerinde birleştiği nokta, Alejandro’nun iflah olmaz ve mutlu bir Don Juan olduğu. Geçenlerde kendisine hatırlattım, yaş otuz üç dedim, evlenmeyi düşünmenin tam zamanı. Alejandro bana hüznle bakmakla yetindi.

ESKİ HAKLAR

Carlos Velo'ya

“Sizi gidi akbaba sürüsü! Sizi leş kargaları sizi! Çıkın dışarı! Ortalığı kurutmak mı istiyorsunuz? Öbür yoldan gidin, başka yol mu yok, gidin Doña Casilda'nın evinin oradan dolaşın, hem ihtiyar sofu sizi görünce zevkten dört köşe olur. Juarez'e sadık bir cumhuriyetçinin evine saygı gösterin. Hiç beni sizin karanlıklar tapınağına girerken gördünüz mü, murdar leş kargaları? Sizi buraya davet eden mi var? Dışarı, dışarı!”

Büyükbabam bahçe duvarına yaslanmış, bastonunu sallıyordu. Hiç kuşku yok, bu bastonla birlikte doğmuş olmalı. Belki de kaybolur korkusuyla geceleri de koynuna alıyordur. Bastonun sapı da her bakımdan büyükbabaya benzer; gözleri, aynı zamanda birçok şeye birden bakıyormuş gibi çok çekik, güzel yeveli bir aslan, ama büyükbaba da, eh, doğrusu o da kiliseye kestirmeden gitmek için bahçenin yanından geçmek isteyen papazları ve papaz çömezlerini gördüğü zaman sarı gözleri kulaklarına kadar çekilen eski yevelilerden değil midir? Papaz okulu Morelia'nın az dışında kalır ve büyükbaba okulu sırf bizi rahatsız etmek için mahsus bizim çiftliğin yolu üzerine yaptırdıklarına yemin eder. Onun kullandığı söz bu değil elbette. Teyzeler, büyükbabanın savurduğu sözlerin fena halde ahlak dışı olduğunu ve benim onları tekrar etmemem gerektiğini söylerler. Beni asıl şaşırtan şu, papazlar Doña Casilda'nın çiftliğinden dolaşacak yerde hep buradan geçiyorlar, gören de büyükbabanın küfürleri hoşlarına gidiyor sanır. Bir kez oradan geçtiler, sofu kadın kendisini kut-

sasınlar diye diz çöktü, sonra da hepsini kahve içmeye buyur etti. Niye hâlâ buradan geçerler, bir türlü anlayamam.

“Bak gör bir gün ne yapacağım onlara. Çarşamba papazları! Üstlerine köpekleri salacağım.”

Aslında büyükbabanın köpekleri çiftlikte havlarlar ama çiftliğin dışında kuzu gibidirler. Papazlar tabur halinde tepeden indikleri ve haç çıkarmaya başladıkları zaman üç çoban köpeği de şeytan görmüş gibi havlamaya başlar. Bu papazlar sıkı perdah tıraşları ve uzun etekleriyle, büyükbabanın tarak yüzü görmemiş kaba sakalına alışmış olan nice kimseyi şaşırtmış olmalıdırlar; hem öyle sanıyorum ki, büyükbaba sakalını bilerek karıştırıyor, özellikle teyzeler bizi yoklamaya geldikleri zamanlar. Köpekler ne zaman yola çıksalar hemen köpekleşiyorlar ve papazların ellerini ve pabuçlarını yalamaya başlıyorlar, onlar da, yani papazlar da, hafif bir gülümsemeyle ve yan gözle, öfkesinden kuduran, elindeki bastonla duvarı döven ve neredeyse sesini büsbütün yitirecek olan büyükbabaya bakıyorlar. Bununla birlikte, doğrusu papazların başka bir yere bakıp bakmadıklarını pek bilemiyorum. Çünkü büyükbaba eteklikli bayların geçişini hep kolunu Micaela'nın beline dolaşmış olarak bekler, kendisinden çok daha genç olan Micaela da büyükbabaya sımsıkı sarılır, bluzunun düğmelerini çözer; bir San Domingo muzunu yer, arkasından bir tane daha yer; ve papazlar geçerken gözleri de dişleri de pırl pırl yanar.

“Benim karıya ağızlarının suyu akıyor, hergelelerin!” diye bağırır büyükbaba ve Micaela'ya daha sıkı sarılır. “İsterseniz size cennetin yolunu göstereyim, ya?”

Kahkahayı patlatıp Micaela'nın eteğini kaldırır ve papazlar tırısı kalkarlar, tıpkı ara sıra ormandan inip bahçenin yanına kadar sokulan ve kendilerine havuç atılmasını bekleyen ürkek tavşancıklar gibi. Büyükba-

ba ve Micaela güler, çok gülerler, ben de onlar gibi gülerim ve gülmekten gözleri yaşaran büyükbabanın elini tutarım.

“Bak bak, tavşan gibi zıplıyorlar. Bu sefer adama kıllı korkuttun onları. Bir daha zor gelirler artık buraya.”

Büyükbaba, bahçenin dibindeki barakaya istif edilmiş odunlara benzeyen, sarı nasırlarla kaplı mavi damarlı elinin içinde elimi sıkar. Köpekler içeri girip yeniden ulumaya başlarlar. Ve Micaela düğmelerini ilikleyip büyükbabanın sakalını okşar.

Ama genellikle işler daha gürültüsüz olurdu. Burada zevkle çalışıyoruz, teyzeler on üç yaşında bir çocuğun okula gidecek yerde çalışmasının ahlak dışı olduğunu söylüyorlar, ama ben ne demek istediklerini anlamıyorum. Sabah erkenden kalkmak, Micaela'nın aynasının karşısına geçip ağzında firketelerle saçlarını taradığı, yatakta sabah keyfi yapan büyükbabanın homur homur homurdandığı büyük odaya koşmak hoşuma gidiyordu. Büyükbaba her gece sabahın ikisine kadar arkadaşlarıyla konken oynar, çok geç, baykuşlarla yatar ve dört saatten fazla uyumazdı. Sabahın saat altısında çeşit çeşit mobilyalarla, üzerlerinde baş yastıkları bulunan salıncaklı koltuklar, aynalarında insanın kendini boylu boyunca görebildiği aynalı dolaplarla dolu odaya dalar, güle oynaya yatağa tırmanırım. Büyükbaba uyuyormuş gibi yapar, aklınca beni kandırır, ben yaramazlığı sürdürürüm, o da sonunda aslan gibi kükrer, şiddetinden lambanın şişesi titrer; bu kez ben de yalancıkdan korkar ve başka hiçbir yerde benzeri bulunmayan kokuların sinmiş olduğu çarşafın arasına saklanırım. Evet, ve Micaela'nın şöyle söylediği olur: “Sen küçük bir oğlan değil, bizim köpekler gibi bir köpeksin, onlar da bir şey görmezler besbelli ve yalnız koku peşinde koşarlar.” Doğru olsa gerek. Gözüm kapalı mutfağa gi-

rer, dosdoğru ekşi kremaya, ballı tartlara, peynirtatlılara, kaymak çanağına ve Micaela'nın kaynatmakta olduğu mango reeline doğru yürüye bilirim, hiç şaşmaz. Ve gözlerimi açmadan parmaklarımı tencereye daldırıp dudaklarımı, içinde sıcak tortillaların yığılı olduğu sepete uzatabilirim. “Bak, büyükbaba,” dedim bir gün, “istesem sırf kokuyla istediğim yere gidebilirim, kaybolmadan, inan olsun.” Dışarıda kolay. Daha güneş doğmadan işçiler bıçkıevine gelmiş olurlar ve bu taze am kokusu beni, işçilerin iri tomrukları ve dalları dizip, hızarlarla hem enine hem boyuna doğradıkları marangozhaneye kadar ulaştırır. Bana günaydın derler ve “Alberto, gel bize biraz yardım et,” diye takılırlar çünkü benim bundan koltuklarımın kabardığını ve onların da bunu bildiklerini bildiğimi bilirler. Ortalıkta talaş dağları vardır ve gerçek bir orman gibi kokar her yer. Gerçek, çünkü ağaç önce ve sonra aynı kokmaz; yani ağaçken başka, mobilya ya da ev kapısı ya da direği olduğu zaman başka kokar. Bir gün Morelia gazetesi büyükbaba hakkında kötü şeyler yazdı, “dağkemiren” dedi; büyükbaba da bastonu kapıp Morelia'ya indi ve gazetecinin kafasını yardı, sonra da zarar ziyan ödedi. Büyükbaba elbette zavallının biri değil. Onu papazlara ve gazetecilere sinirlendiği zaman görmeli. Sonra da evin arkasındaki limonlukta oyalanıırkenki dingin halini. Hayır, limonlukta bitki falan yok, kuş var. Evet, büyük bir kuş koleksiyoncusudur ve sanırım beni o kadar sevmesi de bu zevkin ondan bana geçmiş olması ve öğleden sonralarımı kuşların yanında geçirmem, darı ve su vermem ve güneş battığı, onlar da uykuya daldıkları zaman üstlerini örtmemden ileri geliyor.

Kuşlar ciddi bir iştir ve büyükbaba der ki, onlara iyi bakmak için iyi incelemek gerekir. Haklıdır da. Bizim kuşlar öyle rasgele serçeler değildir. Kafeslerdeki yazıları saatlerce okumuş, her birinin nereden geldiği-

ni, niye bu kadar az bulunur şeyler olduklarını öğrenmişimdir, iki sülünümüz vardır: Erkeğin tüyleri parlaktır, pek de kibirlidir; oysa dişi zavallı, acınacak bir şeydir, tüyünün rengi falan yoktur. Bembeyaz Amazon papağanı, gözlerinin çevresindeki mor halkalarla yukusuz bir gece geçirmişe benzer. Ateşkuşu kara ve turuncudur. Şahane dul'un dört uçlu kuyruğu yılda bir kez, koca aradığı zaman ortaya çıkar ve hemen arkasından kuyruğunu yitirir. Elmasbaş Çin sülünü pembe yüzlü, ayna renklidir. Parıltılı şeylere meraklı saksağanlar da vardır. Öğleden sonra gelip bu kuşlarla uğraşmayı severim, ama sonunda büyükbaba çıkagelir:

“Her kuş çevresinde bulunanları tanır, dostlarını, vakitlerini nasıl oyunla geçirdiklerini bilir. İşte o kadar.”

Sonra uzun ve yarı cilalı bir masada akşam yemeği yedik ve yaşlı büyükbabam bu masanın evde dinle ilgili tek eşya olduğunu söylerdi, çünkü bir manastırdan gelmeydi.

“Bir manastır yemekhanesinin masası bir liberalin eline düştü diye canımı sıktığım falan yok,” dedi Micaela, tabaklarımıza içine barbunya fasulye doldurulmuş küçük biberler ve eritme peyniri koyarken, “Juárez kiliseleri kitaplıklara çevirmişti ve bu zavallı ülkenin kötüye gittiğinin en belirgin kanıtı da, bugün kitapları kaldırıp yerlerine kutsanmış su kapları koymalarıdır. Neyse ki o tüyü dökülmüş teyzeler, her kiliseye gidişlerinde, bu sayede gözlerinin ucunu olsun yıkayabiliyorlar.”

“Hep yıkanıyorlar öyleyse,” dedi Micaela, *pulque* kabını büyükbabaya uzattı, “bu yobaz karıların, kiliseden çıktıkları yok. Hepsi de sidiğe batırılmış paçavra gibi kokuyor.”

Büyükbaba kolunu Micaela'nın beline attı, üçümüz de ağız dolusu güldük, ben de defterime üç teyze-

min, kayıp annemin kardeşlerinin resimlerini çizdim, bizim uzun gagalı kuşlara benzediler. Bu kez üçümüz de o kadar çok güldük ki gözlerimize yaş doldu, kasıklarımız ağrıdı, büyükbabanın suratı domates gibi kızardı, arkadan arkadaşları geldiler, iskambil oynamaya oturdular ve ben çıkıp yattım, ertesi sabah erkenden büyükbabayla Micaela'nın uyudukları odaya daldım, her günkü hayat yeniden başladı ve herkes de bu hayatı seviyordu.

Bugün bıçkıevinden köpek sesleri geldi, ben de yine papazlar geçiyor sandım. Büyükbabanın çürük yeşillere benzeyen sövgülerini kaçırmak istemiyordum, ama bu kadar erken geçmelerine de şaşıyordum ki klakson sesleri duydum ve anladım ki teyzelerim gelmişti. Noel'den beri görüşmemiştik, Noel'de beni zorla Morelia'ya götürmüşlerdi, sıkıntıdan patlamıştım. Biri piyano çalıyor, ikincisi şarkı söylüyor, üçüncü de az ötede başpapaza *rompope* kadehleri sunuyordu. Hemen saklanmak geçti içimden, ama merak baskın çıktı ve o antika otomobili görmek için, sanki bir şey yokmuş gibi ıslık çalarak, yongalara ve meşe mantarlarına şut çekerek çıkıp yürüdüm. Herkes içerdeydi. Parmaklığın önünde iri bir makine duruyordu, saçaklı bir gölgesi, kadife koltukları ve üzerlerinde el işi yastıkları vardı. INRI, SJ, ACJM. Bu harflerin ne demeye geldiğini büyükbabayla araştıracağız, sonradan. Şimdi iyice biliyorum ki büyükbabanın bunlara iyi bir fırça çekeceği için keyfine diyecek yoktur. Onu üzmemek için parmaklarımın ucuna basarak eve döndüm. Onlar beni görmeden ben onları görecektir şekilde, çiçek vazolarıyla bitki saksıları arasına saklandım.

Büyükbaba ayakta, iki eliyle bastonun sapına dayanmış, dişlerinin arasında bir yaprak sigarası, tütüyor ki, Ciudad Juárez ekspresi sanırsın. Micaela mutfağın kapısında durmuş, alaylı alaylı bakıyor. Teyzeler kamış

kanepede dimdik oturuyorlar. Üçünün de kafasında kara şapka, ellerinde ak eldivenler ve dizleri de sımsıkı bitişik. Bildiğim kadarıyla ikisi evli, ortadaki bekâr; pek belli olmuyor, çünkü Milagros Tejada de Ruiz, yalnızca gözlerinden birisini durmadan kırpmasıyla seçilir, sanki gözüne bir şey kaçmış gibi ve Angustias Tejada de Otero kendinden başkası olamaz, şu nedenle ki başında peruka vardır ve bu peruka bir o yana bir bu yana kayar durur ve Benedicta Teyze, kız olanı, biraz daha genç görünür ve her saniye kara dantel bir mendille burnunun ucunu siler. Bu dediklerim bir yana üçü de adamakıllı sıskadır, adamakıllı beyaz –hemen hemen sarı– bıçak gibi keskin birer burun ve aynı biçimde giyinirler. Yani bütün ömürlerince yas giyimleri içindedirler.

“Anası bir Tejada idi. Ama babası benim gibi Santana ve bu da hakkı bana veriyor,” diye bağırdı büyükbaba, burnundan duman tüterek.

“Onda iyi olan ne varsa Tejedalardan geliyor, Don Agustin,” dedi Doña Milagros (gözünü bir fener gibi kırıştıranı); “bunu da unutmayınız.”

“İyi yanları benden geliyor,” diye bir kez daha bağırdı büyükbaba ve bir bardak bira doldurdu, üçü birden kulaklarını tıkayan teyzelere doğru homurdandı: “Ne dırdır edip duruyorsunuz papağan gibi? Ben böyle entipüften şeyler için nefes tüketmem.”

“Papağan değil, hanımız!” diye gıdakladı Angustias. “Üstelik evinize bir orospu kapatmış onunla yaşıyorsunuz.”

“İçki,” dedi Matmazel Benedicta, gözlerini indirip. “Çocuk da sarhoş gezmeye başlarsa hiç şaşmam.”

“Buna sömürü derler,” dedi Doña Milagros ve burnunu kaşdı. “Onu bir el işçisi gibi çalıştırıyorsunuz.”

“Cehalet.” Doña Angustias gözünü kırptı. “Daha Hıristiyan okuluna adım atmadı.”

“Günahkârlık.” Señorita Benedicta ellerini bitiş-tirdi. “On üç yaşına geldi, daha kiliseye adım atmadı.”

“Saygısızlık.” Doña Milagros parmağını büyükba-baya uzattı. “Kutsal Ana’nın kilisesine ve rahiplerine karşı günaha giriyorsunuz, her gün sövüyorsunuz.”

“Kâfir!” Señorita Benedicta kara mendiliyle gözle-rini sildi.

“Dinsizlik!” Doña Angustias başını salladı, peruka-sı kaşlarının üzerine düştü.

“Nikâhsız kariyla yaşamak!” Doña Milagros bu kez gözlerini kırpıştırmadı.

“Uğurlar olsun Carlota Ana!” diye bir türkü tuttur-du Micaela ve elindeki bulaşık bezini silkeledi.

“Basın bakalım, kısırlar ve hainler sürüsü,” diye gürledi büyükbaba bastonunu kaldırarak. Teyzeler bir-birlerinin ellerine yapıştılar ve gözlerini yumdular. “Bir aile ziyareti için bu kadarı yeter. Tencerelerinizin, tes-pihlerinizin ve kutsal sularınızın başına dönün ve koca-larınıza söyleyin, etek altlarına gizlenmesinler, çünkü Agustín Santana pek öyle melek sayılmaz, oğlanı ger-çekten alıp götürmek istiyorlarsa gelsinler, buyursun-lar, onları burada bekliyorum. Tanrı yardımcınız olsun hanımlar, çünkü böyle bir mucize ancak onun sayesinde olabilir. Hadi şimdi, güle güle gidiniz!”

Büyükbaba bastonunu kaldırdı, ama Doña Angus-tias da küçük bir kâğıt çıkardı:

“Bizi korkutamazsınız. İşte çocuk mahkemesinin kararı, alın okuyun. Bu bir ilam, Don Agustin. Bu çocuk artık bu ahlak dışı sefahat ortamında bırakılamaz. Bu-gün öğleden sonra iki jandarma gelip çocuğu alacak ve kardeşiniz Benedicta’nın evine götürecektir; Alberto’yu akıllı uslu ve dinibütün bir Hıristiyan delikanlısı olarak yetiştirmek, evlenmemiş bir hanım için zevk olacaktır. Hadi kalkalım kardeşlerim.”

Benedicta Teyze'nin evi Morelia'nın ortasındadır, balkonu küçük bir meydana bakar, demir sıralar, sarı çiçekler vardır. Sağda bir kilise yükselir, ev kentin bütün büyük evleri gibi eski bir konaktır. Bir giriş bölümü, bir iç avlu, hizmetçilerin yatıp kalktıkları bir zemin katı ki mutfak da oradadır, iki kadın bütün gün kömür fırınlarını beslerler. Üst kattaki salonlar ve odaların hepsi de çıplak avluya bakarlar. Bu kadar söz yeter: Milagros Teyze dedi ki eski giysilerinin hepsini yakalım (ceket, pantolon, pabuç, yün gömlekler) ve beni işte bu şimdiki mavi takım, beyaz ve kaskatı gömlekle kadınsı bir kılığa soktular. Ve bana salak bir öğretmen tuttular, okullar açılmadan önce kötü bir Fransızca konuşmayı öğretecek ve ben "u" harfini hocanın isteğine uygun olarak söyleyebilmek için şu anda bir domuz ağızı edinme yolunda emin adımlarla ilerlemekteyim. Evet, her sabah Benedicta Teyze'yle kiliseye gidip katı sıralara oturuyorum. Neyse ki her gün aynı sıraya değil ve böylece az da olsa avunabiliyorum. Hemen her gün yemeği yalnız yiyoruz, teyze ve ben, ara sıra öbür teyzeler de kocalarını alıp geliyorlar ve başımı okşayıp "zavallı çocuk" diyorlar. Sonra yalnız başıma avluya çıkıp dolaşılıyor ya da bana ayrılmış olan odaya çekiliyorum. Büyük bir yatak, bir de cibinlik. Yatağın tepesinde bir haç, yanında küçük bir kutsal su kabı. Öyle canım sıkılıyor ki, yüreğim daralarak bekliyorum yemek saatlerini, çünkü azıcık olsun oyalanabilirim ve yemeğe daha yarım saat varken yemek odasının kapısında dönenmeye başlıyorum. Mangaldaki ateşi yelleyen kadınların yanına gidiyorum, ne pişirdiklerine bakıyorum, sonra dönüp kapının yanında nöbet tutuyorum hizmetçilerden birisi gelip sofraya çatal bıçak koyana kadar, sonra Benedicta Teyze odasından çıkıyor, beni elimden tutuyor ve birlikte yemek odasına gidiyoruz.

Benedicta Teyze kimseleri beğenmezmiş, kendisi-

ne layık bir erkek bulamamış, onun için de işte böyle bekâr kalmış, öyle diyorlar; ama artık yaşlanmış, tam otuz dört yaşına gelmiş. Yemek yerken bakıyorum, aramızdaki bu yirmi yaşlık fark belli oluyor mu diye, o ise suratıma bile bakmadan, tek söz söylemeden çorbasını içiyor. Zaten benimle hiç konuşmaz, birbirimizin ne dediğini anlayamayız da, bağırsak bile sesimiz duyulmaz, o kadar birbirimizin uzağında oturuyoruz. Onu Micaela'yla kıyaslayamaya çalışıyorum, daha önce birlikte yaşadığım tek kadın o, annem beni doğururken, babam da ondan dört yıl sonra ölmüş, ben hep büyük-babamla ve teyzelerimin deyişleriyle, kapatmalarla birlikte yaşamışım.

Matmazel Benedicta, garip bir şey ama, hiç gülmemeyi seçmiştir. Benimle konuşması da yalnızca zaten bildiğim şeyleri söylemek, zaten yapmakta olduğum şeyleri yapmam için emirler vermek, zaten onun söylemesine gerek kalmadan yaptığım şeyleri bildirmek içindir. Beni kötüye kullanıyor. Yemekler gerçekten bu kadar uzun mu sürüyor, yoksa bana mı öyle geliyor bilmiyorum ama kendimi oyalamaya çalışıyorum. Bunun da birkaç yolu var: Birincisi teyzemin başının yerine Micaela'nın başını koymak – çok hoş oluyor, çünkü kahkahalarını duyuyorum, hafif yüzünü kaldırmış, söylenen şey sahi mi yoksa şaka mı diye soran bakışlarını görüyorum, Micaela böyledir – kara giysinin ve kapalı düğmelerin üzerine. Bir ikincisi de kahve istemek için kendi uydurduğum bir dille konuşmak:

“Babakınız teteyzeze kakahve varar mı mı?”

Teyze içini çeker ve o kadar budala olmasa gerek ki, istediğimi yapar, yalnız bana kısa bir ders vermek fırsatını da kaçırmaz:

“Lütfen denir, Alberto.”

Ama üst yanı için, dediğim gibi ben atik davranırım; kapımı gümlerip hâlâ kalkmadığım için bana çı-

kıştığı zaman ben ona yıkanmış, yukarıdan aşağı pırıl pırıl giyinmiş olarak iç avludan yanıt veririm. O zaman öfkesini bastırır ve daha da ciddi bir havayla kilise saatinin geldiğini söyler ve ben gülümseyerek ona elimdeki dua kitabını gösteririm; o da artık diyecek bir şey bulamaz.

Buraya geleli bir ay kadar olmuştu ki, şu ispiyoncu papaz yüzünden, sonunda beni bir gün yakaladı. İlk kudas ayinine hazırladılar ve din derslerine giden çocuklar koskoca bir tosunun kutsal ruh üzerine tek kelime bilmemesine güldüler. Sadece gülmekle yetindiler, çünkü ben en irileriydim. Dün günah çıkarmaya hazırlanmak üzere papazla konuşma sırası bendeydi. Bana bir sürü günahın söz etti ve din üzerine bir şey öğrenemediysem ve ahlak dışı bir ortamda büyüdüysem bunda benim bir suçum olmadığını söyledi. Benden hiç sıkılmamamı, her şeyi olduğu gibi anlatmamı istiyordu, ahlaksızlığı gündelik işlerden sayan, iyiyle kötüyü birbirinden ayıramayan, gırtlığına kadar günaha batmış bir delikanlıyla, ömründe ilk olarak karşılaşılıyor ve günah çıkarmaya hazırlanıyordu. Ben nasıl aşağılık günahlar bilsam diye kafa patlatıyorum, kilise boş, yalnız ikimiz, diyecek bir şey yok ki anlatayım, ben de gördüğüm filmlerden tutturdum ve göğsümden boğuk itiraflar dökülmeye başladı; bir çiftliğe saldırmış, bütün paraları almış, üstelik tavukları da götürmüştüm, zavallı kör bir ihtiyar çıkmıştı önüme, onu da pataklamıştım, bir polisi sırtından bıçaklamış ve bir genç kızı zorla soyup çırılçıplak ettikten sonra yanağını ısırılmıştım. Papaz kollarını havaya kaldırdı, haç çıkardı, büyükbaba hakkında bildiklerinin meğer pek az olduğunu söyledi ve sanki karşısında oturan çocuk Yahuda'ymış gibi, koşa koşa çıktı gitti.

Uykudan uyanmadan önce, bu kez, teyzem öfkeden kudurmuş bir halde yattığım odaya daldı. Sanki

koskoca ev tutuşmuş, cayır cayır yanıyor sanırsın. Kapıyı ardına kadar açıp bağırdı. Uyandım ve onu gördüm, kolları açık, sonra gelip yatağıma oturdu, sayın papazla alay ettiğimi ve asıl kötü olanın bu olmadığını söyledi. Asıl kötü olanı bu yalanları gerçek günahlarımı örtmek için uydurmuş olmamdı. O bunları söylerken ben de ona kafadan çatlak birisi gibi bakmakla yetiniyordum.

“Niye gerçeği kabul etmiyorsun?” dedi elimi tutarak.

“Ama teyze ne oldu ki? İnan olsun hiçbir şey anlamıyorum.”

Bu kez başımı okşadı, elimi sıktı:

“Büyükbabanla o kadın için diyordum. Onları uygunsuz durumda görmüşündür.”

Hiç kuşkusuz aptal suratıma kanmamıştı, ama yemin ederim ne demek istediğini anlamadım, hatta zaman zaman gözyaşları ve bağırtılarla kesilen bir sesle sözlerini sürdürürken de anlamadım:

“Birlikte günaha girerlerken. Aşk yaparlarken. Yataкта.”

“Haa, öyle desenize, o zaman, evet, birlikte yatıyorlar. Büyükbaba bir erkek yalnız yatmamalı, diyor. Yatarsa suyu kaçarmış, kadın da öyle.”

Teyze eliyle ağzımı kapattı. Uzun süre öyle kaldı, ben boğulmaya başladım. Pek bir tuhaf bakıyordu suratıma, sonra tek söz söylemeden kalktı, yavaş, çok yavaş çıkıp gitti ve ben yeniden uykuya daldım, ama kili-seye götürmek üzere beni uyandırmadı. Beni rahat bıraktı, ben de ta öğle yemeğine kadar, hiçbir şey düşünmeden yattığım yerden tavanı seyrettim.

Avluda bir sürü kertenkele var. Görülmemek için taş ya da ağaç rengini aldıklarını biliyorum. Ama ben kolayını buldum. Benden kaçmıyorlar. Bugün bir saat izledim, onlarla matrak geçtim, çünkü topluiğne başı

kadar ufak, kara gözlerine dikkat etmediğimi sanıyorlardı. Önemli olan gözlerimi gözlerinden ayırmamak, çünkü gözler renk değiştirmiyor; sürekli açılıp kapanıyorlar, bu da bir yol kavşağında açılıp kapanan ışık gibi oluyor, önce bir işareti izliyorum sonra ötekini ve eğer istersem -şimdi olduğu gibi- elimi üstlerine atıyor ve avucumun içinde çırpınmalarını duyuyorum, altı kaygan, üstü buruş kırış, küçük ama yine de kendilerine göre bir yaşamları var, bizimki gibi. Bilseler benden onlara bir zarar gelmeyeceğini, karınları bu kadar çarpmazdı, ama dünya böyle işte. Bunu onlara anlatmanın yolu yok. Onları korkutan şey bana keyif veriyor. Avucumun içinde kapalı tutuyorum ve teyze yukarıdan bana bakıyor, ne yaptığımı anlamadan. Koşa koşa merdivenleri çıkıyor, soluk soluğa yanma varıyorum. Az önce aşağıda ne yaptığımı soruyor. Çok ciddi bir surat takınıyorum, kuşkulanmasın diye. Hava çok sıcak ve teyze gölgede yelpazesini sallıyor. Avucum kapalı yanına gidiyorum; gülümsemek istiyor; gözle görülür biçimde zor geliyor bu ona. Parmaklarını açıyor benimkileri tutmak için, kertenkeleyi avucuna bırakıyorum. Bağırıyor, sandığım gibi, korkmuyor da, söylenmeye başlamıyor, kertenkeleyi atmıyor. Elini kapamakla yetiniyor, gözlerini de ve konuşmak istiyor gibi, konuşamıyor, burnu titriyor ve kimsenin bakmadığı gibi bakıyor suratıma, sanki ağlama isteği ona zevk veriyormuş gibi. Zavallı kertenkele boğulacak diyorum. Señorita Benedicta yere doğru eğiliyor, elinden bırakmak istemiyor, sonunda karar veriyor, bırakıyor, hayvan döşeme taşları üzerinde koşuyor, sonra duvara tırmanıp kayboluyor. Ve işte şimdi teyzem suratını değiştiriyor, ağzı büzülüyor, dargın ama çok değil. Başım omuzlarıma gömülmüş gülümsüyorum, hiçbir şey yapmamış gibi bir surat takınıyor ve yeniden avluya doğru koşuyorum.

Öğleden sonrayı odama kapanıp hiçbir şey yapma-

dan geçirdim. Yorgundum, sanki uykum vardı, nezledim. Bu evde ne güneş vardı, ne temiz hava. Her şey canımı sıkıyordu. Bıçkıevi, Micaela'nın tatlıları, büyükbabanın kuşları, papazlar geçerken üzerlerine yağdırdığı kargılamalar, yemek masasındaki gülmelerimiz, sabahları odalarına koşuşum, her şey, hepsi burnumda tütüyordu. Bana Morelia'da bir tatil geçiriyormuşum gibi geliyordu, ama bir aydan beri burada kilit altında tutulmaktan usanmıştım.

Akşam yemeğine inmek için biraz geç çıktım odamdan. Teyze çoktan, elinde kara mendiliyle baş köşeye geçip oturmuştu. Ben de oturdum. Geç kaldım diye sitem etmedi, oysa bunu bilerek yapmıştım. Tersine sanki gülmek istiyormuş, sevimli görünmek istiyormuş gibi bir hali vardı. Bense onu kızdırıp çiftliğe dönmek istiyordum.

“Sana hoş bir şey hazırladım.”

Bir tabak, üzerine bir başka tabak kapatılmış, üstteki tabağı kaldırdım. Halis kaymak.

“Aşçı kadın söyledi, çok severmişsin.”

“Teşekkür ederim teyze,” dedim soğuk soğuk.

Hiç konuşmadan yemek yiyoruz, sonunda, sıra sütlü kahveye geldiği sırada, Morelia'dan bıktığımı söyledim, canım sıkılıyordu, beni bıraksındı büyükbabanın yanma gideyim, orada mutlu oluyordum.

“Nankör,” dedi teyze, mendiliyle dudaklarını sildi.

Karşılık vermedim. Bir daha, “Nankör,” dedi.

İşte, evet, kalktı, yürüdü yanıma geldi, nankörlüğümü yüzüme vurarak elimi tuttu, ben hiç kımıldamadan oturuyordum, o uzun ve kemikli eliyle bir tokat attı suratıma, ben gözyaşlarımı tutuyordum, bir tokat daha ve birden durdu, elini alınma koydu, gözleri yerinden uğradı ve ateşim olduğunu söyledi.

Kötü bir ateş olmalıydı, düşecek gibiydim, bacaklarım tutmuyordu. Teyze beni odaya çıkardı. Kendisi

doğtor çağırmaya giderken bana da soyunmamı söyledi. Gerçekten de tam mavi ceketini, pantolonunu, beyaz gömleği, donu çıkarıp titreye titreye yatağa girmiştim ki dönüp geldi.

“Pijamalarını giymiyor musun?”

“Hayır teyze, böyle alışmışım.”

“Ama ateşin var.”

Deli gibi çırpınarak odadan çıktı, ben hep titriyorum, uyumaya zorluyorum kendimi, ateşi kötölüyorum bir şeyler söylemiş olmak için; aslında hemen uyudum ve büyükbabanın ne kadar kuşu varsa kanat çırparak havalandılar, korkunç patırtı yapıyorlardı, çünkü artık özgürdüler; mavi gök kızıl, turuncu, yeşil renklerle doldu, ama bütün bunlar çok kısa sürdü; kuşlar ürktüler, şimdi kafeslerine dönmek istiyorlardı; şimdi şimşekler akıyordu ve kuşlar gecenin içinde kaskatı ve soğuk duruyorlar, ufaktan ufağa kararıyorlar, tüyleri dökölüyor ve artık ötmüyorlar ve fırtına geçip de gündüz olduğu zaman, bunlar galiba kara cüppeleriyle doğru kiliseye gitmekte olan papaz ömezle-riydiler diyorum. Doktor nabzıma bakıyor, Benedicta Teyze pek üzgün görünüyor, doktor iki düş arasında gidiyor ve teyze, “Haydi,” diyor, “sırtüstü yat, göğsüne ilaç süreyim.”

Ateş gibi yanan derimin üzerinde buz gibi ellerini duyuyorum. Büyükbaba bastonunu kaldırıyor ve papazlara veriştiriyor. Merhem keskin kokulu bir şey. Papazların üzerine köpekleri salıyor. Okalıptüs ve kâfuru. Korkak köpekler ulumakla yetiniyorlar. İyice ovuyor, sırtım yanıyor. Büyükbaba bağırıyor, ama dudakları sessiz açılıp kapanıyor. şimdi göğsümü ovuyor ve koku büsbütün artıyor. Köpekler havlıyorlar, ama onların da sesi çıkıyor. Ter içindeyim, merhem içinde yüzüyorum, baştan aşağı yanıyorum, uyumak istiyor ve hemen uyuyorum. Soğuk el omuzlarımı, böğürlerimi, koltukla-

rımı ovuşturuyor. Köpekleri saldılar, kudurmuş gibi koşup gece kuşa dönüşmüş olan papazları ısırdılar. Sırtım ve göğsüm ne kadar yanıyor, midem de öyle yanıyor ve teyze ovuyor, habire ovuyor, papaz çömezleri dişlerini karıştırıyorlar, gülüyorlar, kollarını açıp akbabalar gibi uçuyor, gülmekten katılıyorlar. Sevinç içinde ben de onlarla birlikte gülüyorum, hastalık içimi sevinçle doldurmuş ve teyzem hep bana baksın istiyorum, daha da bak diyorum kendisine, ellerini tutuyorum, ateş ve merhem bacaklarımı yakıyor ve köpekler koşuşuyorlar, tarlalarda, çakallar gibi uluyarak.

Uyandığım zaman bir gece ve bir gün geçmişti, güneş batıyordu. Gördüğüm ilk şey, kapı perdeleri arasından sızan gölgeler oldu. Hemen arkasından teyzemin başucumda oturmakta olduğunu fark ettim, biraz bir şeyler yedirmek için diller döküyor, kaşığı dudaklarına doğru uzatıyordu. Yulaf lapasını yuttum, sonra hoşnut, gülümseyen, dağınık saçları omuzlarına dökülmüş teyzeme baktım. Bıraktım beni çocuk gibi kaşıkla beslesin ve ona kendimi daha iyi hissettiğimi, beni iyileştirdiği için kendisine teşekkür ettiğimi söyledim. Yanakları al al oldu, sonunda bu evde de sevildiğimi anladığımı söyledi.

On gün yatakta kaldım. Önce Alexandre Dumas' dan bir yığın kitap okudum ve düşündüm ki ekili toprak için yağmur ne kadar iyiye, bronşite de roman o kadar iyi geliyor. İşin garibi romanları teyzem gidip satın alıyor ve gizliden bana taşıyordu. Omuzlarımı şöyle bir kaldırıyor ve hemen kendini ölmüş gibi yutturarak hapisneden denize attıran ve öylece kurtulan ve sonunda Monte Cristo Adası'nda karaya vuran adamın olağanüstü serüvenine dalıyordum. Hiç bu kadar çok okumamıştım, kendimi yorgun hissettim, sıkıldım, düşüncelere dalıyor, saate göre odanın duvarlarında gidip gelen ışıkları ve gölgeleri izliyordum. Gören dingin ol-

duğumu sanırdı, ama içimde bir şeyler oluyordu ki ne olduklarını anlamıyordum. O eski güvenim kalmamıştı. Eskiden kalmak mı istersin çiftliğe dönmek mi diye sorsalar, hiç duraklamadan dörtnala koşar, büyükbabaya kavuşurdum. Kafamı başka şeylere takıp kurtulmak istedikçe bu sorun dönüp dolaşıp karşıma çıkıyordu. Elbette sorsalar ne diyeceğimi biliyordum: “Hemen çiftliğe dönmek.” Ama, ta içimde, hayır; farkına vardım ki böyle bir iş ilk olarak başıma geliyordu, vermeye hazır olduğum yanıt, kendi kendime verdiğim yanıtta uymuyordu.

Bunda teyzenin rolü neydi, bilmiyorum. Her zamanki gibi görünüyordu, ama bir başkasıydı. Tepsiyi kendisi getiriyor, derecemi alıyor, ben yan gözle onu izlerken ilaçlarımı zamanında alıp almadığımı denetliyordu. Üzüntülü görüldüğü zaman halinden hoşnut demekti; hoşnut görüldüğü zaman dokunsan ağlayacak ya da buna benzer bir halde demekti ve salıncaklı koltukta oturduğu ve yelpazelendiği zaman –derdini unutup dinlendiği zaman– daha iyi anlıyordum ki istediği bir şey vardır ve ne kadar çok gelir gider, ne kadar çok konuşursa, o kadar iyi anlıyordum ki hiçbir isteği yoktur. Belki de yalnızca buradan çıkıp kendi odasına kapanmak istiyordu.

O on gün geçti, artık bu tere, kirliliğe, saçlarımın yapış yapış olmasına katlanamaz olmuştum. Teyze artık iyileştiğimi ve yıkanabileceğimi söyledi. Sevinçten deli gibi yatağımdan fırladım, ama, vay canına! Öyle bir başım döndü ki az daha düşüyordum. Teyzem koşup kollarımdan yakaladı ve beni banyoya götürdü. Hiç halim yoktu, o suyu ılıtıp banyoyu doldururken ben de oturdum. Sonra suya girmemi söyledi, ben de ona dışarı çıkmasını söyledim, o da bana niçin diye sordu. Yanıt olarak utandığımı söyledim.

“Ama sen daha çocuksun. Beni annen olarak dü-

şün. Ya da Micaela. O seni yıkamıyor muydu?”

Ona dedim ki, evet ama o zamanlar küçüktüm, hemen hemen bebek. Teyzeme göre aynı şeydi. O da benim anam sayılırdı. Hastalığımda bana kendi çocuğu gibi bakmıştı, onu anamla bir tutabilirdim. Yanıma geldi ve başladı düğmelerimi çözmeye ve ağlamaya ve onun hayatını doldurduğumu ve bugünlerde bana hayatını anlatacağını söyledi. Elimden geldiği kadar oramı buramı kapattım, banyoya girdim; ayağım kaydı, az daha düşüyordum. Tuttu beni sabunladı. Geçen geceki gibi ovmaya başladı, hoşlandığımı anlamıştı, ben de kendimi bıraktım, o bir yandan beni ovuştururken bir yandan da yalnızlığın ne kadar zor bir şey olduğunu bilmediğimi söylüyordu –bunu birkaç kez tekrarladı– sonra Noel’de henüz çocuktun, dedi ve su ılıktı ve okşayıcı ellerle iyice sabunlanan, yorgunluktan, hastalıktan arındırılan derimin içerisinde kendimi iyileşmiş ve rahat hissediyordum. Artık dayanamayacağımı benden önce anladı, tutup banyodan çıkarttı, bana baktı ve belime sarıldı.

Yakında dört ay olacak burada yaşamaya başlayalı. Benedicta başkalarının yanında kendisine “teyze” dememi istiyor. Gece kimseye çaktırmadan odasına sızmak, seher vakti koridorlardan sıvışmak hoş oluyor, dün az daha aşçı kadınla burun buruna geliyorduk. Ara sıra usandığım oluyor, özellikle Benedicta istavrozun önünde diz çöküp kollarını kaldırarak bağıra bağıra ağladığı zaman. Artık kiliseye falan gittiğimiz yok. Beni okula göndermek sözü de kesildi. Özlüyorum her şeye karşın, büyükbabanın yanında geçirdiğim günleri; bir de mektup yazdım, beni arasın istiyorum, bıçkıevi, kuşlar, o şen şakrak yediğimiz yemekler burnumda tütüyor, diyorum. Ama postaya vermedim. Her gün birkaç satır daha katıyorum ve ihtiyarın bir şeylerden kuşkulanıp kuşkulanmadığını anlamak için tatlı tatlı söz dokunduruyo-

rum. Ama mektubu göndermiyorum. Pek kestiremiyorum ne kadarını anlatmalı Benedicta'nın şimdiki güzelliğinin, çiftliğe gelen karalara bürünmüş sıkılgan genç kadından ne kadar başka olduğunun. Bir görseler! Micaela'ya ve büyükbabaya anlatmak isterdim, Benedicta'nın da ne kadar sevecen olabildiğini, etinin ne kadar gevrek olduğunu ve hele gözlerini! Nasıl demeli, pırıl pırıl, iri iri açılmış ve ne kadar beyaz! Tek sıkıcı yanı ikide bir ağlayıp zırlaması. Belki bir gün gönderirim mektubu. Bugün korktum ve imzaladım, ama henüz zarfa koymadım. Benedicta ve Milagros Teyze uzun süre fısıldaştılar, salonda, o girip çıkarken şıkırdayan boncuk perdenin arkasında. Sonra Milagros Teyze, kıpırık gözkapaklarıyla odama gelip saçlarımı okşamaya başladı. Ve acaba onun evinde kalmaktan hoşlanmaz mıyım diye sordu. Ben uzak durdum. Sonra düşündüm. Ama can sıkıcı bir şey bu, ne düşüneceğimi bilemiyorum. Büyükbabaya bir paragraf daha ekledim: "Gel beni al, lütfen. Bilmiyorum ama galiba çiftlikteki yaşam buradakinden daha ahlaklı. Sonra sana açıklarım." Zarfa koyup kapattım, ama hâlâ karar veremedim göndermeye.

SAF BİR RUH

Berta Maldonado'ya

Mais les manœuvres inconscientes d'une âme pure sont encore plus singulières que les combinaisons du vice.¹

RAYMOND RADIGUET,
Le Bal du Comte d'Orgel

¹ Ama saf bir ruhun entrikaları kötülüğün tertiplerinden daha da özgündür. (Ç.N.)

Juan Luis. Beni gardan havaalanına götürecektir olan otobüste yerimi alırken seni düşünüyorum; isteyerek önde oturdum. Gerçek bir yolculukta birlikte olacağım yol arkadaşlarımı hemen tanımak istemiyorum. Milano yönünde bir Alitalia uçuşu. Air France'ın Paris, New York ve Meksiko yolcuları da bir saate kalmadan otobüse binmiş olacaklar. Ağlamaktan, kendimi kötü ya da gülünç bulmaktan ve altı saat süreyle bakışlara ve yorumlara katlanmaktan o kadar korkuyorum ki. Ne olursa olsun kimse bir şey bilmemeli. Sen de öyle istersin, değil mi? Her zaman inanmış olarak kalacağım bunun gizli bir bağlaşma olduğuna ve senin bu işi... Niye takıyorum kafamı bu düşüncelere bilmem. Senin adına açıklama yapmaya hakkım yok. Kim bilir belki kendi adıma da. Nasıl öğrenmeli Juan Luis? Buna ne zaman, nasıl karar verdin? Belki şu anda belki uzun sürede, bilmiyorum, belki de çocukluktan beri, buna nasıl evet ya da hayır diyerek hor görürüm kendimizi? Nedenlerin nedir, güceniklik mi, acı mı çekiyordun, yurt özlemi ya da umut mu? Hava soğuk. Dağlardan bir rüzgâr iniyor, buz gibi, kentin ve gölün üzerinden bir ölüm solluğu gibi esiyor. Mantomun yakasını kaldırıp yüzümü yarı yarıya kapatıyorum, üşümek için, oysa otobüs sıcak; o da kendi buğusuna sarılı olarak yavaş yavaş yola koyuluyor. Cornavin Garı'ndan çıkıyoruz, Cenevre Gölü'nü ve köprülerini görmeyeceğim artık, otobüs tünelden geçip doğru yola çıkıyor, gara arkasını dönüp havaalanına doğru gölden uzaklaşıyor. Kentin çirkin bölgesinden

geçiyoruz, bu cennete İtalya, Almanya ve Fransa'dan gelip mevsimlik işçi olarak çalışanların oturdukları ve şimdiye kadar ne bir bombanın patladığı, ne kimsenin zulüm gördüğü, hırpalandığı, öldürüldüğü ya da ihanete uğradığı yerlerden. Otobüste bile, seni daha geldiğin ilk gün sarmış olan aynı titiz temizlik, düzen ve rahatlık duygusunu ediniyor kişi ve şimdi bu yoksul evleri görmek için elimle camın buğusunu siliyor, ne olursa olsun burada yaşamın kötü olamayacağını düşünüyorum. "İsviçre konforu zamanla yerine oturuyor," diye yazmıştın bir mektubunda; "biz de açıktan açığa ve bağıra çağıra kendini belli eden aşırılık duygusunu yitiriyoruz." Juan Luis; son mektubunda, bu kadar iyi düzenlenmiş olan bu dış dünya, her şeyin dikkatle ve zamanında yapılması, namuslu ilişkiler, sürekli çalışabilme, tutumlu bir ömür sürme olanağı, karşılık olarak bir iç düzensizlik istiyor, diye yazmıştın ki bana bunu söyleme gereğini duymamalıydın – bunu, onu yaşamadan önce biliyordum: Aramızdaki bağ her zaman o olmuştu. Gülüyorum, Juan Luis; gözyaşlarımı tutmak için yüzüme taktığım asık maskenin arkasında gülmeye başlıyorum; yolcular bakıyor, aralarında mırıldanıyorlar; yani kaçınmak istediğim şey; neyse ki bunlar Milano yolcuları. Gülüyorum, çünkü Meksika'daki evimizin düzeninden, İsviçre'deki özgürlüğün düzensizliğine geçmek için kurtulmuş olduğunu düşünüyorum. Beni anlıyorsun. Uzun bıçaklılar ülkesinin güvenli ortamından guguklu saatler ülkesinin anarşi ortamına. İtiraf et ki gülünç bir durum. Kusura bakma. Geçti. Jura'nın karlı doruklarına, kendinden kaynaklanan sulara bugün boş yere kendi gölgesini arayan o çok büyük, gri faleze bakarak kendimi yatıştırmaya çalışıyorum. Bana yazın, göl Alplerin aynası oluyor, diye yazmıştın; dağları yansıtıyor ve dağlar suların altında uçsuz bucaksız bir katedrale dönüşüyorlar, göle dalarken dağlara çar-

pacak gibi oluyorsun, diyordun. Mektupların yanımda, biliyor musun? Meksika'dan bindiğim uçakta, sonra da Cenevre'de geçen günlerimde, boş kaldığım zamanlarda okudum. Bir daha okuyacağım ama, bu yolculukta benim yanımdasın.

Seninle ne kadar çok yolculuk yaptık, Juan Luis, birlikte. Çocukken her hafta Cuernavaca'ya giderdik. Bizimkilerin begonviller arasında bir evleri vardı o zamanlar. Yüzmeyi, bisiklete binmeyi bana sen öğretmiştin. Cumartesileri bisikletle köye giderdik. Her şeyi senin gözlerinle tanıdım. "Claudia, uçurtmalara bak! Claudia, bak gümüş bilezikler, arabacıların şapkaları, Claudia, bak ağaçlarda ne kadar çok kuş var, limonlu dondurma, yeşil heykeller! Hadi gidip piyango bileti alalım, Claudia." Yılbaşında bizi Acapulco'ya götürürlerdi, sabah erkenden kaldırırdın beni, doğru deniz kıyısına koşardık, çünkü bilirdin, o saatte denizin ne kadar güzel olduğunu; o saatte kumların üzerinde deniz kabukları, işlenmiş kara ağaç parçaları, eski şişeler bulunurdu, kaba denizin attığı, bunları Meksiko'ya götürmemize izin vermeyeceklerini bile bile toplardık; bu kadar yararsız eşya zaten arabaya sığmazdı. Ne zaman seni on, on üç ya da on beş yaşında düşünsem, garip değil mi, aklima Acapulco gelir... Yılın geri kalan bölümünde ikimiz de kendi okulumuzda olduğumuzdan herhalde ve bir de, bir yıldan öbürüne geçişi kutlarken günün bütün saatleri bizim olduğundan. Gösterilerimiz orada yer alıyordu. Ben taş şatoda çocuk yiyen devlerin tutsağıydım, sen elinde kılıç yerine bir sopayla koşup beni kurtarmaya geliyordun, bağıra çağıra devlerle dövüşüyordun. Korsanların kalyonunda -küçük bir tahta kayıktı- seni beklerken sen denizde, beni yemek isteyen köpekbalklarıyla boğuşuyordun. Cuesta Saksaganı Ormanlarının derinliklerinde, el ele, bir şişenin içinde bulunmuş bir planda gösterilen saklı hazineyi arıyorduk. Bu işleri ya-

parken sen o anda uyduruverdiğin bir hava mırıldanırdın. Bir fon müziği, dramatik, gergin ve sonsuz. Kaptan Blood, Sandokan, Ivanhoe: Sen her serüvende bir başkası olurdun, ben hep sisler arasındaki prototipe uygun olarak tehlike içinde bulunan adsız prenses olurdum.

Yalnız bir tek kopukluk var arada: Sen on beş yaşındaydın, ben on iki ve benimle birlikte görünmekten utanmıştın. Anlamadım, çünkü seni her zamanki gibi görüyordum: İnce, güçlü, güneş yanığı, güneşle hafif kızıla dönüşmüş kestane rengi, kıvrırcık saçlı. Ama ertesi yıl bir çift olduk, artık deniz kabukları toplamıyor, serüvenler uydurmuyorduk, bize kısa gelmeye başlayan günü uzatmak için, ilk kez karşılaşmış olduğumuz yeni, çıplak bir yaşamın yeni olanaklarının simgesi haline gelen ve bir içdürtüsüne dönüşen yasak bir gecenin eşliğinde, yine her yere birlikte gitmeye başladık. Akşam yemeğinden sonra el ele tutuşup Farallon boyunca hiç konuşmadan, gitar çalan gruplara, kayalıkların orada öpüşen çiftlere bakmadan yürüyorduk. Birbirimize başkalarının bizi hayal kırıklığına uğrattıklarını söylemek gereğini duymuyorduk. Çünkü en iyisinin bu birlikte, el ele gece yürümek olduğunu, bunun yüreğe, hiçbir zaman, senden bana bir alay ya da gurur bahanesi olmayan bir imge, giz suskunluğu getirdiğini söylemek gereğini duymuyorduk birbirimize. Kasıntılı olmadan ciddiydik, öyle değil mi? Ve görünüşe göre bilmeden birbirimize yardım ediyorduk, hiçbir zaman doğru dürüst açıklayabilmiş değilim ama, çıplak ayaklarımızın altındaki sıcak kuma, deniz üstünde egemen dinginliğe, yürüdüğümüz sürece kalçalarımızın, senin sımsıkı, dar, yeni ve beyaz ve uzun pantolonunun, benim yeni, kırmızı ve geniş eteğimin hafıftan sürtünmesine yabancı düşmeyen bir biçimde: Gardırobumuzu birlikte değiştirmiştik ve arkadaşlarımızın şakalarından, utançlarından, zorlamalarından kaçmıştık. Bilir misin, Juan Luis, pek

az insan vardır on dört yaşı'nın ötesine geçebilen –o bizim olmayan on dört yaşı'nın– aptal erkeklik bütün ömrünce on dört yaşında olmaktır: Kıyıcı korku! Elbet sen de bilirsin bunu. Yine de benden sıyrılmaya kalkıştın. Sanki çocukluğumuz ve olağan deneylerimiz bu yaşta geçmişler gibi. O, tadını almış olduğun yaşta, senin bana hemen hemen hiçbir söz söylemediğin o yıllardan sonra, böylece ve bunun için seni anladım (pencereden gözlerdim seni, geç vakit, kusacak bir halde, arkadaşlarla dolu arabadan indiğinde) benim Edebiyat ve Felsefe Fakültesi'ne, senin de İktisat Fakültesi'ne girdiğimiz zaman. Bir gün öğleden sonra beni aradın –evde değil, böylesi doğal olurdu– Mascarones'te, fakültede ve kahve içmek için ağzına kadar öğrencilerle dolu, sıcak yeraltı kahvesine götürdün.

Elimi okşadın, “Bağışla beni, Claudia,” dedin.

Gülümsedim, çocukluğumuz geri geldi diye düşündüm bir an, ama geçmişin uzantısı değildi, geçmişte kalmış olan anları büsbütün dağıtıp savuran bir garip mutluluktuk.

“Neyi bağışlayayım?” diye yanıt verdim. “Birlikte olduğumuz, konuştuğumuz için mutluyum. Bu yeter. Her gün birbirimizi gördük, ama sanki öteki hiç yokmuş gibiydi. Şimdi de eskisi gibi dost olmak hoşuma gidiyor.”

“Bizimki dostluktan da ileri, Claudia. Sen ve ben kardeşiz.”

“Evet, rastlantı olarak. İki kardeş olarak birbirimizi severdik, çocukken; sonra da hiç konuşmaz olduk.”

“Ben gidiyorum, Claudia. Babama da söyledim. O istemiyor. Önce fakülteyi bitirmemi daha uygun buluyor. Ama ben gitmek istiyorum.”

“Nereye?”

“Birleşmiş Milletler'de bir iş buldum, Cenevre'de. Fakülteyi orada da bitirebilirim.”

“Haklısın, Juan Luis.”

Zaten bildiğim bir şeyi söyledin bana. Genelevlere gidip çıkmaktan usanç getirmek, ders bellemek, erkek olmanın¹ yüklediği zorunluluklar, yurtseverlik, başkalarının gözüne iyi görünmek için din, doğru dürüst bir film seyredememek, doğru dürüst bir kadın, seninle birlikte yaşamaya hazır kız arkadaşlar bulmak... Mascarones'teki kahvede çok alçak bir sesle verilen söylev.

“Burada yaşamak olanaksız. Ciddi söylüyorum. Ben ne Tanrı'ya kulluk ediyorum, ne şeytana. Her şeyin tadını çıkarmak istiyorum. Burada olacak şey değil bu, Claudia. Basit bir yaşam sürdürmek istersen bir hain sayılırsın. Burada seni kullanırlar, başkalarına kul köle olmanı isterler. Kendin olma özgürlüğüne sahip olamadığın bir ülke. Onurlu bir adam olduğum için kendimle alay ediyorum. Kibar, yalancı, cinsellikten yana şampiyon, dalkavuk, ince, zeki, kurnaz, ama bana bir şey kalmıyor. Neyse ki iki Meksika yok. Genelevlerde sürünmek istemiyorum. Çünkü bütün ömrünce kadınları zor altında tutmak, duygusal alanda hırpalamak zorundasın, ben bunu anlamıyorum. Hayır, bu iş bana göre değil.”

“Ya anne, o ne diyor?”

“Gözyaşı dökecek, önemli değil. Zaten hep ağlamıyor mu?”

“Ya ben, Juan Luis?”

Güldü. Bir çocuk gibi.

“Beni görmeye geleceksin, Claudia! Yemin et!”

Yalnızca görmeye gelmedim. Seni aramak, Meksika'ya geri götürmek için geldim. Ama dört yıl önce, ayrılırken sana yalnız şunu demiştim:

“Beni düşün. Her zaman benim yanımda olmanın yolunu bul.”

---

¹ *Ser marco*: Erkek olmak ya da erkeklik taslamak. Meksika'da bu, zorlu bir cinsel istek ya da istekli olma zorunluluğu, yüzyıllardan beri sürüp gelen, genellikle teatral bir şiddet kültürünü açıklar. (Ç.N.)

Evet, bana yazdın, gelip seni görmemi istedin; mektupların elimde. Cenevre'nin en güzel semtinde, Bourg-de-Four Meydanı'nda banyolu, mutfaklı bir oda bulmuştun. Kentin ortasında bir dördüncü kat, ta gölün ötesinde Chillon'a, Montreux'ye, Vevey'e kadar göz alabildiğine her yer, sivri adamlar, kiliselerin çan kuleleri, küçük dar pencereler, hepsi ayak altında. Yatağını kendin yapıyor, ortalığı kendin süpürüyor, kahvaltını kendin hazırlıyorsun, yandaki bakkala kendin gidiyorsun. Kahveni meydandaki kahvede içiyorsun. Ne kadar çok sözünü etmişsin. *La Clémence*, yeşil beyaz çizgili gölgelik, Cenevre'de görmek zahmetine değen herkesin buluşma yeri. Çok küçük bir yer, altı masa bir tezgâh, herkese "*M'sieudame*" diyen, kasis dolduran kara gömlekli garsonlar. Dün orada oturup bir kahve içtim: Boyunlarında geniş atkılar, kafalarında üniversite kasketleriyle bir sürü öğrenci, kışlık paltoları olmadığından biçimsiz sarilere bürünmüş Hintli kızlar, ceket yakaları rozetli diplomatlar, vergi kaçağı oyuncular –göl kıyısında bir kır evine sığınmışlar– O.I.T.'de çalışan genç Almanlar, Şilililer, Belçikalılar, Tunuslular. İki Cenevre var diye yazıyordun. Geleneksel ve düzenli bir kent, Stendhal'in kokusuz çiçek diye anlattığı, ikincinin fon perdesi, bir geçiş yeri ve sürgün yatağı olan kent, aslında İsviçrelilerin kendi kendilerine tanımış oldukları liberalizmin kurallarıyla ilgisi olmayan bir yabancılar, rastlantılar, ani bakışlar ve konuşmalar yeri. Geldiğinde yirmi üç yaşındaydın. Düşünüyorum da, kim bilir ne kadar coşkuluydun.

"Bu konuda bu yeter (diye yazıyordun). Fransız edebiyatı dersleri alıyorum ve... Claudia, duygularımı açıklayamam sana, çünkü hep söylemeden anladın. Adı Irène ve bilemezsin ne kadar güzel, ne kadar zeki ve ne kadar sevimli. Edebiyat okuyor burada, Fransız; tuhaf değil mi, seninle aynı öğrenimi yapıyor. Belki de

bundan ötürü hemen hoşlandım ondan. Hah, ha!" Bu, bir yıl sürdüydü galiba, unuttum. Dört yıl oldu. "Marie-José çok konuşuyor, ama beni yaşıyor. Geçen hafta tatilinde Davos'a gittik ve rezil oldum, çünkü korkunç kayak ustası, oysa ben sıfır. Anlaşılan bu işi çocuk yaşta öğrenmek gerek. Senden gizleyecek değilim ya, bu işi pek kıvıramadım, pazartesi Cenevre'ye döndüğümüzde, -burkulan ayağımı saymazsak- cuma günü giderken nasılsam yine öyleydim. Tuhaf değil mi?" Sonra ilkbahar. "Doris İngiliz. Resim yapıyor. Sanırım çok yetenekli. Paskalya tatilinde Wengen'e gittik. Bilinçaltını işletmek için aşk yapıyormuş, öyle söylüyor, yataktan atlayıp Jungfrau Tepesi'nin karşısında guaş yapıyor. Pencereleri açıp derin derin soluyor ve ben soğuktan titrerken o çırılçıplak resim yapıyor. Çok gülüyor, sen bir tropik ürünüsün, bir az gelişmişsin, diyor ve ısınayım diye *kirsch* içiriyor." Birlikte olduğumuz bir yıl-lık sürede Doris çok güldürdü beni. "Neşesini özlüyorum, İsviçre'de bir yıl yeter deyip boyalarını ve tuvallelerini topladı, Mikonos Adası'na gitti. Daha iyi. Beni iyi eğlendirdi, ama beni ilgilendiren kadın tipi Doris değil." O Yunanistan'a gitti, öbürü geldi. "Sophia şimdiye kadar tanımış olduğum kadınların, inan olsun, en güzeli. Hep söylenen bir şey, ama Yunan heykellerine benziyor. Bayağı anlamında değil. Bir heykel, çünkü her açıdan bakmak mümkün: Odada çırılçıplak soyup yavaş yavaş döndürüyorum. Önemli olan onu çevreleyen hava, çevresindeki uzay, anlıyor musun? İçinde durduğu ve ona güzel olmayı sağlayan uzay. Esmer, çok kalın kaşları var, yarın, çok zengin birisiyle Côte d'Azur'e gidiyor. Claudia, kardeşin üzgün ama doygun ve seni seviyor, Juan Luis."

Ve Christine, Consuelo, Sonali, Mari-France, Ingrid... Açıklamalar her seferinde daha kısa, daha az tutkulu. Artık işinle ilgileniyorsun, bana sürekli arkadaş-

larından, onların ulusal zırtapoçluklarından, seninle olan ilişkilerinden, konferansların konularından, ücretlerden, yolculuklardan, hatta emeklilikten söz ediyorsun. Sözünü etmek istemediğin şey buranın da başka yerler gibi, zamanla kendi sessiz önyargılarını oluşturduğu ve senin de ufaktan ufağa bir uluslararası görevlinin önyargılarına boyun eğmeye başladığındı. Ta o Montreux manzaralı kart gelinceye kadar; o sık yazınla o ünlü lokantadaki yemeği anlatıyordun ve keşke sen de burada olsaydın, diyordun ve altında iki imza, biri kargacık burgacık, seninki ve bir de, silik ama özene bezene ve büyük harfle: Claire.

Aşamalı bir anlatım oldu, evet. Eskisi gibi kıydan kenardan dolaştırmıyordun lafı. Önce sana verdikleri yeni iş. Sonra konseyin gelecek toplantısının konusu, daha sonra, yeni arkadaşlarıyla birlikte olmaktan hoşlandığın, ama eskilerini de unutamadığın. Ve yine: Senin huyunu henüz bilmeyen büro şefleriyle geçinebilmek. Ve en son: Bağdaşabildiğin bir şefle çalışmak gibi bir şansın olduğu ve bir sonraki mektupta: "Adı Claire." Montreux kartı üç aylıktı. Claire, Claire, Claire.

Sana cevap yazdım: "*Mon ami Pierrot.*"¹ Benimle artık açık konuşmayacak mısın? Ne zamandan beri bu Claire? Her şeyi bilmek istiyorum. Juan Luis, kardeş olmadan önce birbirimizin en yakın arkadaşı değil miydik? İki ay bir şey yazmadın, iki ay sonra bir zarf geldi, içinde bir resim. Sen ve o, arkanızda büyük bir fıskiye ve göl; sen ve o korkuluklara yaslanmışsınız. Kolunu beline sarmışsın, onun kolu çiçeklikte; o, ne kadar güzel. Ama fotoğraf iyi değil. Claire'in yüzünü seçmek zor. İncecik, gülümseyen, evet, bir tür Marina Vlady, onun incesi, aynı düz saçlar, uzun sarı. Topuksuz pabuç, kolsuz gömlek, hafif, dekolte.

Hiçbir açıklamasız kabul etmekte bu. Önceleri mek-

---

¹ *Dostum Pierrot* (Fransızca çocuk şarkısı). (Ç.N.)

tuplar ayrıntılıydı. Kız Emile Jung Sokağı'ndaki bir pansiyonda kalıyordu. Babası mühendisti, duldu, Neuchâtel'de çalışıyordu; Claire ve sen birlikte plaja gidiyordunuz. *La Clémence*'ta çay içiyordunuz. Akşamları *Gümüş Tabak*'ta karnınızı doyuruyordunuz, herkes kendi hesabını ödüyordu. Hafta arası uluslar sarayındaki kafeteryaya gidiyordunuz, ara sıra tramvaya biniyor, Fransa'ya geçiyordunuz. Olaylar, özel adlar, adlar, adlar, adlar, bir kılavuz kitap gibi. Berges rıhtımı, Cornavin, Cave à Bob, Grande-Reu Gari, Auberge de la Mère Royaume, Champelle, Boulevard des Bastions.

İkinci evre, konuşmalar. Claire'in kimi filmler, kimi konferanslar, konserlerle ilgili beğenileri, şimdi yeni adlar, mektuplarında uzayıp giden bir dizi ad (*Drôle de Drame* ve *et Les Enfants du Paradis*, Scott Fitzgerald ve Raymond Radiguet, Schumann ve Brahms) ve Claire şunu dedi, Claire bunu dedi, Claire şöyle düşünüyor. Carné'nin kişileri özgürlüğü utanılacak, gizli bir tertip gibi yaşıyorlar. Fitzgerald bize bugün de hizmet etmeye devam eden modaları, hareketleri ve hayal kırıklıklarını icat etti. *Requiem Allemand* bütün dindışı ölüleri kutsuyor. Evet, diye yazıyordum sana Orozco öldü, Bellas Artes'de Diego Rivera'nın muazzam bir retrospektif sergisi açıldı. Ve başka şeyler, hepsi not edilmiş, senden istediğim gibi.

“Ne zaman dinlesem onu, bugüne kadar mahkûm edilmiş olan şeyleri şimdi ödüllendirmenin zorunlu olduğunu anlamışız gibi diyorum kendi kendime, Juan Luis; eldiveni tersine çevirmek. Kim yaraladı bizi, sevgilim? Bizden çalmış oldukları şeyleri geri alabilmek için çok az vaktimiz kaldı. Hayır, görüyorsun, belli bir niyetim yok. Plan yapmayalım.”

Ne yanıt vermeli? Burada her şey eskisi gibi, Juan Luis. Anne baba çok üzgünler, gümüş yıldönümünde bulunmayacağı için. Baba sigorta şirketine ikinci baş-

kan seçildi, bunun yıldönümü için güzel bir armağan olduğunu söylüyor. Anne, zavallı her gün yeni bir hastalık çıkarıyor. Birinci televizyon kanalı çalışmaya başladı. Ben üçüncü yılın sınavlarına hazırlanıyorum. Az biraz yaşamakta olduğun şeyleri düşünüyorum; kitap okuyorsun sanıyorum, ne yaptığını, ne okuduğunu, ne dinlediğini anlatıyordum dün, Federico'ya ve belki de seni görmeye gelebileceğiz diye düşününüz. Bugünlerde dönmeyi düşünüyor musun? Önümüzdeki tatilde pekâlâ gelebilirdin, değil mi?

Sonbahar Claire'in yanında değişti. Pazarları ele uzun, sessiz yürüyüşler yapıyorlardı. Parklarda hâlâ bir çürük sümbül kokusu, gecikmiş bir koku vardı, ama daha şimdiden yanık yaprak kokusu da peşlerine takılmıştı, sana eskiden birlikte kumsalda yaptığımız gezintileri hatırlatan o uzun yürüyüşler boyunca. Aklınıza gelen şeyler, sınır çizgisine ulaşmış mevsimlerin sakladığı şeye, yaseminle kuru yaprağın bir arada bulunuşuna karşın, ne Claire ne de sen ağzınızı açıp bir şey söylemeye kalkmıyordunuz. Sessizlik, Claire, Claire—diye yazıyordun bana— her şeyi anladın. Her zaman sahip olduğum şeye sahibim. Bugün bu sevinci yaşayabiliyim. Bugün seni yeniden buldum, Claire.

Bir sonraki mektubumda, Federico'yla sınava hazırlandığımızı tekrar ediyor ve yıl sonunu geçirmek üzere Acapulco'ya gideceğimizi yazıyordum. Mektubu postaya vermeden önce onu karaladım. Öte yandan sen, Federico hakkında bir şey sormuyorsun – bugün sorabilseydin, ne cevap verebileceğimi bilemezdim. Tatil geldiğinde artık orada değildim, ona telefon etmek için; sonra okulda da görmedim; Acapulco'ya annem ve babamla gittim. Bu konuda bir şey demedim sana. Aylarca sana bir şey yazmadım. Ama senin mektupların gelmeye devam etti. Bu kış Claire senin Bourg-de-Four'daki odana taşınmış. Arkadan gelen mektupları hatırla-

yacağım da ne olacak! Hepsi burada, çantamda. "Claire, her Şey yeni. Seher vakti hiç birlikte olmamiştik. Eskiden bu saatler boştu; günün l bölümüydü, bugünü hiçbir Şeye değişmem. Hep birlikte yaşadık, yürüyüş yaparken, sinemada, lokantada, plajda, düşte ama hep ayrı odalarda. Bilir misin neler yapardım tek başıma, seni düşünerek? Şimdi bu saatlerden bir tekini bile kaybetmiyorum. Bütün geceyi senin arkanda, kollarımı beline dolayarak, sırtın göğsüme dayalı, tanyerinin ağarmasını bekleyerek geçiriyorum. Bunu biliyorsun Claire, ben gece ılıtmış olduğun bölgeleri unutup çarşafı kaldırıırken sen yüzünü dönüyor, gözlerin kapalı gülümsüyorsun, kendi kendine soruyorsun baştan beri, oyunlarımızdan, el ele yryşlerimizden, susmalarımızdan beri, istediğimiz Şey, her zaman bu değil miydi diye. Aynı çatı altında, kendi evimizde yaşamalıydık, değil mi? Niye yazmıyorsun bana, Claudia? perim, Juan Luis."

Yaptığım Őakaları hatırlıyor musun? Bir plaj kıyısı ya da gller ve karlarla çevrili bir otel odası aşkı, ortak ve her günkü yaşamla bir tutulamaz. Üstelik siz aynı büroda çalışıyordunuz. Usanç yakındı. Tazelik soluyordu. Yan yana uyanmak, aslında o kadar hoş değil. O seni dişlerini fırcalarırken, sen onu makyajını silerken, suratını yağlarken, çorabını giyerken göreceksiniz... Galiba yanlış yaptın, Juan Luis, bağımsızlık değil miydi aradığın? Niye vurdun sırtına bu yükü? Öyle olduktan sonra Meksiko'da kalsaydın daha iyiydi. İçinde yetişmiş olduğumuz geleneksel kurallardan kurtulmak elbette gçt. Her Şey hesaplandı ve açıkça adı konulmadı ama sen babanın, annenin ve herkesin senden beklediği Şeyi yaptın. Derli toplu bir adam oldun. Doris, Sophia, Marie-Jos bizi ne kadar eğlendirdiler! Yazık.

Bir buçuk yıl yazışmadık. Benim yaşamım her zamanki gibiydi. Dersler yararsız bir gidiş aldı, tekrarlar başladı. Nasıl *ğretilebilir*, edebiyat? Daha işin başında

anladım, kendimi okuyup yazmaya, kendi başıma incelemeler yapmaya verdim, dersleri de kaçırmıyorum, başladığım işi bitirmeliydim. Zaten bildiğim şeyleri yapay şemalar ve tablolarla açıklamak budalaca ve iddialı bir şey haline geliyor. Önemli olan da bu: Profesörlerin karşısında perende atmaya başlanır, onlar da belli etmeden işin içinden sıyrılmalarını bilirler. Biz romantizme geldiğimiz zaman ben çoktan Firbank ve Rolfe’u tekmişmiş, William Golding’e kadar ulaşmıştım. Profesörleri tedirgin ediyordum biraz ve fakültede topladığım övgü biraz da koltuklarımı kabartıyordu: Claudia’da iş var, diyorlardı. Odama çekiliyordum, kendi beğenime göre düzenliyor, kitaplarımı diziyor, duvarlara röprodüksiyon asıyor, plaklarımı ve pikabımı yerleştiriyordum; annem, oğlanlarla buluşup gezmelere, balolara gideyim diye çırpınmaktan bir hal olmuştu. Artık kendi halime bıraktılar. Biraz gardırobumu değiştiriyor, bildiğin beyaz gömleği, koyu eteği, beni daha ağır başlı, daha sert, daha mesafeli gösteren tayyörümü giyiyordum.

Galiba havaalanına geldik. Parmaklıkları radar dönüyor. Senden ayrılıyorum. İlerisi için zor bir an. Yolcular ayaklandılar. El çantamı, makyaj kutumu, mantomu topladım. Öbürleri insanlar diye bekliyorum. Sonunda şoför sesleniyor.

“Nous voilà, mademoiselle. L’avion part dans une demi-heure.”¹

Benimki değil. O dediği Milano uçağı. Kürk başlığımı başıma geçirip indim. Islak bir soğuk var, dağlar sis altında kaybolmuşlar. Yağmur yok, ama hava milyonlarca görünmez, kırık damlacıklarla dolu; sarı ve sert saçlarıma yapıyorlar, elimi saçlarımdan geçiriyorum. Yapıya girip şirketin bürosuna doğruluyorum. Adımı veriyorum, memur başıyla evet diyor. Kendisiyle

---

¹ (Fr.) İşte geldik. Uçak yarım saate kadar kalkıyor. (Ç.N.)

gelmemi istiyor. Aydınlık bir koridor boyunca yürüyor ve buz gibi bir öğle sonrasına çıkıyoruz. Geniş bir yoldan yürüyoruz, kaldırım ve hangar gibi bir yere varıyoruz. Yumruklarım sıkılı yürüyorum. Memur benimle konuşmaya kalkmıyor. Biraz törensi adımlarla önüm sıra gidiyor. Antrepoya giriyoruz. Islak tahta, saman ve katran kokulu bir yer. Bir sürü sandık, düzenli olarak dizilmiş, silindirler, hatta kafesli sandığının içinde havlayan bir köpek. Memur eliyle gösteriyor, saygıyla eğiliyor. Tabutun kenarına dokunuyor, birkaç saniye bir şey demeden duruyorum. Hıçkırıklar içimde kalıyor, ama sanki ağlıyorum, memur terbiyeli bir bekleyişle bakıyor, sonra elindeki kâğıtları uzatıyor, şu son günlerde peşinde koştuğum permi, polis vizesi, sağlık işlerinin vizesi, Meksika Konsolosluğu'nun vizesi, uçak bileti; yükleme belgesi için imza alıyor. Bir sürü etiketi yalayıp tabutun ek yerine yapıştırıyor. Sonra mühürlüyor. Bir daha dokunuyorum gri kapağa, sonra merkez yapıya dönüyoruz. Memur birkaç başsağlığı sözcüğü mırıldanıp ayrılıyor.

Uçak şirketi ve İsviçre yetkilileriyle kırtasiye işlerini bitirdikten sonra, biniş kartı elimde, restorana çıkıp oturdum ve bir kahve söyledim. Büyük pencerenin önünde oturuyorum, pistte bir görünüp bir kaybolan uçaklar, bakıyorum, sisin içinden birdenbire çıkıyor, birdenbire yok oluyorlar, ama kendilerinden önce motor sesleri geliyor ya da peşlerinden bir ses izi gibi uzuyor. Beni korkutuyorlar. Sen bilirsin ne kadar korktuğumu bunlardan, kış ortasında birlikte yapacağımız bu dönüş yolculuğunu düşünmek istemiyorum: Her havaalanında sen geçesin diye senin adına düzenlenmiş kâğıtlar, izinler. Kahveyi getirdiler, şeker koymadan içtim; iyi geldi. İçerken elim titremedi.

Dokuz hafta oluyor, on sekiz ay süren bir suskunluktan sonra gelen ilk mektubunun zarfını yırttım ve

elimdeki kahve fincanı halının üzerine düşüp kırıldı. Hemen çömelip eteğimle sildim, sonra pikaba bir plak koydum ve kollarımı kavuşturup kitapların sırtlarına bakarak odada dolaşmaya başladım; hatta yavaş yavaş, kitabın kapağını okşayarak birkaç dize okumayı bile başardım, kendimden emin, koltuğun kolu üzerinde duran açık zarfın içinde saklı mektuptan uzak.

*Oh! Dulces prendas, por mi mal halladas,
dulces y alegres cuando Dios queria!
Juntas estais en la memoria mia
y con ella en mi muerte conjuradas.¹*

“Elbette, tartıştık. Kapıyı vurup gitti ve ben öfkemden ağladım. Unutmaya çalıştım, olmadı ve peşinden gittim. Nerede olduğunu biliyordum. *La Clémence*'ta, karşıda, önünde bir kadeh üst üste sigara içiyordu. Merdivenleri indim, meydana çıktım, geldiğimi gördü, aldırmaz gibi yaptı. Bahçeyi geçtim, parmaklarımı demir parmaklıkta kaydırarak yavaş yavaş Bourg-de-Four'un en yukarisına çıktım; kahveye geldim, yanına, bir hasır iskemleye oturdum. Dışarıda oturuyoruz; yazları kaldırımına iskemle çıkarıyorlar ve Saint-Pierre'den gelen müzik dinleniyor. Claire garson kızla konuşuyor. O iğrenç İsviçreli ağzıyla, havadan sudan aptal laflar. Sigarasını tablaya bastırsın diye bekledim ve parmaklarımız buluşsun diye aynı anda ben de aynı şeyi yaptım. Dönüp baktı. Biliyor musun nasıl, Claudia? Hani sen, plajdaki kayaların üzerinde seni devlerden kurtarayım diye beklerken nasıl bakardın, işte öyle. Kurtarmaya mı geliyorlar yoksa öldürmeye mi, bilmiyormuş gibi oynuyordun; ama kimi zaman kendini tutamaz gülerdin ve bir an için yeryüzüne inmiş olurduk. Kavga benim yüzümden çık-

---

¹ Oh kötücüllüğümün karşılığı, / Tatlı rehinler Tanrı'nın istediği gibi tatlı ve neşeli / Belleğimde hep birlikteydiniz / Ve belleğimle birlikte fesat ortağı ölümümde. (Ç.N.)

tı. Beni yeteri kadar dikkatli olmamakla suçlamıştı. Ona bir ahlak sorununa neden olmakla. Ne yapacaktık? Bari hemen harekete geçseydim ya! Hayır. Kendi içime kapandım. Sessiz ve suskun, akli başında bir şeyler yapmayı bile denemedim. Evde kitaplar, plaklar vardı. Ve zamanımı dergilerdeki bulmacalara harcıyordum.”

“Bir karar ver Juan Luis. Yalvarırım sana.”

“Bırak düşüneyim.”

“Aptallık ediyorsun. Sorun bu değil. Çok daha fazla. Ömrümüzü Birleşmiş Milletler evrakını dosyalamakla mı geçireceğiz? Yoksa bu bize ileride yükselmek, ne olduğunu henüz bilmediğimiz şeyi olmak olacağını sağlayacak olan bir geçiş dönemi midir? Ben ikisine de varım Juan Luis, ama tek başıma bir karara varamam. Ortak yaşamımız, ortak işimiz bir basit serüven de, kabul ederim. Sen de ben de böylece sürdüreceğiz de, o da kabul. Ama iş geçici, aşk kalıcı gibi yapmak, ya da tersi, o olmaz, beni anlıyor musun?”

“Nasıl anlatırsın ona, Claudia, böyle bir sorunun, onunkinin, benim için anlaşılabilir bir şey olduğunu? İnan bana, *La Clémence*'ta oturup yoldan geçen bisikletli gençlere bakmak, çevredeki gülüşleri, mırıltıları, kiliseden gelen çan seslerini dinlemek, inan bana, kardeşim, dış dünyadan kaçırıyordum, gözlerimi kapatıyor ve kendi öz karanlığında durmadan daha keskin bir aydınlık için çırpınıyordum, ruhun küçük bir kımıldanışında ötsün diye duyarlığımın bütün tellerini geriyordum. Duyularımı, sezgilerimi, varlık telini gerdim, bir yay gibi, geleceği vurmak, yaralamak için; ama hedef yoktu Claudia, hiçbir şey yoktu karşıda; ve bütün bu acılı içyapı-harcadığım çaba arasında buz gibi ellerimi duyuyordum- ilk dalgada yıkılan kumdan bir kent gibi çöküyordu; yitip gitmek üzere değil, o bellek denen okyanusa geri gelmek üzere, çocukluğa, bizim kumsaldaki oyunlarımıza, hayatın sonradan benzerini

yapmakla, uzatmakla, tasarımlara katmakla yetindiği ve birer anlık sürprizlerle yansıttığı bir sevince, bir sıcaklığa doğru. Evet, hakkın var dedim, daha geniş bir ev arayalım dedim. Claire'in çocuğu olacak.”

Claire de bir mektup gönderdi bana, o daha önce Montreux kartında görmüş olduğum el yazısıyla. “Juan Luis için ne olduğunuzu, nasıl birlikte büyüdüğünüzü biliyorum, hepsini biliyorum. Sizinle tanışmayı ne kadar isterdim, sizinle iyi dost olurduk sanıyorum. İnanınız, sizi tanıyorum, Juan Luis o kadar çok sözünüzü ediyor ki kimi zaman kıskanıyorum. Bir gün kalkıp gelebilseydiniz, bizi görmeye! Juan Luis çok başarılı, herkes de çok seviyor. Cenevre küçük ama hoş bir yer. Anlaşılması kolay nedenlerle biz burasını seviyoruz ve burada kalacağız. Daha birkaç ay çalışabileceğim; henüz iki aylık gebeyim. Kardeşiniz, Claire.”

Zarftan yeni fotoğraf düştü. Şişmanladım diyor-sun: “Fazla *fondue*'den,¹ küçük kardeş.” Ve kafan kel olmuş, baban gibi. Kız ise çok güzel, uzun, sarı saçlarıyla tam bir Boticelli. Güzel bir bere. Aklını mı oynattın, Juan Luis? Meksika'dan ayrıldığında genç, yakışıklı bir adamdın. Şimdi bak bir kendine, görüyor musun? Kendini kolla. Daha yirmi yedi yaşındasın, kırkında gibi görünüyorsun. Ya neler okuyorsun, Juan Luis, nelerle ilgileniyorsun? Bulmacalarla mı? Kendini yadsıyamazsın yalvarırım.

Biliyorsun ben sana bağıyım ve büyümeye devam edeceğiz, geride kalmaya hakkın yok. Öğrenimi bırakmayacağına söz vermiştin; babaya öyle dedin. Günlük yaşam seni yoruyor. Tek isteğin bir an önce eve dönüp pabuçlarını çıkarmak, gazeteni okumak, öyle değil mi? Sen bir şey demiyorsun ama ben biliyorum öyle olduğunu. Tanrım, bırakma böyle kendini. Ben sadık kaldım. Çocukluğumuza yakın kaldım. Senin uzaklarda olman

---

¹ Eritilmiş peynir ve beyaz şaraptan yapılan bir yemek. (Ç.N.)

önemli değil. Temelde birleşik olarak kalmalıyız; bizi -hatırlıyor musun?- sevgiden, akıldan, gençlikten ve sessizlikten uzaklaştıracak şeylere kendimizi bırakamayız. Bizi bozmak, kendilerine benzetmek istiyorlar; bizi olduğumuz gibi kabul edemezler. Onlara 'boyun eğme, Juan Luis, yalvarırım, bir akşam Mascarones kahvesinde bana söylediğin sözü unutma. O yönde bir adım attın mı bitti; bir daha dönemezsin. Mektubunu anneye ve babaya göstermek zorunda kaldım. Anne yatağa düştü, tansiyon. Yine kardiyoloji servisine girdi. Umarım yakında sana tatsız haberler ulaştırmak zorunda kalmam. Hep akıldasın, unutmuyorum, dayanacaksın, biliyorum.

İki kart geldi. Önce Claire'in kürtaj olduğunu bildireni. Sonra da anneye Claire'le bir aya kadar evleneceğini yazdığın mektup. Düğüne hep birden geleceğimizi düşünüyordun. Anneye, kendine gelen kartı benimkilerin yanına koymasını söyledim. Yan yana kopup baktım, ikisi de aynı kimseden mi geliyor diye.

"Karar aceleye geldi, Claudia. Ben erken olduğunu söylüyordum. Genç insanlarız, bir süre sorumluluk almadan yaşamaya hakkımız var, Claire de olur diyordu. Bilmiyorum sözlerimin hepsini anladı mı? Ama sen anladın değil mi?"

"Bu kızı seviyorum, biliyorsun. Bana karşı iyi ve anlayışlıdır. Hatta arada bir acı çektirdiğim bile oldu; bunun karşılığını vermek istememden ötürü gocunmazsınız. Babası dul; mühendis, Neuchâtel'de oturuyor. O olur dedi, nikâha da gelecek. Yeter ki baba ve Claudia'yla siz de gelesiniz. Claire'i tanıdığın zaman sen de benim kadar seveceksin, anne."

Claire üç ay sonra intihar etti. İş arkadaşlarından biri bizi telefonla aradı, öğleden sonra çalıştığı yerden çıkmış, başı ağrıyormuş; bir sinemaya girmiş, o akşam sen her zamanki gibi eve gittin, bekledin, sonra arama çıktın, kentte, ama boş yere; sinemada ölmüştü, gir-

meden önce Veronal almış, kimsenin rahatsız etmeyeceği bir yere, birinci sıraya oturmuş, tek başına; Neuchâtel'i aradın, yolları, restoranları dolaştın, sonra *La Clémence*'a gidip oturdun, kapanana kadar. Ancak ertesi gün morgdan aradılar seni, gidip gördün. Arkadaşın seni arayacağını ve Meksika'ya dönmen için zorlayacağını söylüyordu: Acıdan deliye dönmüştün. Gerçeği ana babamıza söyledim. Son mektubunu gösterdim. Suskun durdular, sonra baba seni artık eve almayaacağını, senin bir katil olduğunu söyledi.

Kahvemi içtim. Garsonlardan birisi parmağıyla oturduğum yeri gösteriyor. Adam –uzun boylu, paltosunun yakası kalkık– teşekkür etti ve bana doğru yürüdü. İlk olarak gördüm bu güneş yanığı yüzü, mavi gözleri ve ak saçları. Oturmak için izin istedi, senin kardeşin olup olmadığını sordu. Evet diye yanıt verdim. Claire'in babasıym, dedi. Elini uzatmadı. Ben ona kahve önerdim. Başıyla reddetti, paltosunun cebinden bir sigara paketi çıkardı. Uzattı, içmiyorum, dedim. Gülmsemeye çalıştı, ben kara gözlüklerimi taktım. Elini bir daha cebine soktu ve bir kâğıt çıkardı. Katlı olarak masanın üzerine koydu.

“Size bu mektubu getirdim.”

Soran bakışlarla kaşlarımı kaldırdım.

“Mektupta sizin imzanız var. Kızıma gönderilmiş. Apartmanda ölü buldukları sabah Juan Luis'in yastığında duruyormuş.”

“Ya, iyi. Ben de onu merak ediyordum. Her yerde aramıştım.”

“Elbette. Saklamak isteyeceğinizi düşündüm.” Şimdi gülümsedi, beni zaten tanıyormuş gibi. “Çok alaycısınız. Kör. Aldırmayınız. Neye yarar? Olan oldu.”

Bir şey demeden kalktı. Mavi gözleri üzüntüyle, acıyarak bakıyordu. Gülmek istedim ve mektubu aldım. Hoparlörden anons:

... *Le départ du vol numéro 707... Paris, Gander, New York, Meksiko... priés de se rendre à la porte numéro 5*".¹

Öteberimi topladım, beremi düzelttim, çıkış kapısına doğru indim. Ellerim dolu, parmaklarımın ucuyla tutuyorum ama kapıyla uçak merdiveni arasında mektubu yırtıp parçalarını soğuk rüzgâra, sise bıraktım. Belki senin bir hayal peşinde dalmış olduğun göle kadar gider bu kâğıt parçaları, Juan Luis.

---

¹ 707 no'lu uçuş... Paris, Gander, New York, Meksiko yolcuları, lütfen 5 no'lu çıkışa. (Ç.N.)

CARLOS FUENTES

KÖRLERİN ŞARKISI

ÖYKÜ

Çağdaş Meksika edebiyatının en saygın yazarlarından **Carlos Fuentes**, öykülerinden oluşan *Körlerin Şarkısı*'nda, büyüsellik, gerçekçilik ve mizahı ustaca harmanlıyor. Meksika evlerinin kapalı kapılarını aralıyor ve içerideki ölümcül gizlerin, büyülu ayinlerin, dile getirilmemiş arzuların perdelelerini aralıyor. Bu evlerde yaşayanlar hangi acımasız, tılsımlı düşlerin, yabansı isteklerin kısılcıdadır? Gerçekdışı, gülünç ve korkunç öğelerin iç içe geçtiği, okuru derinden sarsan bir şarkı söylüyor Fuentes. *Körlerin Şarkısı*'nda, Fuentes'in, gerçeklikle düşlemin en ustalıklı bileşimlerinden biri sayılan, ünlü öyküsü *Aura* da yer alıyor.

Fuentes'in *Artemio Cruz'un Ölümü*, *Terra Nostra*, *Deri Değiştirmek*, *Koca Gringo* gibi romanlarını tutkuyla okuyanlar, Müntekim Ökmen'in Türkçesiyle sunduğumuz *Körlerin Şarkısı*'nda yazarın öykü ustalığına tanık olacaklar.

KAPAK RESMİ: MISIR KEDİSİ,
26. SÜLALE, İÖ 664-30

ISBN 978-975-07-0845-9

9 789750 708459
<http://www.canyayinlari.com>

KDV İÇİNDEDİR
11,00 YTL